

lähin suoritettavaksi vertailevia tutkimuksia. Meidän mielestämme on tällaista työtä jo tehty aivan riittävästi. V. 1912 on eduskunnan kulkulaitosvaliokunta antanut asiasta perustellun mietinnön. Sitten on valtion suuri kulkulaitoskomitea tehnyt pohjois-Satakunnan ratasuunnista vertailevan tutkimuksen mietinnössään, joka ilmestyi vuonna 1920 ja vihdoin on koolla olevan eduskunnan kulkulaitosvaliokunta mietinnössään sitä perusteellisesti selvittänyt. Kaikki nämä puolueettomat arvostelijat ovat aina tulleet Pohjois-Satakunnan rataendotuksien vertailussa samaan lopputulokseen, nimittäin siihen, että Porin-Haapamäen rata on tähän maakuntaan ensiksi rakennettava. Samaan tulokseen ovat tulleet myös m.m. Turun ja Porin sekä Vaasan läänin maaherrat, jotka lääninsä tilasta antamissaan kertomuksissa ovat katsoneet Porin-Kankaanpään-Haapamäen rautatien rakentamisen välttämättömän ja pikaisia toimia edellyttävän tarpeen vaatimaksi. Kun lisäksi kuntain kustannuksella on suoritettu yksityiskontainen ratasuunnan tutkiminen, täytyy pakosta tulla siihen käsitykseen, että Suomessa ei ole vielä mitään ratasuuntaa niin perinpohjaisesti tutkittu ja toisiin endotettuihin vertailtu kuin edustamamme ratasuunta. Siksi katsomme, että kaikelainen lisätutkiminen ja vertaileminen on työn ja ajan tuhlausta sekä että näitä vaaditaan yksinomaan siinä tarkoituksessa, että asian ratkaisu saataisiin lykättyksi.

Porin-Haapamäen ratasuuntaa on sanottu kilpailijointansa heikommaksi etupäässä siinä suhteessa, että se ei mukavaa pohjois-Satakunnan pienelle puutavaralle yhtä hyviä markkinapaikkoja kuin toiset, että se ei yhdistä tätä maakuntaa oikeisiin maataloustuotteitten kulutuskeskuksiin, jotka muka ovat Etelä-Suomessa, sekä että se on tarpeeton ja merkityksetön kautakulkutienä sisä-Suomen liikenteelle.

Porin-Haapamäen rata kulkee pitkin pituuttaan suurien metsäseutujen ja laajojen valtion metsän halki ja leikkaa uittoväylät, jotka puheenalaisella alueella kulkevat pohjoisesta etelään. Se muodostuu näin ollen metsätaloudellisessa suhteessa kilpailevia ratasuuntia ylivoimaisesti edullisemmaksi. Vi-

mainitut radat eivät voi muuta kuin aivan vähäisessä määrässä vaikuttaa puutavarain menekin lisäämiseksi, mutta Porin-Haapamäen rata, jonka varteen uittoväyliä käyttämällä voidaan koota puutavaraa valtavan laajoilta aloilta, muodostuu, kuten metsäseutujen radat yleensä, mitä tärkeimmäksi puutavaran kuljetustieksi. Kokemäen jokisuun suuret tehdaslaitokset saavat tästä radasta mitä parhaimman tuontivälineen ja sen valmistuttua avautuu pienelle puutavaralle, olipa se polttopuuta, kaivospölkkyä tahi mitä muuta pientä tavaraa tanansa, suuret ulkomaan markkinat. Radan kannattavuutta laskettaessa on tälle seikalle pantu aivan liian vähän painoa. - Kun lisäksi ottaa huomioon, että Pori ja sen läheiset rannikkoseudut ovat vuosikymmeniä harjoittaneet tuottoisaa halkokauppaa sekä etelä-Suomen kaupunkien että Ruotsin kanssa, on väite halkojen myyntimahdollisuuksien pienemmyydestä Porin-Haapamäen radan välityksellä, verrattuna esim. Tampereelle päin suuntautuvaan rataa, puhetta, joka ei ota huomioon todellisia oloja.

Maataloustuotteitten hintoinin näiden on muistettava, että ne meillä aivan luonnollisista syistä kohoavat samassa määrässä kuin nousee eteläiseltä rannikkoseudulta pohjoista sisämaata kohti. Maataloustuotteiden ylijäämälle olisi vallan nurinkurista lähteä hakemaan markkinoita etelästä. Päinvastoin on pohjois-Satakunnalle edullista päästä kauppayhteyteen läheisempien teollisuuskeskusten kanssa. Tätä rataa myöten saa maakuntamme myös kaikkein huokeimmalla maataloustarvikkeensa, apulannat, väkirehut, koneet y.m., jotka nytkin tulevat koko Satakuntaan pääasiassa Mäntyluodon kautta.

Porin-Haapamäen rata tuottaisi, niitten laskelmien mukaan, joita rautatiehallituksessa on tehty, rakennuspääomalleen korkoa 1,91 %, mikä on kuudenneksi korkein tutkitusta 12:sta radasta. Tällöin on radan kuljetettavaksi arvioitu tulevan vain puolet alueelta liikenevästä pienen puutavaran määrästä ja neljännes arvopuista. Kun tätä ennen on jo vähennetty kaikki alueemme itäosassa vesitse kuljetettava tavara, ovat laskelmat tässä tehty ilmeisesti aivan liian varovasti.

Vielä tahdomme huomauttaa siitä varsin merkittävästä asuttamistyöstä, jota pohjois-Satakunnassa jo on tehty, ja niistä suurista mahdollisuuksista, joita tämän työn jatkamiselle siellä vielä on, ja jotka ovat suuremmat kuin muualla etelä- ja keski-Suomessa. Asuttamistoiminta, pienviljelyksen edistäminen ja pohjois-Satakunnan melko voimaperäiseksi kehittynyt maatalous nekin vaativat, että esittämämme rata rakennetaan ensi tilassa. Lisäksi pyydämme tässäkin suhteessa viittata kulkulaitosvaliokunnan mietintöön.

Porin-Haapamäen rautatien merkitystä lisää myös tun-
tuvassa määrässä sille suuntautuva kauttakululiikenne, jota ei laskuissa ole otettu huomioon. Nyt jo huomataan rautatie-
tilastosta, että sisä-Suomen paperi-, faneeri- ja tulitikkuteh-
taat käyttävät suuressa määrässä Mäntyluotoa vientisatamanaan.
Kun tämä asiain tila nyt jo vallitsee, on aivan ilmeistä, että
Porin-Haapamäen radan valmistuttua koko sisä-Suomen liikenne
suuntautuu Mäntyluotoon. Tämä on muutenkin luonnollista, koska
mainittu satama monista vastaväitteistä huolimatta sittenkin
joka vuosi pysyy liikenneyhteydessä Saksan ja Englannin kanssa
ainakin tammikuun loppuun ja muutamina vuosina kautta koko tal-
ven ja on vuosi vuodelta kehittänyt tätä yhteyttään yhä kiin-
teemmäksi.

Arv. kansanedustajat! Olemme näin koettaneet Teille
tosiasiaain avulla vakuuttaa, että me, ajaessamme Porin-Haapamäen
rata-asiaa, teemme sen selvien tosilojen perusteella ja syr-
jäisessä asemassa olevan maakunnan pakottavan tarpeen vaatimuk-
sesta.

Mielinyvin olemmekin saaneet tietää, että kulkulai-
tosvaliokunta ja suuri valiokunta ovat ottaneet Porin-Haapamäen
radan nyt käsiteltävänä olevaan rautatieohjelmaan. Luottamuk-
sella voimme sen vuoksi jäädä odottamaan, että myöskin arv. e-
duskuntaryhmä on myötävaikuttava tämän satakuntalaisten jo yli
neljännesvuosisadan vireillä olleen hartaan toiveen toteuttami-
seksi.

Antti Sipilä

Parkano

Maanviljelijä.

Estu Paronen	Ruovesi	Pientilallinen
A.O. Sario	Virrat	Nimismies
Herman Kivistö	Ruovesi	Maanviljelijä
Arvo Kontti	Jämijärvi	Maanviljelijä
Toivo Yli-Peljärvi	"	"
Martti Ala-Peljärvi	"	"
Aatu J. Mäntylä	Kinnio.	"
A.M. Kuivasto	Parkano	Säästöp. kamreeri.
P.O. Heikkilä	Ikaalinen	Kansak. opettaja.
Paavo Aarniokoski	Kankaanpää	Maanviljelijä
Oskari Kaappa	"	"
Gvante Vanhahonko	Hongonjoki	"
Kalle Lammien	Ulvila	Pienviljelijä
Janne Mäkinen	Kuru	Tilanhoitaja
Arvi Riihikoski	"	Maanviljelijä
Gust. E. Soini	Kankaanpää	"
Vintori Jokisalo	Jämijärvi	"
Kalle Joukanen	Kankaanpää	"
Viljo Kiviniemi	Ruovesi	"
Salu Kivimäki	Pihlajavesi	"
Toivo Sammalisto	"	"
Kaapo Wasku	Virrat	"
Ilmari Rokio	"	Metsänhoitaja
Edvard Setälä	"	Kansanedustaja
Ansh. Alestalo	Ulvila	Maanviljelijä
K.J. Inberg,	Ahlainen	Maanviljelijä, varatuom.
J. Salmi	Moormarkku	Rahastonhoitaja
Yrjö L. Wiro	Pomarkku	Tilanomistaja
E. Kaapeli	Porin maalaisk.	"
Toivo Rintala	Pori	Jontaja
J. Jorma	"	Insinööri
Rafael H. Hellström	"	Fil. tontori
A. Benj. Helander	Ruovesi	Metsänhoitaja, fil.tri.
J.J. Kälholma	Pomarkku	Tilanomistaja
Heikki Soini	Siikainen	Maanviljelijä

H. Kaiunlanti	Ruovesi	Maanviljelijä
W.W. Tuomioja	Helsinki	Kansanedustaja
J. Laitinen	Pori	Agronomi
F.V. Tommila	Parkano	Kirkkoherra
John M. Gylphe	Noormarkku	Jontaja
A. Hytönen	Jyväskylä	Valt.puh.joht.
S. Ylikoski	Hongonjoki	Pankinjohtaja
Frans Salmi	Jämijärvi	Apteekkari

Lüite n=38, 3/12 25.

Arvoisa Eduskuntaryhmä.

Kun aivan läheisessä tulevaisuudessa tulee Eduskunnassa käsiteltäväksi rautateiden rakennusasiat ja niiden yhteydessä myöskin taloudellisen ja koneellisen tutkimuksen toimittaminen ajottua Kuusamon rataa varten, niin saavat allekirjoittaneet Iin, Yli-Iin ja Ranuan kuntain puolesta pyytää arvoisaa eduskuntaryhmää kiinnittämään huomiotaan seuraaviin asianhaaroihin.

Rautatiet aina koetetaan rakentaa niin että niistä olisi mahdollisimman suurelle rautatien tarpeessa olevalle väestölle ja valtiolle hyötyä. Kuusamon rataa on aina tahdottu, etupäässä Oululaisten taholta, esittää rakennettavaksi Pudasjärveltä Ouluun, huolimatta siitä että tämä väli on melkein kokonaan asumatonta erämaata. Vähänkin karttaa silmätyään huomaa heti, että radan luonnollinen suunta on Pudasjärvestä Iijokilaaksoa pitkin Iin asemalle, sillä Iijoki varsi on kokonaan asuttua. Jos rata rakennetaan Iijoki laaksoa pitkin, tulee siitä hyötymään nekin Pudasjärven kunnan asukkaat, jotka asuvat Siurua ja Livajoki varsissa, koko Ranuan ja Yli-Iin kunnat, sekä osa Iin kuntaa. Jos taas rata rakennetaan Pudasjärveltä Ouluun, tulevat edellä sanotut asukkaat kokonaan radasta hyödyttömiksi ja sen sijaan Kiimingin kunnan vähäinen asukasmäärä tulisi siitä hyötymään. Mutta kun Kiiminki sijaitsee niin lähellä Oulua, ei sen rautatien tarve mikään erikoisen kipeä ole. Suurimmalle osalle Yli-Kiimingin kuntaa taas ei rata merkitse mitään, sillä sen asukkaille tulee lyhempi

matka tulevalle Oulun Waalan radalle kuin Oulun Pudasjärven linjalle. Sitäpaitsi kaikki Iijoen parhaat kosket ovat juuri Pudasjärven ja Iin välillä, joten tulevaisuudessa, kun sähkövoimaa suuremmassa määrässä ruvetaan tarvitsemaan, on hyödyllistä ja välttämätöntäkin, että rautatie kulkee juuri näiden koskien kautta. Tällä välillä olevista koskista mainittakoon Raasahan-, Pajarin-, Ikon-, Maalismaan-, Purkojan ja Haapakosket, joissa kaikissa on laskettu olevan useiden kymmenien tuhansien hevosvoimien suuruiset voimat. Valtion metsätalouden kannalta on myös huomattavasti edullisempaa, että rata rakennetaan pitkin Iijokilaaksoa, sillä jos rata rakennetaan Pudasjärveltä Ouluun, jäävät Liva- ja Siuruanjoen vesistöt kokonaan ulkopuolelle rataa, niin ettei niiden varsilla olevien metsien tuotteita saataisi ollenkaan tälle radalle. Sen sijaan radan kulkiessa Iijokilaaksoa, kaikkien Iijoen sivuhaarojen tuotteet voitaisiin saada rautatielle.

Tutkimus tulisi myöskin osoittamaan, että rata tulisi paljon helpommaksi Iijoki laaksoon rakennettaessa, sillä tämä väli on lyhempi ja maat jokivarrella ovat etupäässä tasaisia kankaita, kun sen sijaan Pudasjärven ja Oulun väli on suurimmaksi osaksi pohjattomia soita. Huomioon on myöskin otettava, että Iin aseman kohdalla meren rannalla on hyvä satamapaikka, johon 25 jalkaa syvässä uivat laivat voivat tulla aivan mannermaan rantaan, niin että lyhyellä satamaradalla voidaan päästä aivan syväsataman viereen ja vaikkapa ei aivan heti satamaa ja satamarataa rakennettaisikaan, niin ei Pudasjärveltä Iin kauttakaan Oulun satamaan kovin paljo matka jatkuisi, sillä matka Pudasjärveltä Iihin on lyhempi kuin Ouluun.

Katsoen edellä olevaan toivomme, että Te puolestanne vaikuttaisitte siihen suuntaan, että silloin kuin koneellinen ja taloudellinen tutkimus määrätään toimitettavaksi Kuusamon radalla, samalla myöskin tutkittaisiin linja Pudasjärvi-Ii.

Helsingissä, Joulukuun 3 p:nä 1925.

H. Vartiainen *Aug. Hakke*
H. Vartiainen *H. Vartiainen*
H. Vartiainen *H. Vartiainen*

Das - dem Adelskuntaryhman.
Päytäkirjat
J. v. 1926.

Pöytäkirja

kirjoitettu Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kokouksessa Saatytalolla, 1 päivänä helmikuuta 1926, kello 8,15 i.p.

Puheenjohtajana toimi V. Tanner ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen. Saapuvilla oli yhteensä 51 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 1)

1 §.

Puheenjohtaja ilmoitti, että ryhmäkokouksessa ovat vieraina saapuvilla Ruotsin sos.dem. puolueen sihteeri R. Linström ja Ruotsin toisen kamarin sos.dem. jäsen E. Erikson.

Kokouksessa läsnäolo-oikeus myönnettiin sos.-dem. puoluekokouksen seuraaville edustajille: Kannisto, Kauppinen, Lähde, Lindman, Vuoristo, Manner, Ahmala, Kotiranta, Salo, Muikku, Kuukka, Gylling, Pyy, Lamminmäki, Kalliokinna, Koskenpohja, Holland, Lötjönen, Sairanen, Tervo, Peltonen, Paavilainen.

2 §.

Ryhmän puheenjohtajaksi v:ksi 1926 valittiin yksimielisesti Ryhmän Väinö Tanner ja varapuheenjohtajaksi Rieti Itkonen.

virkailijat:

3 §.

Ryhmän sihteereiksi valittiin valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaan yksimielisesti Arvi Louhelainen ja Juhani Lonkainen, joista ensinmainittu toimii ryhmän pöytäkirjasihteerinä ja jälkimmäinen huolehtii ryhmän tiedonannoista ulospäin.

4 §.

Ryhmän taloudenjohtajaksi valittiin uudelleen yksimielisesti Artturi Aalto, valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaan.

5 §.

Ryhmän valmisteluvaliokuntaan edellämainittujen virkailijoiden lisäksi valittiin yksimielisesti Aino Lehtokoski, Kalle Myllymäki ja Oskari Reinikainen.

6 §.

Ryhmän tilintarkastajiksi valittiin valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaan Kalle Myllymäki, Kaarlo Harvala ja Armas Baasonen.

7 §.

Ryhmän jäsenmaksuksi määrättiin valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta 40 mk. kultakin istunto kuukaudelta.

8 §.

Ryhmän edustaja: Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän edustajaksi parhaillaan koolle olevaan Sos.-dem. puolueen puoluekokoukseen valittiin ja valtuutettiin ryhmän jäsen K. H. V i i k.

9 §.

Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaan päätettiin, että ryhmän pöytäkirjojen tarkastajat määrää sinteeri aakkosjärjestyksessä ryhmän jäsenluettelosta kahdeksi viikoksi kerrallaan 2 varsinaista ja 2 varajäsentä, ei kuitenkaan valmisteluvaliokunnan jäseniä.

10 §.

Puhemies-vaalit: Otettiin käsiteltäväksi kysymys ryhmän suuntautumisesta eduskunnan puhemiesten vaaliin. Valmisteluvaliokunta ehdotti, että ryhmä noudattaisi vaalissa aikaisempaa menettelyä, nimittäin että puhemiehen ja varapuhemiehen vaaleissa äänestetään omaa endokasta niin kauan kuin se on tullut valituksi, jonka jälkeen ryhmän jäsenillä on vapaus äänestää kuten haluvat ja että puhemiesehdokkaaksi ryhmä asettaisi Väinö Vuolijoen.

Puheenjohtaja ilmoitti, että ruotsalaisen puolueen taholta on ilmoitettu sanotun ryhmän äänestävän Vuolijokea puhemieheksi, jos sos.-dem. ryhmä äänestää varapuhemieheksi ruotsalaisten endokasta; onpa yksityisesti ajateltu hallituspuolueiden kokonaisuudessaan syrjäyttämistakin siten että puhemienistöön valittaisiin Sos.-dem. ryhmän, ruotsalaisen puolueen ja edistyspuolueen ehdokkaat mainittujen puolueiden yhteisvoimin. *Tämän ilmoituksen oli puheenvuorossa, mutta minnekään sopimukseen ei saavuttanut saattaa ryhmän tietoon.* *assa ole ryhmän puolesta menty.*

Keskustelussa Helo vastusti valmisteluvaliokunnan ehdotusta, sillä perusteella, että Vuolijoen puhe v. 1925 valtiopäivien lopettajien yhteydessä oli sitä laatua, ettei sitä voida hyväksyä, koska se oli tahdattu omaa ryhmää vastaan. Eikä oman miehen saaminen puhemieheksi ole punujan mielestä käytännöllisesti mistään merkityksestä.

Vuolijoki huomautti, että on väärinkäsitystä se, että puheent olisi ollut omaa ryhmää vastaan kondistettu. Siinä viitattiin nimienomaan hallituspuolueisiin ja koko puheen tendenssi oli se, että parlamentti ei saa takertua pikku seikkoihin ja kuluttaa niissä aikaa hukkaan, kuten on tapantunut, sillä silloin parlamenttityö epäilemättä karsii. Torjui Helon syytöksen aineettomana.

Ryömi ihmetteli, miten sellainen käsitys voi syntyä, kun Helo oli esittänyt. Piti selvänä että puhe ei ollut omaa ryhmää tarkoittava. Yhtyi valmisteluvaliokunnan ehdotukseen.

Savolainen olisi toivonut Vuolijoen, v. 1925 valtiopäivien lopussa pitämänsä puheen sisällön esittävän ryhmälle ennen puheen pitämistä, että olisi ryhmällä ollut tilaisuus ennakolta keskustella siitä. Yhtyi valmisteluvaliokunnan ehdotukseen, muuten paitsi ettei toisen varapuhemiehen vaalissa ryhmä omaa endokastaan äänestäisi.

Aalto, J. F. piti Vuolijoen puhetta onnistumattomana ja toivoi että vastaisuudessa jos samantapaisia puheita on aikomus pitää, niiden sisällöstä annettaisiin ryhmälle ennakolta tieto. Yhtyi valmisteluvaliokunnan ehdotukseen, vaikka pitikin oman miehen puhemieheksi saamista toisarvoisena asiana.

Leino Yhtyi valiokunnan ehdotukseen. Huomautti, että osalle ryhmän jäseniä oli mainittu Vuolijoen puheen asiallinen sisältö tunnettu koska V. itse kutsuillaan 6/12-25 siitä teki selkoa.

Vuolijoki selitti lähemmin puheen perusteita, mutta myönsi, että sanamuoto ehkä ei ollut onnistunut, koska puhe ei ollut kirjoitettu.

Ryhmä päätti hyväksyä valmisteluvaliokunnan ehdotuksen ja asettaa puhemiesehdokkaaksi Väinö Vuolijoen.

11 §.

Ryhmän edustajaksi eduskunnan kansliatoimikuntaan valittiin valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaan Kaarlo Harvala.

12 §.

Eduskunnan valitsijamienistön vaaliin näiden päätettiin kannattavaksi valitsijamienistön lukumääräksi 45 ja valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaan asettaa ryhmän edustajiksi valitsijamienistöön sen entiset jäsenet, ehdokaslistaan kuitenkin lisättynä tarpeellinen määrä varamiehiä. Valitsijamienistöryhmän kokoonkutsujaksi valittiin Ailio.

13 §.

Sittenkuin kommunistisesta eduskuntaryhmästä aikoinaan eronnut Ed. Huttunen oli yksityisesti ilmoittanut haluavansa liittyä ja tunen: seneksi sos.-dem eduskuntaryhmään, ehdotti valmisteluvaliokunta, että ryhmän valitsijamieheen tehtäväksi annettaisiin varata Huttuselle paikka eduskunnan valiokunnissa.

Ryhmä päätti yksimielisesti hyväksyä valmisteluvaliokunnan ehdotuksen.

14 §.

Merkittiin ilmoitus, että ajalla 1/II-26 - 15/II-26 toimivat ryhmäkokousten pöytäkirjan tarkastajina Aalto J.F. ja Ahlfors sekä varalla Ailio ja Ampuja.

Kokous päättyi kello 9 i.p.

V a k u u d e k s i :

M. Tanner

M. Lounamaa

*Tarkastettu ja oikeaksi havaittu:
Helsingissä 5. helmikuuta 1926.*

K. Ahlfors

J. F. Aalto

Pöytäkirja

kirjoitettu Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kokouksessa Säätytalolla, 5 päivänä helmikuuta 1926 kello 7 i.p.

Puheenjohtajana toimi Tanner ja pöytäkirjan laati A. Lounelainen. Saapuvilla oli yhteensä 44 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 2)

Pyynnöstä myönnettiin kokouksessa läsnäolo-oikeus seuraaville puoluekokousedustajille: Lehtikoinen, Korhonen, Lamminen, Lehtinen, Kuusilehto, Borg, Sairanen, Tuomola, Jarvinen, Marttila, Ahmala ja Seppänen.

Ilmoitettiin, että kokouksessa ovat vieraina läsnä Latvian sos.-dem. puolueen edustaja Morrisces ja Venäjän sos.-dem. puolueen edustaja Dan, joille puheenjohtaja lausui ryhmän tervehdyksen.

1 §.

Esitettiin edustaja Huttusen kirjelmä 5/2-26, jossa H. pyytää Ed. Huttunen: päästä sos.-dem. eduskuntaryhmän jäseneksi. (Liite n:o 3)

Ryhmä päätti yksimielisesti hyväksyä pyynnön ja ottaa edustaja Huttusen jäseneksi ryhmään.

Päätös ilmoitettiin heti asianomaiselle, joka saapui ryhmän kokoukseen. Puheenjohtaja lausui uuden jäsenen tervetulleeksi ryhmään.

2 §.

Merkittiin, että ryhmän valitsijamienet ovat ryhmän edustajik-Eduskunnan si suureen valiokuntaa asettaneet seuraavat: Harvala, Aalto, J.F. valiokun- Puittinen, Huotari, Myllymäki, Vihuri, Sommarberg, Kontula, Sirola, nat: Huttunen, Pensas, Kovanen, Ampuja, Muhonen sekä varalle: Setälä, Paasonen, Paasivuori, Meriläinen ja Saarinen.

Samalla esiteltiin valitsijamiesten ehdotelma erikoisvaliokuntien kokoonpanoon nähden, joka muutamin muutoksin hyväksyttiin ja erikoisvaliokuntien kokoonpano päätettiin seuraavaksi:

Perustuslakivaliokunta: Tainio, Lentokoski, Toivonen, Voionmaa ja Aalto, J.F. sekä varalle: Koponen ja Setälä.

Valtiovarain valiokunta: Ryömä, Helo, Seppälä, Puittinen, Paasonen, Sventorzetski ja Saarinen, sekä varalle: Velling, Hakala ja Ailio.

Lakivaliokunta: Leino, Lento, Hakala, Huotari ja Haverinen, sekä varalle: Hakila ja Savolainen.

Talousvaliokunta: Reinikainen, Saari, Aromaa, Rantala ja Valjakka sekä varalle: Kovanen ja Ryömä.

Laki- ja talousvaliokunta: Itkonen, Rapo, Hakki, Typpö ja Koivulahti-Lehto sekä varalle: Louhelainen ja Kontula.

Sivistysvaliokunta: Ailio, Sillanpää, Ahlfors, Sommarberg ja Lonkainen sekä varalle: Annala ja Halonen.

Pankkivaliokunta: Harvala, Savolainen, Helo ja Halonen sekä varalle: Piippo ja Merilainen.

Maatalousvaliokunta: Wuolijoki, Sirola, Halonen, Mustasilta ja Setälä sekä varalle: Muhonen ja Piippo.

Työväenasiainvaliokunta: Aalto, A., Bryggari, Paasivuori, Leinonen ja Vihuri sekä varalle: Pensas ja Ruttunen.

Ulkoasiainvaliokunta: Tanner, Wiik, Keto, Voionmaa, Sventorzetski sekä varalle: Wuolijoki ja Helo.

Tarkastusvaliokunta: Ailio, Rapo ja Valjakka sekä varalle: Sventorzetski, Itkonen, Huotari, Tanner, Harvala ja Tainio.

Toimitusvaliokunta: Ryömä, Paasivuori ja Annala sekä varalle: Puittinen, Seppälä, Aalto, A. Sommarberg ja Sillanpää.

Kokous päättyi kello 8 i.p.

Vakuudeksi:

Minä Tanner
Minä Louhelainen.....

Tarkastettu ja hyväksytty
Helsingissä 19.2.26.....

J. F. Thad..... *Tanner Ahlfors*.....

Pöytäkirja

kirjoitettu sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kokouksessa Säätytalolla, 11 päivänä helmikuuta 1926, kello 7 i.p.

Puheenjohtajana toimi Itkonen ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen. Saapuvilla oli yhteensä 49 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 4)

Pyynnöstä myönnettiin läsnäolooikeus Lonkaisen suosituksella Matti Tiiaiselle.

1 §.

Vapautusta eduskuntatyöstä myönnettiin seuraaville ryhmän jäsenille: Rantalalle ensi lauant. ja maanantaiksi kunnallisten ja järjestötehtävien vuoksi; ensi maanantaiksi ja tiistaisiksi Muhoselle oikeusasiain vuoksi ja ensi maanantaiksi ja perjantaiksi Leinolle luottamustehtävien järjestämistä varten.

2 §.

Esitettiin Sos.-dem. puoluetolimikunnan kirjelmä 10 päivästä helmikuuta 1926 koskeva puoluekokouspäätöksiä. (Liite n:o 5) Puoluekokouspäätökset ryhmän tietoon saatettuina merkittiin.

3 §.

Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaan päätettiin ryhmän jäsenten mahdollisesti tekemien eduskunta-alotteiden tarkastus järjestää siten, että yksityiskohtaisen tarkastuksen suorittaa sitä varten valittava komitea, jonka jälkeen alotteet asianmukaisten lausuntojen ohella esitetään valmisteluvaliokunnalle ja ryhmälle. Alotteet:

Sanottuun tarkastuskomiteaan valittiin valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta Tanner, Wiik, Aalto J. F. ja Lonkainen.

4 §.

Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaan päätti ryhmä perustetta- Maatalousyliopiston paikkaan näiden yhtyä suuren valiokunnan omakoulusummaan kantaan, että yliopiston paikkana on oleva Helsinki tahi sen lähiseutu. Liop.

5 §.

Tainion anomus saada vapautusta perustuslakivaliokunnan jäsenyydestä ja paikka jossain muussa valiokunnassa, hyväksyttiin sikäli, että Tainio saa asiasta sopia ryhmän valitsijamiehien kanssa.

6 §.

Valmisteluvaliokunnan endotuksen mukaan päätettiin seuraavalle ryhmäkokoukselle alustaa kysymykset ryhmän kannan määrittämisestä kansakoulujen kustannuslain ja tielain hyväksymiseen nähden. Ensin mainitun asian alustaa Ailio ja jälkimmäisen Itkonen.

7 §.

Työttömyys-
kysymys:

Valmisteluvaliokunnan endotuksesta päätettiin ryhmän puolesta lähettää lähetystö hallituksen punelle esittämään toimenpiteitä vallitsevan ja lähitulevaisuudessa yhä suurempana uhkaavan työttömyyden torjumiseksi. Hallituksen lähetystölle antaman vastauksen tulos ryhmän tietoon, päätetään muista asian ehkä aiheuttamista toimenpiteistä.

Lähetystöön valittiin Tanner, Paasivuori ja Helo. Kokoonkutsujana Paasivuori.

Kokous päättyi kello 7,30 i.p.

V a k u u d e k s i:

Riitta Itkonen

Antti Louhelainen

Tarkastettu ja hyväksytty
Helmingissä 19.2.28.

J. F. Halonen

Kenny Oksanen

Pöytäkirja

soailidemokraattisen eduskuntaryhmän kokouksesta Saatyntalolla 15 päivänä helmikuuta 1926 kello 7 i.p.

Puheenjohtajana toimi Tanner ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen. Saapuvilla oli yhteensä 27 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 6)

1 §.

Esitettiin edellisessä ryhmäkokouksessa asetetun tarkastuskomitean tarkastamat ryhmän jäsenten laatimat eduskunta-alotteet ja pääalotteet: tettiin niistä ryhmän alotteina eduskunnalle jätettäväksi seuraavat:

1) Halosen y.m. laatima anomusehdotus 50 miljoonan markan suuruisen määrärahan ottamisesta v. 1927 menotavioon siirtomäärärahan asutusrahastolle käytettäväksi halpakorkoisina lainoina sellaisille pienviljelijöille, jotka ovat suorittaneet maanhankinnan ilman valtion maksuvalitusta.

2) Anomusehdotus 20 miljoonan markan määrärahan työttömyyden vastustamiseksi.

3) Itkonen: ehdotus kunnallisverotuksen uudistamisesta ja

4) Helo: ehdotus asevelvollisuuslain muuttamisesta siten että palvelusaika tulisi olemaan 6 kuukautta ja erikoisaselajeissa 9 kk.

Yksityisinä alotteina hyväksyttiin eduskunnalle jätettäväksi seuraavat ehdotukset:

1) Louhelainen: ehdotus laiksi oppivelvollisuuslain 10 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi.

2) Setälä: anomus 1 milj. markan määrärahan pienviljelysneuvontatyön avustamiseksi.

3) Kovanen y.m. anomus 10 milj. markan määrärahan pienviljelijöiden laidunmaaolojen parantamiseksi.

4) Saarinen y.m. anomus 100,000 markan määrärahan Työväen ^{huoneisto-} ~~sivistys-~~ liiton avustamiseksi.

5) Voionmaa: anomus T.S.L:n avustuksen korottamisesta.

6) Ailio: anomus maaseutumuseoiden avustamisesta.

7) Ryömä: anomus tuberkuloosin vastustamismäärärahan.

8) Rantala y.m. anomus nuorisotutkimuksen toimeenpanemisesta.

9) Viik: anomus määrärahan spitalitautien vastustamiseksi.

10) Seppälä y.m. anomus määrärahan työläisnaisten kesäsiirtolain avustamista varten.

- 11) Sillanpää: anomus pienten lasten hoitolaitoksen aikaansaamisesta.
- 12) Viik: anomus esityksen antamisesta kalastajain vesialueen vuokraoikeuden turvaamisesta eräissä ta pauksissa.
- 13) Helo: anomus määrärahan kalastus- ja hätäsataman rakentamista varten Laatokan rannikolle.
- 14) Huotari: anomus määrärahan lasten raittiuslehden julkaisemista varten.
- 15) Voionmaa: anomus määrärahan valtion-arkiston lisärakennuksen töiden alkamista varten.
- 16) Ailio: ~~XXXXXX~~ kansankielen sanakirjan avustamisesta.
- 17) Tanner: ehdotus laiksi vesioikeuslain II luvun 12 ja 13 §: n muuttamisesta toisin kuuluvaksi.
- 18) Aalto, A. anomus määrärahan valistustalon rakentamisesta Veitsiluodon työläisille.
- 19) Sillanpää: anomus määrärahan Helsingin sokeain yhdistykselle.
- 20) ~~XXXXXX~~ Lehtokoski: anomus määrärahan sotaorpojen ammattiopetusta varten.
- 21) Paasivuori, y.m. anomus määrärahan esperanton opetuksen edistämistä varten.
- 22) Saarinen: anomus määrärahan pinnviljelijöiden liitolle.
- 23) Setälä: anomus määrärahan pinviljelijöiden opintomatkoja varten.
- 24) Myllymäki: ehdotus laiksi kansalaisoikeuksien palauttamisesta v. 1918 kapinan johdosta tuomituille ehdonalaisessa vapaudessa olleille.
- 25) Itkonen: ehdotus laiksi uskonnonvapauslain 10 §:n muuttamisesta.
- 26) Sirola: ehdotus laiksi valtion varoilla tapantuvan asutustoiminnan rahoittamisesta.
- 27) Paasivuori: ehdotus laiksi työsopimuslain 41 §:n muuttamisesta.
- 28) Paasivuori: ehdotus laiksi sairausvakuutuksesta:
- 29) Rapo: anomus kalastusoikeuden saattamisesta maanomistuksesta riippumattomaksi.
- 30) Voionmaa: anomus arkistotoimen uudistamisesta.

2 §.

Maahanmuuton Maahan muuton säännöstelyä koskevaan laki- ja talousvaliokunnan säännöstelymietintöön nahden ehdotti valmisteluvaliokunta ryhmän jäsenille jätettäväksi vapaat kädet, jota vastoin Viik ehdotti, että ryhmä

päätäisi asettua sanottua mietintöä vastustavalle kannalle.

Keskustelussa Typpö ja Velling ilmoittivat yhtyvänsä Viikin kantaan.

Asiassa hyväksyttiin valmisteluvaliokunnan ehdotus.

3 §.

Oikeusasiamiehen kertouksessa v:ltä 1923 kosketeltua valuttakaup- Oikeus- pajuttua selosti lyhyesti puheenjohtaja Tanner ilmoittaen personalli- asiamie- sen käsityksensä olevan, että valuttakauppoja koskeva kohta perustus- nen kert. lakivaliokunnan asiaa koskevasta mietinnöstä olisi poistettava. v. 1923.

Valmisteluvaliokunta eli ehdottanut asiassa jätettäväksi ryhmälle vapaat kädet.

Aalto J.F. puolusteli perustuslakivaliokunnan mietinnön sellaise- naan hyväksymistä, vaikkakin itse puolestaan ilmoitti olevansa Shauman- nin vastalauseen kannalla, johon kantaan Ampuja ilmoitti yhtyvänsä.

Viik oli valmisteluvaliokunnan ehdotuksen kannalla.

Tanner huomautti vielä että perustuslakivaliokunnan mietintö perus- tuu väärille motiveille, koska kysymys ei ole Suomen pankin valuttakau- poista vaan yksityisestä afaarista.

Reinikainen oli samalla kannalla kuin Aalto.

Ryhmä päätti jäsenilleen jättää asiassa vapaat kädet, kuten valmis- teluvaliokunta oli ehdottanut.

4 §.

Ilmoitettiin että ryhmän pöytäkirjan tarkastajina ajalla 15/2 - 28/2-26 toimivat Ailio ja Ampuja sekä varalla Annala ja Aromaa.

5 §.

Kovaselle myönnettiin vapautusta kunnallisten tehtävien taxia ensi perjantain istunnosta.

Kokous päättyi kello 8 i.p.

V a k u d e t s i:

Minis... Tanner...

Arvi Luhtelainen

Pöytäkirja tarkastettu ja aikansa...
havaraitu...
B. Aromaa
M. Ampuja

Pöytäkirja

socialidemokraattisen eduskuntaryhmän kokouksesta Säätytalolla 18 päivänä helmikuuta 1926 kello 7 i.p.

Puheenjohtajana toimi Tanner ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen. Saapuvilla oli yhteensä 47 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 70)
Pyynnöstä myönnettiin kokouksessa läsnäolooikeus V. Rupilille ja kirjailija K. Lentimäelle.

1 §.

Lähetystöt: Ryhmä otti vastaan Raahen kaupungin valtuuston puolesta lähetetyn 2-miehisen lähetystön, jonka puolesta esitettiin, että Oulun Vaalan ratasuuntaan olisi saatava sellainen muutos, että rata menisi Muhoksen kirkolta Limingan asemalle eteläpuolella Oulua. Ryhmälle jätettiin asiaa koskeva kirjelmä. (Liite n:o 8)

Lähetystölle huomautti puheenjohtaja, että asiaa on tässä vaiheessa mahdoton eduskunnasta käsin hoitaa, mutta jos hallitus tekee siinä aloitteen, tulee ryhmä suhtautumaan asiaan täydellä vakavuudella.

2 §.

Lähetystöt: Ryhmä otti vastaan kansakouluopettajien, yli 20 henkeä käsittävän lähetystön, jonka puolesta lausuttiin opettajakokouksen toivomukset palkkauskysymyksen ratkaisemiseksi. Opettajakokous on päättänyt asttua ed. Hannulan tekemän opettajien palkkausta koskevan eduskuntaesityksen kannalle, vaikkapa siinä olikin huomattu eräitä sellaisia kohtia, joihin ei oltu täysin tyytyväisiä. Lähetystön puolesta lausuttiin tunnustus sos.-dem. ryhmälle sen suhtautumisesta opettajien palkkauskysymykseen viime vuoden lopulla ja toivottiin samaa myötätuntoa edelleen. Lähetystön jäsenten pitämässä puhevuoroissa kosketeltiin myöskin aviopuoliso-opettajien asemaa ja esitettiin se näkökanta, että hallituksen esitystä mikäli se koskee aviopuoliso-opettajien asuntoetuja olisi parannettava välttämättä. Samalla jätettiin tätä asiaa koskeva kirjelmä ryhmälle jaettavaksi. (Liite n:o 9)

Ryhmän puheenjohtaja vastauksessaan mainitsi, että ryhmä on aina harrastanut kansanvalistusta ja käsittää, että parhain keino siinä on kansan syvien rivien valistustason kohottaminen. Tämän vuoksi on ryhmä aikoinaan ponnistellut oppivelvollisuuslain aikaansaamiseksi ja onnistunutkin siinä. Mutta laki ei riitä. Tarvitaan myöskin

työntekijöitä. Ryhmä on valtion virkamiesten palkkauskysymyksiä käsiteltäessä tehnyt voitavansa alemmipalkkaisen virkamieskunnan aseman parantamiseksi. Tämä sama periaate tuli ryhmän kannanotossa viimeksi näkyville viimevuoden lopulla käsiteltäessä kansakouluopettajien kalliinajan palkkauskysymystä. Kun nyt sama asia tulee toisessa muodossa esille tulee ryhmä edelleen tekemään voitavansa kansakouluopettajien taloudellisen aseman turvaamiseksi. Puhuja lausui lähetystölle kiitoksen annetuista tiedoista.

3 §.

Alustavasti käsiteltäväksi otettiin ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen kansakoululaitoksen kustannuslain muuttamiseen ja siinä yhteydessä kansakouluopettajien palkkauksen uudelleen järjestämiseen nähdessä.

Alustavan puheenvuoron käytti Ailio, tehden selkoa laajasti niistä epäkohdista jotka opettajain palkkaukseen nähdessä nyt ovat vallassa. Hallituksen esitys ei kuitenkaan riittävästi korota opettajien palkkoja, jonka vuoksi sivistysvaliokunnan sos.-dem ryhmä onkin asettanut yksimielisesti sille kannalle, että palkkamääriä hallituksen esityksessä on koroitettava, ollen sivistysvaliokunta ensimmäisessä lukemisessa hyväksynytkin palkkamäärät asiata valmistelleen komitean ehdotuksen mukaan. Tämä lisäys tekisi noin 24 milj. enemmän kuin hallituksen esitys. Samoin on valiokunta ryhmä ollut yksimielinen siinä, että valtion osuus erinäisiin kansakoululaitoksen kustannuksiin on säilytettävä entisessä määrässä ja että oppilapsille edelleen oppikirjat ja koulutarpeet annettaisiin kaikille ilmaiseksi. Alustaja piti tarpeellisena että ryhmä samassa yhteydessä käsitteleisi myöskin suhtautumiseensa v:lta 1926 suunniteltuun kertakaikkiseen kalliinajan lisäykseen.

Keskustelussa yleensä kannatettiin alustajan esittämiä näkökohtia mutta lisäksi esitettiin, että jos suinkin näyttäisi olevan mahdollista olisi palkkamääriä komiteankin ehdotuksesta vielä koroitettava. Varsinkin pidettiin tarpeellisena, että eri paikkakuntien kalleus huomioonottaen asetetaan eri palkkaluokkia, joita eri kalleisiin paikkakuntiin nähdessä voitaisiin soveluttaa. Edelleen huomautettiin että eläkeläisen Raja olisi alennettava koska se on asetettu liian korkeaksi. Velling tahtoi erikoisesti kiinnittää huomiota v. 1926 kalliinajan lisään ja oli sitä mieltä, että sitä ei olisi myönnettävä. Tätä ajatusta samalla myös vastutettiin.

Hyväksyttiin Bryggarin ehdotus siitä, että senjakeen kuin ~~xi-~~
~~xi-~~valiokunnan mietintö asiasta on lopullisesti valmistunut,
ottaa ryhmä asian uudelleen käsiteltäväksi ennen lopullista edus-
kuntakäsittelyä.

Suoritettu keskustelu pidettiin evästyksenä sivistys- ja valtio-
varain valiokunnan sos.-dem. ry. hmlle.

Kokous päättyi kello 9,15 i.p.

Vakuudeksi:

M. Tanner

A. Louhelainen

Tarkastettu ja hyväksytty

E. Arvola

Julius Lillio

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän
kokouksesta Säätytalolla 4 päivänä maa-
liskuuta 1926 kello 7,25 i.p.

Puheenjohtajana toimi Tanner ja pöytäkirjan laati A. Louhelai-
nen, Saapuvilla oli yhteensä 52 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 10)

1 §.

Vapautusta eduskuntatyöstä myönnettiin Paasivuorelle 5/3-26.
matkan takia.

2 §.

Esitettiin ryhmän tilintarkastajien lausunto ryhmän tilien tar- Ryhmän ti-
kastuksesta vv. 1923, 1924 ja 1925. (Liite n:o 11) lit vv.

Tilintarkastajien ehdotuksen mukaan päätettiin tilintarkastajalle 1923-5.
myönnettäväksi tili- ja vastuuvapaus.

3 §.

Ryhmän tietoon saatettiin Kieltolakiin Mikkelin aluejärjes- Kirjelmät:
tön vuosikokouksen päätöslausuma 21/2-26, koskeva viinien ja mallasjuo-
mien vapauttamista kieltolain alaisuudesta. (Liite n:o 12)

4 §.

Esitettiin opettajayhdistyksen keskushallituksen ehdotukset kk.
kustannuslain muuttamiseen nähden. Ehdotukset jätettiin valtiovarain
valiokunnan sos.-dem. ryhmän käytettäväksi.

6 §.

Puheenjohtaja ilmoitti, että edellisellä viikolla oli ryhmän Lähetys-
puheille tapahtunut kruunun torpparien lähetystö, mutta kun ryhmä ko- töt:
koust ei ollut, oli puheenjohtaja kuullut lähetystä ja ottanut vas-
taan joukon asiapaareita, jotka koskevat kruununmaiden asuttamisky-
systä ja jotka paperit valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta päätettiin
jättää ryhmän maatalousvaliokuntaan kuuluvien jäsenten huomioitavaksi.

7 §.

Laki valiokunnan sos.-dem. jäsenten esityksestä oli valmistelu- Kielto-
valiokunta valmistelevasti käsitellyt ryhmän suhtautumista hallituksen laki:
esitykseen erinäisiksi lakimuutoksiksi, joiden tarkoituksena on salakulj.
kieltolain valvonnan tehostaminen ja salakuljetuksen ehkäiseminen. estäminen:
Valmisteluvaliokunta ehdotti, että ryhmä asettaisi pääasiassa

hallituksen esityksen kannalle. Valmisteluvaliokunta oli asiassa ollut jotenkin yksimielinen. Jonkunverran erimielisyyttä oli aiheuttanut hallituksen esityksessä oleva ehdotus tullisäännön muutokseksi sikäli, että tulliviranomaisten aseenkäyttöoikeutta salakuljettajia vastaan huomattavasti laajennettaisiin, ollen tämä sama kohta myöskin lakivaliokunnan sos.-dem. jäsenten kesken aiheuttanut erimielisyyttä.

Keskustelussa:

Leino vastusti ampuma-aseen käyttöoikeuden laajentamista siinä määrässä kuin hallituksen esitys edellyttää, pitäen sellaista monessa suhteessa vaarallisena, koska siten saatetaan myöskin syyttömien ihmisten henki tehdä vaaranalaiseksi.

Haverinen huomautti, että kyseessä oleva tullisäännön 178 § on hallituksen esityksessä aiheuttanut suurimman erimielisyyden. Ei tuonut julki omaa mielipidettään, mutta toivoi, että asian ratkaisemiseksi keksitään täällä oikeat keinot.

Aronmaa: Kannattaen valmisteluvaliokunnan ehdotusta, oli sitä mieltä että salakuljetusta ei muuten voida menestyksellisesti vastustaa, ellei tulliviranomaisille suoda suurempaa oikeutta käyttää aseellista pakotusta.

Tainio: Ehdotettu aseenkäyttöoikeuden laajennus on liian laaja. Jos olisi kysymyksessä yksinomaan väkijoumien salakuljettajain asevoimalla pidättäminen, voitaisiin se vielä hyväksyä, mutta sellaisena kuin se nyt esiintyy, ei ole onnellista mennä esitystä hyväksymään. Puhuja huomautti valtakunnan maaroilla tapahtuvasta verrattain vaarattomasta salakuljetuksesta, jonka harjoittajat myöskin joutuvat hengenvaaraan, jos hallituksen esitys hyväksytään.

Voionmaa laajemmassa puhevuorossaan useilla asiallisilla seikoilla puolusti tulliviranomaisten aseenkäyttöoikeuden laajentamista. Huomautti samalla Leinolle ja Tainiolle, että heidän esittämänsä ajatukset ihmishenkien aiheuttomasta vaarantamisesta ovat liioiteltuja. Kannatti valmisteluvaliokunnan ehdotusta.

Itkonen totesi, että hallituksen suunnitelmissa on oikea suunta, nimittäin, että kieltolain valvonnassa on päähuomio kiinnitettävä salakuljetuksen ehkäisemiseen. Kuitenkin puhujan mielestä nyt aiotaan mennä liian pitkälle saattamalla ihmishenki alituisen vaaranalaiseksi. Vastusti aseenkäyttöoikeuden laajentamista.

Helo asettui epäilevälle kannalle näin jyrkän periaatteellisen muutoksen tekemiseen nähden. Ehdotetut toimenpiteet ovat hyväksyttävissä.

trokareita vastaan, mutta samalla on saatava takeet siitä, että näitä laajennettuja oikeuksia ei käytetä väärin, esim. itäisellä rajaseudulla. Ehdotti, että asiaa koetettaisiin viivyttää sikäli, että ryhmä ehtisi asiaa perin pohjin harkita, jota varten asetettaisiin erityinen komitea.

Viik, kannatti Helon ehdotusta komitean asettamisesta, koska asian valmistelusta piti välttämättömänä. Huomautti, että ne jotka ovat asettaneet kieltolain epäjumalakseen, ovat kyllä valmiit sille uhraamaan kaikki, ottamatta huomioon mikä on sopivaa ja mikä ei.

Aalto J.F. oli sitä mieltä, että vaikkapa lakiuudistus ei todellisuudessa olekaan niin vaarallinen kuin Leino y.m. sen tuntevat kuvata, olisi kuitenkin sen sanamuotoa tarkistettava ja siinä mielessä kannatti komitean asettamista.

Leino edelleen toi esille niitä näkökohtia, joiden vuoksi ehdotettu lakiuudistus on käytännössä mahdoton. Piti suotavana että asiaa perin pohjin harkitaan, ennenkuin siitä lopullisesti päätetään.

Lehtokoski huomautti, että eduskunta on kenoittanut hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi niin, että salakuljetuksen tehokas vastustaminen on mahdollinen. Puoluekokouksemme on eduskuntaryhmältä vaatinut samaan suuntaan käyviä toimenpiteitä. Hallitus, jossa pääministerinä oli rikosoikeuden professööri, on antanut asiasta esityksen jota korkein oikeuskin on puoltanut. Kannatti valmisteluvaliokunnan ehdotusta ainoana oikeana menettelynä asiassa.

Velling hyväksyi ehdotetut ankarat keinot merirajalla, mutta tunti, ettei niitä sovellettaisi itärajalla, jossa salakuljetus on vaaratonta laatua ja väestön elinehto. Kannatti komitean asettamista.

Aalto A. piti sopivimpana, että asiassa tarpeellinen valmistelu jätetään lakivaliokunnan sos.-dem. ryhmän asiaksi. Oli periaatteessa valmisteluvaliokunnan ehdotuksen kannalla, huomauttaen, että salakuljetusta ei ilman hallituksen esittämia uudistuksia saada tehokkaasti vastutetuksi.

Hakkila huomautti, että puoluekokouspäätöksen mukaankin on kieltolain valvontaa tehostettava, jonka toivoi ainakin puoluesihteerin ja puoluetoimikunnan jäsenten muistavan. Samoin on kaikissa kokouksissamme hyväksytty personallisia vapauden rajoituksia juopotteluun nähden. Oli sitä mieltä, että lain sanamuotoa on kyllä tarkistettava ja voitaisiinkin m.m. hevonen jättää pois niistä kulkuvalineista, joilla liikkuja salakuljettajia vastaan asetta saisi käyttää. Jällelle jäisivät si-

ten enää automaattit ja muut nopeasti kulkuneuvot. Tämä jo poistaisi paljon väärinkäytösten mahdollisuuksista.

Voionmaa huomautti, että kun hän kannattaa hallituksen esitystä tekee hän sen vaan neuvotellen, mutta yksityiskondissa on valmis hyväksymään tarpeelliseksi havaittavat korjaukset. Sellaisena kannatti Hakkilan ehdotusta hevosen poistamisesta.

Lehto huomautti, että väitteet lakiuudistuksen oikeudellisesta sopimattomuudesta ovat liioiteltuja, koska hallituksessa, joka on asiasta esityksen antanut, on ollut pääministerinä rikosoikeuden professori Tulenheimo ja Korkein Oikeus on katsonut voivansa puoltaa esitystä. Selosti lyhyesti tullihallituksen päällikön lausuntoa asiassa. Vastusti erikoisen komitean asettamista. Kannatti A. Aajllon ehdotusta.

Helo lausui erinäisiä evästyksiä asiaa valmistelevalle komitealle.

Hakkila piti sopivimpana, että lakivaliokunnan jäsenet saavat asian valmistelun toimekseen.

Ryhmä päätti 28 äänellä huomattavaa vähemmistöä vastaan, asettaa erikoisen komitean asiaa valmistelemaan. Komiteaan valittiin yksimielisesti kaikki lakivaliokunnan sos.-dem. jäsenet ja lisäksi Hakkila ja Helo.

8 §.

Pankkival-
tuusmieh.
ja tilin-
tarkastaj.

Pankkivaltuusmiesten vaalin suhteen ehdotti valmisteluvaliokunta, 1) että ryhmän valitsijat asettaisivat kannattamaan Nevanlinnan uudelleen valitsemista, koska oli mainittu, että maalaisliittolaiset aikoisivat hänet syrjäyttää ja asettaa tilalle Pitkäniemen, 2) että pankkivaltuusmiesten varamieheksi ryhmän puolesta asetettaisiin ehdolle uudelleen Heinonen ja Salmio.

Tilintarkastajain vaaliin näiden ehdotti valmisteluvaliokunta, että pankin tilintarkastajiksi ryhmän puolesta valittaisiin uudelleen varsinaiseksi Harvala ja varalle Helo.

Lyhyen keskustelun jälkeen päätti ryhmä hyväksyä valmisteluvaliokunnan ehdotukset kaikissa kondissaan.

9 §.

Vaalilaki:

Kun vaalilaki on jälleen eduskunnan käsiteltävänä ja eräät ryhmän jäsenet olivat halunneet tietää onko ryhmä edelleen aikaisemmin onaksumallaan hylkäävällä kannalla vaalilain uudistamiseen näiden, ehdotti valmisteluvaliokunta, että ryhmä pysyisi aikaisemmin hyväksymäl-

lään hylkäävällä kannalla vaalilain uudistukseen näiden.

Keskustelussa:

Voionmaa piti kontuullisena, että niille ryhmän jäsenille, jotka ovat periaatteellisesti asiassa toisella kannalla, myönnettäisiin vapaat kädet asiassa, eikä niinollen sitovaa päätöstä siitä tehtäisi.

Bryggari, vedoten puoluekokouksen hyväksymään ryhmäkuria koskevaan päätökseen, ehdotti, että asiassa tehtäisiin kiinteä päätös ja se ulotettaisiin kaikkia ryhmän jäseniä velvoittavaksi.

Aalto A. kannatti Bryggarin ehdotusta.

Aalto J.F. kannatti valiokunnan ehdotusta lakiehdotuksen hylkäämisestä. Ehdotti, että niille ryhmän jäsenille perustuslakivaliokunnassa, jotka ovat asiassa eri kannalla, annettaisiin oikeus jäädä pois asian käsittelystä ja kutsua varamiestilalleen.

Saarin kannatti Voionmaan ehdotusta.

Lehtokoski kannatti niinkään Voionmaan ehdotusta.

Ryhmä päätti hyväksyä valmisteluvaliokunnan ehdotuksen siitä, että vaalilain muuttamiseen näiden asetuksen hylkäävälle kannalle.

Äänestettäessä siitä, missä määrin ryhmän päätös on asetettava kaikkia ryhmän jäseniä sitovaksi, päätettiin ensiksi kaikilla äänillä 3 vastaan hyljätä Bryggarin ehdotus päätöksen ehdottomasta sitovaisuudesta eri kannallakin oleviin ryhmän jäseniin näiden. Toiseksi päätettiin 17 äänellä 16 vastaan hyljätä Voionmaan ehdotus eri kannalla olevien vapaasta menettelystä ja hyväksyttiin vastaehdotuksena ollut Aalto J.F. ehdotus, että ne ryhmän jäsenet jotka eivät voi ryhmän päätökseen yhtyä, velvoitetaan jättämään paikkansa valiokunnassa varajäsenten käytettäväksi, mainitun asian käsittelyaikana, eikä siis ryhmän jäsenet saa olla mukana äänestämässä vaalilain uudistuksen puolesta.

10 §.

Kuultiin Iikosen alustus Ti-lain uudistamista tarkoittavasta hallituksen esityksestä ja tämän esityksen asiallisesta sisällöstä.

Asian lähempi käsittely jätettiin seuraavalle ryhmäkokoukselle.

Kokous päättyi kello 10,05 i.p.

Y a k u u d e k s i:

M. Lauer

M. Lauer

Tarkastettu ja hyväksytty:

B. Aram

J. Bryggari

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän
kokouksesta Säätytalolla 11 päivänä
maaliskuuta 1926 kello 7 i.p.

Puheenjohtajana toimi Itkonen ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen. Saapuvilla oli yhteensä 46 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 13)

1 §.

Vapautusta eduskuntatyöstä myönnettiin Kovalle ensi tiistai- ja taloudellisten asiain vuoksi ja Lehdolle ensi perjantai- ja lauant. kunnallisten tehtävien vuoksi.

2 §.

Merkittiin, että ryhmän pöytäkirjojen tarkastajina 1 - 15 päivään maaliskuuta 1926 toimivat Annala ja Aromaa sekä varalla Bryggari ja Halonen.

3 §.

Esitettiin Saukkolan t.v:n kirjelmä, koskeva kruununmaiden Kirjelmät: asuttamiskysymystä. Kirjelmä päätettiin jättää ryhmän maatalousvaliokuntaan kuuluvien jäsenten huomioitavaksi.

4 §.

Ilmoitusasioina merkittiin:

1) että ensi viikon kuluessa ryhmän taloudenhoitaja tulee valmisteluvaliokunnan päätöksen nojalla toimittamaan ryhmän jäsenten puoluejäsenkirjojen tarkastuksen,

2) että valmisteluvaliokunta on ryhmän illanviettokomitean endotuksesta määrännyt, että ryhmän jäsenet kustantavat itse tarjoilun omasta ja vieraidensa puolesta ryhmän piakkoin pidettävässä juhlassa, joten ryhmän varoilla kustannetaan ainoastaan ohjelma ja mahdollisten kunniavieraiden henkilömaksut.

5 §.

Esitettiin puoluesinteeri Viikin endotus ryhmäkurin saattamiseksi puoluekokouspäätösten edellyttämälle kannalle. (Liite n:o 14) Ryhmä-

Valmisteluvaliokunta puolsi endotuksen sellaisenaan hyväksymistä. kuri:

Keskustelussa Louhelainen huomautti, että näihin asti on eduskunnan istunnoissa toimitettavaa kontrollointia vaikeuttanut se,

että eräät ryhmän jäsenet ovat kieltäytyneet toimimasta konrolloijina tahi sitten toimittaneet sen kalvottomasti. Toivoi, että nyt tehtävä päätös olisi velvoittava kaikkiin ryhmän jäseniin nähden.

Ryhmä päätti yksimielisesti hyväksyä Viikin tekemän ja valmisteluvaliokunnan puoltaman ehdotuksen.

6 §.

Tielaki: Edellisessä ryhmäkokouksessa Itkosen alustama kysymys ryhmän suhtautumisesta käsiteltävänä olevan tielain uudistamista koskevaan asiaan, otettiin nyt käsiteltäväksi.

Keskustelussa yleensä kannatettiin esitystä, mutta erinäisiin kohtiin nähden lausuttiin eräitä toivomuksia.

Ryhmä päätti pääasiassa puoltaa hallituksen esitystä tielain uudistamisesta. //

7 §.

Osuuskunt. Otettiin käsiteltäväksi kysymys ryhmän suhtautumisesta osuuskuntien verotusta koskevaan eräiden lakien muuttamista koskevaan kysymykseen.

Valmisteluvaliokunta (4/3-26, § 11) ehdotti, että v. 1925 valtiopäiville jätetyn ed. Reinikan y. m. eduskuntaesityksen johdosta annetussa valtiovarain valiokunnan mietinnössä n:o 6 olevien lakiehdotusten lopusta olisi poistettava viimeinen lause: "Tässä momentissa mainittua vähennystä alkoon kuitenkin tulosta, joka on saatu maatalouskiinteistöistä". j. n. e. p., ollen valmisteluvaliokunnan ehdotus syntynyt 3 äänellä 4 vastaan.

Keskustelussa Vuolijoki kannattaen valmisteluvaliokunnan ehdotusta, huomautti, että osuuskauppojen verotuksessa 1/2 voiton vähentäminen verotettavasta tulosta perustuu siihen, että osuuskauppojen ylijäämän palautus jäsenille katsotaan vastaavan puolta voitosta. Meidän on kuitenkin ollut pakko liittää vuosivuodelta ylijäämä vararahoitukseen, jakamatta sitä jäsenille. Ellei lainsäädännöllä nyt olisi puolet voitosta vapautettu verotuksesta, olisi olemassa vaara, että ylijäämää alettaisiin palauttaa jäsenille ja siten heikonnettaisiin osuuskauppojen asemaa. Mitä osuustoiminnallisiin tuotantolaitoksiin tulee, on valtiovarain valiokunnan mietinnön edellyttämällä tavalla aivan mahdoton ratkaista, mikä osa tuotannosta on katsottava osuuskunnan omia jäseniä varten tuotetuksi ja mikä sitä ei ole, koska tuotteita myydään yhtähyvin jäsenille kuin ei-jäsenillekin. Se mahdollinen kunnallisverojen nousu joka osuuskuntien verohelpoituk-

sesta aiheutuu, kohtaa tietenkin pääasiassa varakkaita ja niinollen ei meidän ryhmällä pitäisi olla mitään tätä uudistusta vastaan.

Itkonen huomautti, että tuotantolaitoksen, olkoonpa se osuustoiminnallinen tahi yksityinen, perustaminen tuottaa aina kunnalle uusia kustannuksia kansakoulumenojen ja köyhäinlaitokustannusten muodossa, eikä siis voida kuntaa kontuudella vastata.

astaan selvennystä lakiin, eikä sellaista suurta periaatteellista muutosta, jollaista se nyt merkitsee. Niinollen ei noita allekirjoituksia voida pitää erittäin sitovina. Kannatti Itkosen ehdotusta.

Tainio huomautti, että jos kunnallisverotus olisi progressiivinen, olisi silloin osuuskuntien verohelpoitus hyväksyttävä, mutta niin ei nyt ole.

Toimitetussa äänestyksessä päätti ryhmä suurella äänitenemistöllä hyväksyä Itkosen ehdotuksen, että osuuskuntien verohelpoitusta ei ole entisestään laajennettava, vaan että painavastoin kaikki kiinteistö-tulo on jätettävä vapautuksen ulkopuolelle.

Kokous päättyi kello 8,25 i. p. V a k u u d e k s i:

Riiti Itkonen

Anni Lammela

(Lisäys)

Tielaki:

Ryhmä päätti pääasiassa puoltaa hallituksen esitystä tielain uudistamisesta, kuitenkin seuraavilla alustaja Itkosen esittämillä muutoksilla:

- 1) Taaajaväkisten yhdyskuntain alueella olevat kaikki maantiet ovat valtion ylläpidettävät;
- 2) Kaupunkien asemakaavoittamattomalla alueella ja kauppalain koko alueella olevat maanteiden jatkot on kaupunkien ja kauppalain kunnossa pidettävä, mutta saavat ne siitä todellisia kustannuksia vastaavan korvauksen valtion varoista.

v a k u u d e k s i:

Antti Louhelainen

sesta aiheutuu, kontaa tietenkin pääasiassa varakkaita ja niinollen ei meidän ryhmällä pitäisi olla mitään tätä uudistusta vastaan.

Itkonen huomautti, että tuotantolaitoksen, olkoonpa se osuustoiminnallinen tai yksityinen, perustaminen tuottaa aina kunnalle uusia kustannuksia kansakoulumenojen ja köyhäinⁿhoitokustannusten muodossa, eikä siis voida kuntaa kontuudella vaatia luopumaan tuon laitoksen verotus-oikeudesta. On nurinkurista pyrkiä tuotantolaitosten verohelpoitusta laajentamaan silloin kuin palkannauttijain verorastus vuosivuodelta nousee. Kiinteistöjen ja tuotantolaitosten verotuksessa on oikeudenmukaista, että osuuskunnat ja yksityiset asetetaan samaan asemaan. Lakeja on kuitenkin selvennettävä sikäli kuin alkuaan kvseessä olevan eduskuntaesityksen tarkoitus olikin, mutta osuuskuntien verohelpoitusta ei ole entisestään laajennettava, vaan että painvastoin kaikki kiinteistö tulo olisi jätettävä vap. ulkopuolelle.

Aalto J.F. kannatti Itkosen ehdotusta, että osuuskuntien verohelpoitusta ei laajennettaisi. Mainitsi esimerkkinä Vaajakosken tehtaasta siitä, mitä valmisteluvaliokunnan ehdotuksen hyväksyminen eräissä tapauksissa jo nyt kunnille tulisi merkitsemään.

Aalto A. yhtyi Itkosen ehdotukseen. Huomautti siitä epäoikeudenmukaisuudesta, joka aiheutuisi ulosvientia harjoittavien osuustoiminnallisten tuotantolaitosten verohelpotuksen laajentamisesta.

Ampuja yhtyi Itkosen ehdotukseen.

Huotari kannatti valtiovarain valiokunnan mietinnön sellaiseen hyväksymistä.

Louhelainen ilmoitti olevansa yksi niistä harvoista ryhmän jäseniä, joka ei ole allekirjoituksellaan varmentanut Reinikan esitystä. Lausui käsityksensä olevan, että useimmat ryhmän jäsenet ovat allekirjoituksensa sanottuun esitykseen antaneet, olettaen sen tarkoittavan ainoastaan selvennystä lakiin, eikä sellaista suurta periaatteellista muutosta, jollaista se nyt merkitsee. Näinollen ei noita allekirjoituksia voida pitää erittäin sitovina. Kannatti Itkosen ehdotusta.

Tainio huomautti, että jos kunnallisverotus olisi progressiivinen, olisi silloin osuuskuntien verohelpoitus hyväksyttävä, mutta niin ei nyt ole.

Toimitetussa äänestyksessä päätti ryhmä suurella äänitenemistöllä hyväksyä Itkosen ehdotuksen, että osuuskuntien verohelpoitusta ei ole entisestään laajennettava, vaan että painvastoin kaikki kiinteistö tulo on jätettävä vapautuksen ulkopuolelle.

Kokous päättyi kello 8,25 i.p. v a k u u d e k s i:

Pietti Hiltunen

Antti Louhelainen

- 23 -

Olemme tarkastaneet pöytäkirjan ja
on se päätösten mukainen.
Helsingissä maalisk. 18/3 ma 1926.
Thomas Bryggari Toivokallan.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän
~~valmisteluvaliokunnan~~ kokouksesta Sää-
tytalolla 18 päivänä maaliskuuta 1926,
kello 7,20 i.p.

Puheenjohtajana toimi Itkonen ja pöytäkirjan laati A. Louhe-
lainen, Saapuvilla oli yhteensä 49 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 15)

1 §.

Vapautusta eduskuntatyöstä myönnettiin seuraaville ryhmän jä-
senille: Rantalalle 26/3 klo 1 asti päivällä puhujamatkan takia;
Vihurille ensi maanantaiksi puhujamatkan takia; Myllymäelle kulu-
van viikon ajaksi läheisen omaisen kuoleman johdosta ja Ampujalla
26/3 puhujamatkan takia.

2 §.

Ilmoitettiin, että ryhmän pöytäkirjojen tarkastajina ajalla
15/3-26 - 31/3-26 toimivat Bryggari ja Halonen, varalla Haverinen
ja Huotari.

3 §.

Valtiovarainvaliokunnan parhaillaan esillä olevaan maailman- sotava-
sodanaikaisten vaninkojen korvaamista koskevaan lakiin näiden eh- hinkojen
dotti valmisteluvaliokunta, että ryhmä päättäisi korvauslakiin nan-korvaus:
den asettua hyväksyville kannalle, edellyttäen: 1) että laissa mää-
rättävät työläisten tapaturmakorvaukset tulevat määrältään vastaa-
maan nykyisen työväentapaturmavakuutuslain säätämää korvausmääriä;
ja 2) että työväenyhdistysten kapinassa kärsivät vahingot, mikäli
ne ovat valkoisten joukkojen aiheuttamia, määrätään valtion varoista
korvattaviksi.

Keskustelussa Ryömiä arveli olevan sopimatonta asettaa patteri-
työläisiä etuoikeutetumpaan asemaan tapaturmakorvauksiin näiden kuin
muista ennen työväentapaturmavakuutuslain voimaan tuloa loukkaantu-
neita työläisiä, josta vuoksi oli sitä mieltä, että laki olisi hyväk-
syttävä jos kerran hyväksytään, ilman valiokunnan ~~ehdot~~.

Bryggari lausui käsityksensä olevan, että työläisten osuus
tässä korvauskysymyksessä on niin mitättömän pieni, ettei ryhmän
sen vuoksi kannattaisi hyväksyä manttaalimiesten korvausvaatimusta.
Ehdotti, että laki äänestettäisiin lepäämään yli vaalien.

Edelleen keskustelussa Helo, Saarinen, Leinonen, Pensas, Ran-

tala, Aromaa, Velling ja Seppälä kannattivat korvauslain hyväksymistä.

Ryhmä päätti yksimielisesti, koska Bryggarin ehdotusta ei kukaan kannattanut, - hyväksyä valmisteluvaliokunnan ehdotuksen ja asettua siis korvauslakiin näiden hyväksyville kannalle.

4 §.

Asutustoiminna- Esitettiin vuosi sitten asetetun komitean ehdotus asutustoiminna-
minnan minnan rahoittamisesta. Komitea ehdotti, että ryhmä asettuisi asu-
rahoitus: tustoiminna rahoittamiskysymyksessä periaatteessa v.1926 valtiopäiville jätetyn ed. Sirolan eduskuntaesityksen kannalle, että asutustoiminna rahoittaminen on toimitettava kuntien astuskassojen välityksellä. (Liite n:o 16)

Sirola puhevuorossaan selosti lyhyesti sanotun eduskuntaesityksen sisältöä.

Ryhmä päätti yksimielisesti hyväksyä komitean ehdotuksen asiassa.

5 §.

Kansakoulukustannus- Lähempää käsittelyä varten esitettiin erinäisiä kohtia kansakoulukustannuslaissa, johon näiden oli ryhmän valtiovarainvaliokunnan jäsenten kesken ilmennyt erimielisyyttä.

Valmisteluvaliokunta ehdotti: 1) että ryhmä päättäisi asettua kiinteästi sille kannalle, että kustannuslain 16 §:ssä mainittu valtion osuus kansakoulukustannuksiin määrättäisiin 2/3 osaksi, 2) että ryhmä asettuisi puoltamaan valtiovarain valiokunnan sos.-dem. jäsenten vastalauseessa olevaa ~~XXXXXX~~ ^{ehdotusta} joka koskee supistettujen kansakoulujen yleistytämistä tarkoittavan ponnin poistamista valtiovarain valiokunnan mietinnöstä ja 3) että ryhmä päättäisi yleensä opettajien luontaisettujen rahalla korvaamiseen näiden ajaa kunnille mahdollisimman laajaa vapautta. Senonella oli valiokunta käsitellyt myöskin Ailion esittämän ponnin, joka koskee kehoitusta hallitukselle antamaan esitys v.1926 kalliinajanlisäyksistä, hyväksymistä, ollen kuitenkin valiokunnan päätös tässä jakaantuneet 4 hyväksymisen puolesta ja 4 sitä vastaan.

Asiasta syntyneessä laajemmassa keskustelussa yleensä kannatettiin valmisteluvaliokunnan enemmistön ehdotuksia. Lisäksi ehdotti Helo, Sventorzetskin kannattamana, että 16 §:ssä mainittu valtioapu määrättäisiin valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaan 1/2 osaksi. Puhuja oli kyllä halukas hyväksymään 2/3 osan avus-

tuksensa ehdolla, että maalaisliitolta saadan lupaus siitä, ettei valtion tulopuolta peitetä lisäämällä kulutusveroja, vaan korottamalla omaisuusveroa.

Ailio ehdotti, että ryhmä asettuisi puoltamaan kehoitusponnista hallitukselle, jossa anotaan hallitukselta esitystä kansakouluopettajien v.1926 kalliinajan lisäyksen myöntämisestä; että yläkoulun perheellisen opettajan palkaksi ehdotettaisiin vastalauseessa oleva määrä 18000:- ja alakoulun opettajan palkaksi 10,500:- ja että koulukeittolaitosta koskeva vastalauseessa oleva ponsi niinkään hyväksyttäisiin.

Rantala ehdotti, että yläkoulun opettajien asuntoedut määrättäisiin sekä mies-, että naisopettajille samallaiset.

Aalto J.F. kannatti Ailion ehdotusta v.1926 kalliinajan lisää koskevan ponnin hyväksymisestä.

Leino ehdotti, että opettajien palvelusvuosien korotus saatettaisiin samaan suhteeseen valtion muiden virkamiesten palvelusvuosikoroitusten kanssa. Tätä ehdotusta Rantala kannatti.

Pensas ehdotti, että opettajien palkkaus yläkoulun opettajiin näiden hyväksyttäisiin valtiovarain valiokunnan ehdotuksen mukaan, jota ehdotusta myöskin Rantala kannatti.

Ryhmä päätti: 1) hyväksyä valmisteluvaliokunnan ehdotukset mikäli ne koskevat supistettuja kansakouluja koskevan ponnin poistamista ja opettajien luontaisettujen suorituksen järjestämistä; 2) hyväksyä niinkään valmisteluvaliokunnan ehdotuksen valtioapua koskevassa kohdassa, josta päätös tehtiin kaikilla äänillä 5 vastaan; Edelleen ryhmä päätti, että alakoulunopettajan palkka määrätään Ailion ehdotuksen mukaan 10,500 mk. Syntyen päätös tässä kohden 25 äänellä 7 vastaan;

että yläkoulunopettajien palkka Pensaen ehdotuksen mukaan määrätään valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisesti, johon näiden päätös tehtiin 19 äänellä niitä 7 vastaan, jotka kannattivat ryhmälle asiaan näiden vapaata harkintavalttaa;

että opettajien ikälisät ovat saatettavat yhdenmukaisiksi valtion virkamiesten ikälisien kanssa, joka päätös tehtiin 17 äänellä 14 vastaan.

Sensijaan Ailion ehdotus v.1926 kalliinajanlisää koskevan kehoitusponnien hyväksymisestä hyljättiin kaikilla äänillä 7 vastaan.

6 §.

Työttömyys- Työttömyysapukassoja koskevan lain ehdotti valmisteluvalio-
apukassat: kunta) äänestettäväksi lepaamaan yli vaalien, ellei siihen saada
niitä parannuksia, joita ryhmän jäsenten taholta ajetaan. Ehdotus perustuu siihen, että laki siinä muodossaan, jonka se työv. asiainvaliokunnassa on saanut, tietää huononnusta työttömyysapukassoja koskevaan lainsäädäntöön.

Ryhmä päätti yksimielisesti hyväksyä valmisteluvaliokunnan ehdotuksen asiassa.

7 §.

Sanköänes- Esitettiin eduskunnan sihteerin laatima pro memoria, ko-
tys: neellisen äänestyksen käytäntöönottamisesta eduskunnan täysi-is-
tunnoissa.

Asiassa käytiin useita puhevuoroja, joissa puollettiin koneellisen äänestyksen järjestämistä, koska siten saataisiin huomattava ajansäästö. Valmisteluvaliokunta oli myöskin tullut asiassa myönteiseen tulokseen.

Ryhmä päätti kannattaa koneellisen äänestyksen käytäntöön saattamista, sillä Aalto J.F:n tekemällä lisäyksellä, että koneisto järjestettäisiin niin, että lopputulos olisi näkyvissä.

8 §.

Kansak. Leino ilmoitti, että ne perusteet, joilla hän teki ehdotuk-
kustann. sensa kansakouluopettajien ikälisien saattamisesta yhdenmukaisik-
laki: si valtion virkamiesten ikälisien kanssa, ovat osittautuneet paikkansapitämättömiksi, joten hän ehdotti, että ryhmä peruuttaisi ~~xxx~~ sanotun ehdotuksen pohjalla tekemänsä päätöksen.

Ryhmä päätti hyväksyä Leinon ehdotuksen ja purkaa siis aikaisemmin tekemänsä päätöksen, joka koski kansakouluopettajien ikälisien määräämistä.

Kokous päättyi kello 9,25 i.p.

V a k u u d e k s i:

.....
.....
Helsinki huhtik. 6 p. 1926.
T. Bryggari
.....
.....

Pöytäkirja

kirjoitettu Sosialidemokraattisen edus-
kuntaryhmän kokouksessa Saatytalolla 28
päivänä maaliskuuta 1926.

Puheenjohtajana toimi Tanner ja pöytäkirjan laati J. Lonkainen.
Saapuvilla oli yht. 39 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 17)

1 §.

Sventorzetskin, y.m. allekirjoittaman, Allilan vangitsemista kos- Valikv-
kevan välikysymyksen suhteen ehdotti valmisteluvaliokunta, että asiaa symyks.
ei ehdotettaisi valiokuntaan lähettäväksi, vaan tyydyttäisiin ainoas-
taan keskustelussa painostamaan eduskunnan arvovallan säilyttämistä ja
edustajan koskemattomuutta.

Keskustelussa

Bryggari oli sitä mieltä, että välikysymys olisi lähetettävä va-
liokuntaan, koska kuitenkin kommunistit tulevat tekemään siitä ehdotuk-
sen.

Tanner selosti välikysymyksen tarkoitusta ja huomautti, että al-
kujaankaan ei välikysymys ole tehty muuta kuin keskustelua varten.

Sapnälä, yhtyen v:valiokunnan ^{ehdot} piti suotavana että tässä asiassa
ryhmän jäsenet veloitettaisiin noudattamaan ryhmän päätöstä.

Ryhmä päätti hyväksyä valmisteluvaliokunnan ehdotuksen ja jättää
välikysymyksen Sventorzetskin hoidettavaksi.

2 §.

Ruotsalaisen puolueen eduskuntaryhmän taholta tehdyn virkamies- Valikys-
ten pakkausksymystä koskevan välikysymyksen suhteen ehdotti v:valio-
kunta, että ryhmä ei kannattaisi välikysymyksen valiokuntaan lähettä-
mistä, koska valiokunnan mielestä ei tälläkertaa ole syytä pyrkiä
hallituspulaan.

Tanner selosti asian nykyistä vaihetta hallituksessa y.m. laa-
jemmin, tehden myöskin selkoa eri porvarillisten puolueiden suhteesta
sanottuun kysymykseen. Pääministeri on ilmoittanut että vaadittu esi-
tys tulee eduskunaan käsiteltäväksi syysistuntokaudella, ollen se tar-
koitettu taannehtivaksi 1 p:stä heinäkuuta, 1926.

Leino ilmoitti yhtyvän v:valiokunnan, ^{Ehdotuksen} mutta huomautti samalla
että tyytymättömyys alempien virkamiesten keskuudessa hallituksen vii-
vyttelyyn on suuri.

Harvala oli valmis hyväksymään v:valiokunnan ehdotuksen jos halli-

tuksen vastaus on selvästi lupaava.

Bryggari piti v:valiokunnan ehdotusta onnistuneena. koska hallituksen paikallaan pysyminen varsinkin näin vaalien alla on suotava.

Leino yhtyi v:valiokunnan ehdotukseen, mutta piti tarpeellisena keskustelussa ryhmän kannan esille tuomisen.

Leinonen toivoi, että ryhmän kanta ilmoitetaan sellaisena, ettei meillä ole erikoista halua ajaa virkamiesten asiaa.

Leino painosti edelleen sitä, että alempien virkamiesten aseman parantamiseen on ryhmän myönteinen kanta ilmoitettava.

Ryhmä päätti hyväksyä valmisteluvaliokunnan ehdotuksen ja jätti asiassa ryhmän kannan esille tuomisen puheenjohtaja Tannerin tehtäväksi.

3 §.

Virkamies- Virkamieslakiin suhtautumisesta ehdotti v:valiokunta, ettei se ryhmän laki: puolesta antaisi aihetta mihinkään erikoisiin toimenpiteisiin.

Hälonen ehdotti, että laki olisi endotettava hyljättäväksi, koska laki asettaa alemmat virkamiehet ylempien mielivallan alaisiksi ja kun siitä ei ole voitu osoittaa olevan toisalla mitään vastaavaa hyötyä. Ehdotusta Bryggari kannatti.

Keskustelussa Harvala, Huttunen, Ryömä, Hakala, Paasonen ja Lehtokoski kannattivat v:valiokunnan ehdotusta

Äänestyksessä kaikilla äänillä 4 vastaan päätettiin valmisteluvaliokunnan ehdotus hyväksyä.

4 §.

Kkoulut. Kansakoulujen kustannuslaki, johon näiden ei syntynyt mitään keskust. keskustelua, jätettiin asianomaisen valiokunnan jäsenten hoidettavaksi. laki:.

5 §.

Työttöm. Työttömyyskassalakiin näiden ehdotti v:valiokunta, että ryhmä kuulla siitä työväenasianvaliokunnan sos.-dem. jäsenten kassala- päättäisi xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx ki: mielipidettä.

Huttunen ehdotti, että laki ehdotettaisiin hyljättäväksi, koska siihen on valiokunnissa tehty tavattoman suuria huononnuksia. Ehdotusta yleensä kannatettiin.

Ryhmä päätti, hyväksyen Huttusen ehdotuksen, että työttömyyskassalaki hyljätään.

6 §.

Sotava- Sotavahinkojen korvauslakiin näiden ehdotti valmisteluvaliokunta, hingot:

että laki äänestettäisiin yli vaalien, koska maanomistajien etujen ajaminen on ryhmän aikaisemmin osaksumien menettelytapojen vastainen ja koska työläisten edust lain hyväksymisestä ovat aivan vähäiset.

Ampuja piti arveluttavana ryhmän aiemmin tästä asiasta tekemän päätöksen peruuttamista, varsinkin näin valalukuisessa ryhmäkokouksessa. Huomautti, että monet talollisistakin ovat pieneläjiä. Ehdotti, että ryhmä pysyisi aikaisemmin hyväksymässään kannassa, että laki hyväksyttäisiin.

Keto piti lain hyväksymistä veronmaksajain kannalta katsoen aivan epäedullisena. Vaikka aikaisemmin lieneekin annettu jonkinlaisia lupauksia lain hyväksymisestä, ei kuitenkaan ole sitoumuksia mentu. Huomautti, että suuret kansalaispiirit ovat kärsineet maailmansodasta vahinkoja, mutta maanomistajat ovat yleensä hyötynneet. Kannatti valmisteluvaliokunnan ehdotusta.

Pensas oli lain hyväksymisen kannalla, koska porvaristo muuten tulee hyväksymään jo lepäämässä olevan lain, joka on tätä huonompi.

Hälonen yhtyi v:valiokunnan ehdotukseen.

Harvala samoin.

Hakala oli lain hyväksymisen kannalla.

Typpö kannatti myöskin lain hyväksymistä.

Seppälä vastusti valmisteluvaliokunnan ehdotusta ja oli lain hyväksymisen kannalla.

Tanner laajemmassa puhevuorossaan totesi kuinka epä-sosialidemokraattista olisi mennä maanomistajien luokalle, ainoalle joka maailman-sodasta on hyötynyt, lahjoittamaan kymmeniä miljoonia markkoja. Oli jyrkästi lain lepäämään jättämisen kannalla. Jos maanomistajat oikeuden kautta perivätkin korvaukset, niin onhan ainakin sosiaalidemokratit vapaat vastuusta.

Velling kannatti v:valiokunnan ehdotusta.

Kontula huomautti siitä, että maanomistajien korvausvaatimuslaskelmat ovat hatarat. Piti mahdollisena, että jarruttamalla voitaisiin asia ainakin siirtää syksyyn.

Äänestyksessä 17 äänellä 7 vastaan hyväksyttiin valmisteluvaliokunnan ehdotus.

Ampuja ja Pensas vaativat päätöksen tarkistettavaksi täysilukuisemmassa ryhmäkokouksessa.

7 §.

Ryhmän Parlamenttien välisen liiton ja Pohjoismaiden parlamenttiliit-
edustus: ton kongressien edustukseen näiden, ehdotti valmisteluvaliokunta
että ryhmän puolesta ehdokkaiksi Suomen edustajiksi sanottuihin
kongresseihin asetettaisiin Ailio, Ryömä, Sillanpää, Keto, Viik,
Reinikainen ja Helo sekä varalle Huotari, Velling, Aalto, A. ja
Lehtokoski.

Valmisteluvaliokunnan ehdotus hyväksyttiin.

8 §.

Ryhmä- Senjohdosta, että eduskunnassa on ryhmän jäsenten kesken ilmaa-
kuri: nyt erimielisyyttä ja siitä aiheutuen sopimatonta sananvaihtoa, eh-
dotti v:valiokunta lausuttavaksi sen toivomuksen, että yleensä ryh-
män päätöksiä kunnioitettaisiin ja erimielipiteitä joku esittäkin
on siinä noudatettava toverillista ja hillittyä esiintymistä.

Valmisteluvaliokunnan ehdotus hyväksyttiin.

9 §.

Kirjelm. Ryhmän tietoon saatettiin Sumialsten t.y:n kirjelmä, koskeva
sanotun yhdistyksen mielipidettä virkamiesten palkkauskysymyksessä.
(Liite n:o 18)

V a k u u d e k s i:

Matti Tanner

Jussi Loukainen

Helsinki huhtik. 6 p. 1926.

L. Bryggari

Taiivassalonen

Halonen - Haverinen

P ö y t ä k i r j a

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän
kokouksesta 2 päivänä syyskuuta 1926,
kello 7 i.p.

Puheenjohtajana toimi Tanner ja pöytäkirjan laati A. Louhelai-
nen. Saapuvilla oli 45 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 19)

1 §.

V.1927 meno- ja tuloarvioehdotuksen lähetekeskustelussa ryhmän V.1927
puolesta esiintymään, päätettiin valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mu- budgetti:
kaan määrätä ryhmän puheenjohtaja Tanner.

2 §.

Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaan päätettiin Saksan ja Kauppa-
Turkin kanssa tehtyjen kauppasopimusten hyväksymistä puoltaa, kuiten- sopim.
kin niin, että asianomaisen valiokunnan sos-dem. jäsenillä on oikeus,
jos katsovat syytä olevan, asiassa toisinkin päättää.

3 §.

Ryhmän poliittiseen esiintymiseen näiden ehdotti valmisteluva- Poliit-
liokunta, että ryhmä toistaiseksi pidättäytyisi huomattavammasta po- tinen e-
liittisesta esiintymisestä. siintym.

Asiasta syntyneessä keskustelussa:

Aalto, J.F. ehdotti, että ryhmä päättäisi heti tehdä välikysy-
myksen valtion patruunahankintoja koskevasta kysymyksestä ja antaisi
välikysymysluonnoksen laatimisen hänen huolekseen.

Tanner: myöntäen, että on sattunut muutamia sellaisia asioita,
joista välikysymyksen tekemiseen olisi aihetta, kuten ryssäläisvir-
kamiesten eläkejuttu, tullitariffin valmistelutapa, y. m. huomautti,
että nykyinen hallitus mielellään näkisi itsensä vapautettuna ennen
vaaleja, johon mahdollisesti esim. välikysymys ryssäläisvirkamiesten
eläkkeistä johtaisi. Piti epäviisaana ryhtyä tälläkertaa välikysyk-
siä tekemään.

Ryömä: huomauttaen, että hallituksen arvostelemiseen on tilai-
suus budgettikeskustelun yhteydessä, kannatti valmisteluvaliokunnan
ehdotusta.

Aalto, J.F. piti mahdottomana, että hallitus kaatuisi esittämäänsä välikysymykseen, mutta välikysymys olisi siitä syystä tehtävä, kun asia on herättänyt yleistä paheksumista ja ryhmän tarttuminen asiaan olisi ryhmälle reklaamia.

Helo yhtyi Aallon ehdotukseen, kuitenkin vaan sikäli, että asiasta olisi tehtävä joko välikysely tahi välikysymys ja että asian lopullinen päättäminen jätettäisiin valmisteluvaliokunnan asiaksi.

Bryggari kannatti valmisteluvaliokunnan ehdotusta ja yhtyi Ryömän huomautukseen.

Sventorzetski yhtyi Helon ehdotukseen, pitäen kyselymuotoa sopivanpana.

Hakala huomautti, että patruunajutussa tultaneen syylliset asetettavaksi tuomioistuimen rangaistavaksi, joten kysymys sellaisenaan ei ole mikään kiitollinen aihe.

Aalto, A. yhtyi valmisteluvaliokunnan ehdotukseen.

Tainio yhtyi Hakalan käsitykseen ja ehdotti, että valmisteluvaliokunnan valmisteltavaksi annettaisiin kokonaisuudessaan ryhmän syhtäminen nykyiseen kokoomushallitukseen ja että ryhmä ensi viikolla kokoontuisi asiasta päättämään.

Pensas yhtyi Tainion ehdotukseen.

Tanner huomautti, että patruunajuttu voitaisiin parhaiden hoitaa, saattamalla entinen puolustusministeri Lampén valtakunnan-oikeuteen, koska hän tiesi Kehvolan väärinkäytökset, eikä ryhtynyt mihinkään toimiin aikanaan.

Aalto, J.F. yhtyi Helon ja Sventorzetskin kantaan. Kannatti samalla Tainion ehdotusta.

Keto oli sitä mieltä, että asia voidaan huoletta koko laajuudessaan jättää lähemmin käsiteltäväksi lokakuussa, jolloin varsinaiselle istuntokaudelle kokoonnutaan. Sopivilta osiltaan voidaan asioihin kajota Budgetin evästyskeskustelussa.

Huotari yhtyi Tainion ehdotukseen.

Päätös:

Ryhmä päätti: 1) että välikysymyksen tekemiseen ei ryhmän puolesta toistaiseksi ryhdytä; 2) että valmisteluvaliokunnan tehtäväksi annetaan laatia ehdotus ryhmän poliittiseksi esiintymiseksi ensi vaaleihin saakka, mikä ehdotus koetetaan saada valmiiksi seuraavalla viikolla käsiteltäväksi.

4 §.

Ryhmän edustajaksi 12/9-26 pidettävään Sosialidemokraattisen Ryhmän puolueen puolueuuvoston kokoukseen ehdotti valmisteluvaliokunta edustus: valittavaksi H. Ryömän.

Ryömä ehdotti, että sanottuun edustustehtävään valittaisiin ryhmän puheenjohtaja Väinö Tanner.

Ryhmä päätti kaikilla äänillä 3 vastaan valita ryhmän edustajaksi sos-dem. puolueen puolueuuvoston kokoukseen 12/9-26, ryhmän puheenjohtajan Väinö Tannerin.

5 §.

Esitettiin puoluetöimikunnan kirjelmä, koskeva jäsenhankinta- Ryhmän viikoksi ryhmän puolesta valitsijoille ositetun julistuksen laa- julistus: timista.

Valmisteluvaliokunta ehdotti, että sellainen julistus laadittaisiin ja sen valmistaminen jätettäisiin sihteerin Lonkaisen ja puheenjohtaja Tannerin huoleksi sekä julistuksen tarkastaminen valmisteluvaliokunnalle.

Ryhmä päätti hyväksyä valmisteluvaliokunnan ehdotuksen.

6 §.

Pyynnön perusteella myönnettiin ed. Setälälle, Aromaalle ja Lomat: Louhelaiselle vapautusta eduskuntatyöstä ensi lauantaiksi.

Kokous päättyi kello 8 i.p.

V a k u n d e k s i:

Väinö Tanner

Antti Louhevaara

Halonen - Haverinen

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta Säätytalolla 26 päivänä lokakuuta 1926 kello 7,30 i.p.

Puheenjohtajana toimi Tanner ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen. Saapuvilla oli yhteensä 54 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 20.)

Pyynnöstä myönnettiin läsnäolo-oikeus: Pauli Laineelle, Aromaan suosituksella; Y. Kellbergille Ahlforssin suosituksella; E. Sallilalle Lehtokosken suosituksella ja Aströmille Artturi Aaallon suosituksesta.

Merkittiin, että ryhmän pöytäkirjojen tarkastajina seuraavan 2 viikon aikana toimivat Halonen ja Haverinen sekä varalla Huotari ja Huttunen.

1 §.

Meriläinen Puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että sen jälkeen kun ryhmä on ja Annala: hajaantunut kesälomalleen, on saapunut tieto kahdenkin ryhmämme jäsenen poistumisesta joukostamme. Pekka Meriläinen jätti meidät jo aikaisemmin kesällä ja nyt viimeksi on saapunut tieto Valentin Annalan kuolemasta. Nämä molemmat manamajoille muuttaneet toverit tunnimmme tunnollisiksi ja hartaiksi työntekijöiksi, joiden muiston ryhmä ja puolueemme tulee kauan ~~muistella~~ säilyttämään. Ryhmä kunnioittaa näiden kunnan tovereiden muistoa seisokaan.

Samalla ryhmän puheenjohtaja lausui Meriläis-vainajan tilalle edustajaksi tulleen tov. Elfvingin ja Annala-vainajan tilalle edustajaksi tulleen tov. Wahlstenin tervetulleiksi ja toivotti heille hyvää työiltoa.

2 §.

Eduskunta- Eduskuntakeskustelujen radioimiseen nähden ehdotti valmistelu-
keskust. valiokunta, että ryhmä asettusi puoltamaan eduskuntakeskustelujen
radioim. radioteitse lähettämistä ja että siinä tapauksessa, että kansliatoimikunta hylkää asian, ryhmän taholta saatettaisiin kysymys yksityistä tietä eduskunnan päätettäväksi.

Ryhmä päätti yksimielisesti hyväksyä valmisteluvaliokunnan ehdotuksen.

3 §.

Valmisteluvaliokunta oli ottanut uudelleen käsiteltäväksi

osuuskuntien verotuskysymyksen.

Osuuskunt.

Asiasta oli ryhmäkokous 11 päivänä maaliskuuta 1926, jossa oli verotus: saapuvilla 46 ryhmän jäsentä, suurella ääntenemmistöllä päättänyt, että osuuskuntien verohelpoituksia ei ole entisestään laajennettava, vaan että päinvastoin kaikki kiinteistöstä saatu tulo on jätettävä vapautuksen ulkopuolelle.

Puheenjohtaja selosti kysymyksen vaiheita seuraavaan tapaan: K.H.O. on tulkinut osuuskuntien verotusta koskevaa lain kohtaa tavalla, joka on osuuskunnille vahingollinen. Tästä syystä jätettiin eduskunnalle esitys kyseessä olevan lainpaikan selventämisestä ja samalla siinä esitettiin verovapauden laajentamista osuuskuntiin nähden. Nyt on suuri valiokunta antanut asiasta mietintönsä ja asettanut sille kannalle, että osuuskunnat saisivat vähentää puolet verotettavasta tulostaan, ei kuitenkaan kiinteistöistä ja tuotannosta saaduista tuloista. Ennen on puolen vähennyksen saanut tehdä myös kiinteistötulosta paitsi ei maatalouskiinteistöistä. Keväällä on ryhmämme asettunut suuren valiokunnan nyt omaksumalle kannalle. Sen jälkeen on koetettu päästä sovintoon ja yksimielisyyteen neuvottelujen kautta, mutta siinä ei ole vielä täydellisesti onnistuttu. Valmisteluvaliokunnassa on eri ryhmien mielipiteinä nyt esitetty:

- 1) Itkosen ehdotus, jonka mukaan kyseessä olevan lain kohdan tulisi kuulua seuraavasti: "Tässä lainkohdassa mainittua vähennystä alkoon kuitenkin tehdä tulosta, joka saadaan kiinteistöistä taikka teollisuustuotteiden, paitsi ravintoaineiden valmistuksesta tai jalostamisesta. Vähennys saadakaan kuitenkin tehdä teollisuustuotteidenkin valmistuksesta ja jalostamisesta saadusta tulosta, jos tuotteet myydään kuluttajille etupäässä osuuskunnan omissa myymälöissä".
- 2) Kedon ehdotus, jonka mukaan sama lain paikka tulisi kuulumaan: "Tässä lainkohdassa mainittua vähennystä alkoon kuitenkin tehdä tulosta, joka saadaan kiinteistöistä tai teollisuuslaitoksesta, jonka tuotteita myydään ulkomaille."

Valmisteluvaliokunta oli 6 äänellä hyväksynyt Kedon ehdotuksen niistä 5 ääntä vastaan, jotka annettiin Itkosen ehdotuksen puolesta.

Keskustelussa:

Itkonen huomautti, että hän on ollut taipuvainen vapauttamaan paikallisesta tuotannosta saadun tulon. Selosti sitten laajemmin niitä perusteita, joihin hänen valiokunnassa tekemänsä ehdotus nojaa. Huomautti, ettei kohtuuttomuksiin voida helpoituksissa mennä.

Esitti ryhmän hyväksyttäväksi edellä selostetun, valmisteluvaliokunnassa tekemänsä ehdotuksen.

Keto puolusti valmisteluvaliokunnan enemmistön, edellä selostettua ehdotusta. Selosteli laajemmin niitä perusteita, jotka tukevat osuuskuntien laajempia verohelpoituksia.

Louhelainen tahtoi ryhmän pöytäkirjaan merkitä vastalauseensa sitä tapaa vastaan, jolla n.s. osuuskauppamiehet ovat tätä verotuskysymystä ryhmän viime keväänä tekemän päätöksen jälkeen ajaneet. Huomautti, että eräät ryhmän jäsenet ovat tehneet itsensä syyppäksi epälojaaliseen menettelyyn, hakemalla omille mielipiteilleen tukea puolueen ulkopuolelta ja heittämällä likaa ja parjausta ryhmää vastaan. Sellaisen menettelyn tarkoituksena on ollut saada ryhmä poivilleen tässä asiassa. Siihen ei kuitenkaan olisi mentävä, koska se olisi ryhmän arvoa alentavaa. Huomautti, että olisi kunniallisempaa antaa koko asian hoitaminen niiden huoleksi, jotka ovat ryhtyneet ryhmää moisilla keinoilla taivuttamaan. Ilmoitti, ettei hän omasta puolestaan tule ottamaan osaa äänestykseen ryhmässä, koska ryhmän aikaisempi kanta nyt on hylätty ja asiassa ryhdytty tinkimään. Samasta syystä ilmoitti valiokunnassa pidättäytyneensä äänestyksestä.

Huttunen yhtyi Louhelaisen esittämään vastalauseeseen. Huomautti, että asian tässä vaiheessa ei ole mahdollista kunniallisella tavalla peräytyä ryhmän aikaisemmin omaksumasta kannasta. Perusteli verovapauden laajennukseen näiden kielteistä kantaansa asiallisillakin syillä ja tahtoi asettaa kysymyksenalaiseksi, onko oikeaan osuvaa mennä helpoituksissa niin pitkälle, kuin mitä Itkosen ehdotus sisältää.

Aalto, J.F. laajemmassa puhevuorossaan esittämillään asiallisilla perusteilla asettui valmisteluvaliokunnan ehdotusta vastaan. Huomautti, että jos olisi kysymyksessä yksinomaan edistysmielinen osuuskauppaliike, voitaisiin laajennetut verohelpoitukset myöntää, mutta kun helpoituksista suurin hyöty lankeaisi n.s. S.O.K:laisille liikkeille ja muille kapitalistien omistamille laitoksille, vieläpä senkautta kävisi mahdolliseksi keinoitekoisen verojen kiertäminen, on suurempaa verohelpoitusta vastustettava. Tahtoi, samoin kuin Huttunenkin, epäillä Itkosen ehdotuksen oikeutusta, mutta asettui kuitenkin sitä kannattamaan sovinnollisen ratkaisun aikaansaamiseksi puheenaolevassa kysymyksessä.

Aalto, A. yhtyi Louhelaisen esittämään vastalauseeseen siitä tavasta, jolla osuuskauppamiehet ovat puheenaolevaa asiaa ajaneet, mutta ei katsonut voivansa muuten ottaa Louhelaisen omaksumaa kantaa asiassa. Vastusti Kedon ehdotusta ja yhtyi kannattamaan Itkosen ehdotusta.

Tanner oli toivonut, ettei rangaistussaaernoja olisi ryhmässä asiaa käsiteltäessä pidetty, kuten Louhelainen, A.Aalto y.m. ovat tehneet. Huomautti, että se väittely, joka keväällisen ryhmän päätöksen jälkeen on asiasta käyty, ei ole ollenkaan outoa vaan aivan luonnollista. Totesi, ettei osuustoimintaväki tahdo mitään utta etua itselleen, koska kiinteistöjen verohelpoitus, joka nyt jää pois, vastaa suunnilleen tuotannosta vaadittavaa verohelpoitusta. Selosti sitten osakeyhtiöiden ja osuuskuntien verotussuhteita ja tuli siihen tulokseen, että osuuskunnat eivät suinkaan ole tavattoman edusllisessa asemassa verotukseen nähden. Totesi myöskin, että nyt ovat molemmat erimieliset suunat ryhmässä lähentyneet toisiansa sikäli, ettei enää kovin suurta asiallista eroa olekaan. Huomautti, että Itkosen tekemä ehdotus on käytännössä vaikeasti tulkittavissa. Siinä kun verohelpotus rajoitetaan käsittämään vain ravintoaineteollisuuden. Tosin ravintoaine-artikkelit ensikädessä tärkeimpiä kulutusartikkeleita, mutta kun osuustoiminnallinen tuotanto ei todennäköisesti tule käsittämäänkaan muuta kuin tärkeitä kulutusartikkeleita, on verohelpoitus ulotettava osuustoiminnalliseen tuotantoon siinä laajuudessa, kuin Keto on ehdottanut, koska on riittävää, jos verohelpoitusten ulkopuolelle jätetään ainoastaan ulkomaista vientiä varten oleva tuotanto. Kannatti Kedon ehdotusta.

Ryömä piti tärkeänä, että koko osuustoiminta liike asetetaan verohelpoituksessa samaan asemaan, jakamatta sitä ryhmiin. Selosti osuustoiminnan periaatteita ja kannatti Kedon ehdotusta.

Saarinen yhtyi kannattamaan Itkosen ehdotusta.

Leino ei voinut yhtyä Itkosen ehdotukseen sen epäselvyyden vuoksi. Piti suotavana asiassa sovinnollisen ratkaisun aikaansaamista ja mainitsi, että asia olisi lykättävä jaoston valmisteltavaksi.

Savolainen piti Itkosen ehdotusta epämielisenä. Oli valmis pitämään voimassa ryhmän keväällä tekemän päätöksen, kuitenkin sikäli laajennettuna osuuskuntien leipomotuotteista saatu tulo asetettaisiin verohelpoituksen alaiseksi. Yhtyi Leinon kantaan asian jaostoon lähettämisestä.

Itkonen vastaili eräisiin hänen ehdotustaan vastaan käytettyihin puheenvuoroihin ja huomautti, että ehdotuksen stilistinen korjaaminen on mahdollinen.

Vuolijoki huomautti, että hän on koettanut käsitellä tätä asiaa sosialidemokraattisen periaatteen kannalta ja tullut myönteiseen tulokseen. Esitti vertailuja verohelpoituksen vaikutuksesta.

Bryegari lausui valittelunsa siitä että ryhmä on lähtenyt keväällä omaksumaansa kantaa muuttamaan. Yhtyi Louhelaisen vastalauseen osuuskauppamiesten menettelystä asiassa. Vastaili muutamiin puheenvuoroihin ja yhtyi kannattamaan Itkosen ehdotusta.

Louhelainen tahtoi lausua selvityksenä niille, jotka ovat väittäneet, ettei ryhmän entiseltä kannaltaan perääntyminen ole uutta eikä häpeällistä, - että silloin kun ryhmä lähtee muuttamaan aikaisemmin omaksumaansa kantaa, on oltava joku asiallinen perusta, joka muutoksen aiheuttaa. Nyt ei sellaista ole, vaan ainoastaan jo suoritettu ryhmän haukkuminen ja pelko sellaisen jatkumisesta, joka pakottaa ryhmän tarkistamaan kantaansa. Sellainen kannaltaan perääntyminen on häpeällistä, siitä ei päästä yli eikä ympäri.

Lehtokoski myönsi, että asiasta on tehty suurempi numero, kuin mitä se olisi ansainnut ja käytetty sellaista arvostelua ryhmästä, joka ei ole ollut sopivaa. Selosti osuustoimintaliikkeen ~~xxxx~~ kuluttajille tarjoamia etuja. Huomautti piirinsä piirikokouksen asettuneen ryhmän vastaiselle kannalle asiassa. Kannatti Kedon ehdotusta.

Päätös: Keskustelu julistettiin päättyneeksi ja ryhdyttiin äänestykseen, jota ennen kuitenkin merkittiin, että päätöksen sanamuotoa voidaan stilistisesti korjata äänestyksen jälkeenkin.

Äänestys toimitettiin nimenhuudolla, jolloin Kedon tekemä ja valmisteluvaliokunnan puoltama ehdotus (Katso sivu 36) sai 15 ääntä ja Itkosen tekemä, sivulla 36 selostettu ehdotus sai 33 ääntä, joten ryhmän kaanaksi merkittiin sanottu Itkosen ehdotus. (Liite n:o 20.)

4 §.

Kirjelmät: Ryhmälle saapuneet kirjelmät: 1) Suomen virkamiesyhdistyksen keskusliiton kirjelmä 20. X. 1926, koskeva valtion viran ja toimen haltijain palkkausta ja 2) SWR konepajan työpalkkajärjestön kirjelmä 5. X. 1926, koskeva sanotun alan työläisten palkkausta, päätettiin valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaan antaa valtiovarainvaliokunnan sos-dem. jäsenten huomioitavaksi.

Kokous päättyi kello 9,40 i.p.

V a k u u d e k s i:

Antti Louhelainen
.....
.....

P ö y t ä k i r j a

Alaloma - Haverin Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kokouksesta Säätytalolla 4 päivänä marraskuuta 1926 kello 7,15 ip.

Puheenjohtajana toimi Tanner ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen. Saapuvilla oli yht. 46 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 21)

1 §.

Ryhmä otti vastaan Turun kaupunginvaltuuston lähetystön, johon Lähetys- kuului 5 miestä ja jonka puolesta ryhmälle esitettiin erinäisiä töt: kökontia suunnitellun maatalouskorkeakoulun paikan määramiseksi. Lähetystö ilmoitti, että Turun kaupunginvaltuusto on päättänyt siinä tapauksessa, että sanottu korkeakoulu päätettäisiin perustaa Turkuun, lahjoittaa koulua varten Turun kaupungin välittömässä läheisyydessä kaupungin omistaman maa-alueen noin 50 ha. ja lisäksi 3 milj. markkaa rahassa, joten kaupungin lahjoitusten arvo yhteensä nousee 8,600,000 markkaan. Ryhmän käytettäväksi jätettiin otteet vston asiaa koskevista päätöksistä, sekä kyseessä olevan lahjoitusalueen kartan. (Liite n:o 22)

Puheenjohtaja Tanner kiitti annetuista tiedoista ja vakuutti, että ryhmä tulee esitettyihin näkokontiin kiinnittämään vakavaa huomiota.

2 §.

Esitettiin H. I. pohj. vaalipiirin sos.-dem. piiritoimikunnan Vaalipu- kirjelmä 1/11-26 (Liite n:o 23), koskeva vaalipuheiden valmistamis- heet: ta ryhmän toimesta. Puheita tulisi 2, joista toinen käsittelee ryhmän tekemiä aloitteita ja toinen yli vaalien lykättyjä asioita.

Valmisteluvaliokunta ehdotti, että ensiksi mainittu puhe laadittaisiin nyt heti ja viimeksi mainittu eduskunnan istuntojen päätyttyä ja että puheiden laatimiseen sopivan henkilön tiedustaminen annettaisiin sihteeri Louhelaisen huoleksi.

Ryhmä päätti hyväksyä valmisteluvaliokunnan ehdotuksen.

3 §.

Esitettiin valtion metsänvartijain kirjelmä, koskeva sanotun am- kirjelm. mattikunnan palkkauksen parantamista.

Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaan päätettiin kirjelmässä esitetyn asian huomioiminen jättää valtiovarainvaliokunnan sos.-dem. ryhmälle.

4 §.

Kirjeelmät: Ryhmälle lähetetty, poron hoitoa Lapissa koskeva asiakirja-vihko päätettiin liitettäväksi ryhmän asiapapereihin. (Liite n:o 24)

5 §.

Välikys. Esitettiin Helon tekemä ja valmisteluvaliokunnan puoltama
Suojärven esitys, että ryhmän puolesta tentäisiin välikysymys, joka koskisi
lahj.maa: Suojärven lahjoitusmaa-alueiden joutumista yhtiöiden ja vieraspaikkakuntalaisten keinottelijoiden käsiin. Välikysymyksen ponsi kuuluisi seuraavasti:

" Mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt tahi aikoo ryhtyä, estääkseen edellämainittujen Suojärven lahjoitusmaan lamputiilojen joutumista yhtiöiden ja vieraspaikkakuntalaisten keinottelijoiden käsiin."

Lyhyen keskustelun jälkeen ryhmä päätti hyväksyä ehdotuksen sellaisenaan.

6 §.

Maatalous- Otettiin käsiteltäväksi kysymys ryhmän suhtautumisesta suu-
korkea- niteellun maatalouskorkeakoulun perustamiseen.
koulu: Valmisteluvaliokunta oli jättänyt asian ryhmälle ilman omaa ehdotustaan, määräten kuitenkin kysymyksen alustajaksi ed. Vuolijoen.
Vuolijoki asiaa koskevassa alustuksessaan selosti maatalouskorkeakoulukysymyksen alkuvaiheita, huomauttaen, että asia on saanut alkunsa siitä, että yliopisto on tullut mahdollittoman suureksi, joten osan siitä erilleen lohkaiseminen alkaa olla välttämätöntä. Senohella esiintyy tarve uuden eläinlääkärikorkeakoulun perustamisesta, koska eläinlääkäri-opetus ei meillä ole tarkoitustaan vastaavalla tavalla muuten järjestettävissä. Edelleen teknillisessä korkeakoulussa opetuksensa nykyään saavien maanviljelysinsinöörien ja maanmittarien opetuksen uudelleen järjestäminen vaatii perinpohjaisia uudistuksia. Eläinlääkarien, maa- ja metsätalouden viranhaltajien opetusta varten tarvitaan siis oma erikoinen korkeakoulu. Kun sitäpaitsi yliopisto nykyiselläänkin ollen tarvitsee piakkoin aivan välttämättä uusia laajennettuja rakennuksia, laboratorioita y.m. on edullista ja käytännöllistä, että osa nykyisestä yliopistosta erotetaan ja yhdessä uusien opetusalojen kanssa yhdistetään uudeksi erikoiseksi korkeakouluksi. Tähän asti vallitsee joitinenkin yksimielisyys, mutta kun tulee kysymys tämän uuden korkeakoulun pai-

kasta, alkaa erimielisyys. Asiaa valmistellut komitea on ollut sitä mieltä, että edellämainittu yliopiston jakaminen voitaisiin piakkoin suorittaa ja maatalouskorkeakoulu perustaa siis Helsinkiin. Kun mt. korkeakoulun opetus on etupäässä teoreettisia tieteitä, ei koulun tarvitse olla maaseudulla, kuten on tahdottu välttää. Käytännöllinen maanviljelys on oppilaiden opiskeltava erikseen ulkopuolella koulun. Puhuja valaisi käsitystään esimerkeillä. Kustannuspuolen suhteen piti Helsinkiä edullisimpana, koska kaikkialla muualla tulee rakennuskustannukset suunnattoman kalleiksi. Mainitsi esimerkkeinä Viik' in ja Hämeenlinnan, joissa rakennuskustannukset nousisivat hirveän kalleiksi. Huomautti edelleen siitä, että komitea on ollut yksimielinen siitä, että koulu on perustettava vähitellen, mikä vain Helsinkiin koulu perustamalla on mahdollista. Helsingissä on lisäksi koulun työlle monia ainutlaatuisia etuja, kuten suuret kirjastot, monet laboratoriot, Valion maidonjalostuslaitokset y.m. Samalla, sekä poliittisesti, että tieteellisesti on edullista, että oppilaat joutuvat kosketuksiin ja seurusteluihin muidenkin tiedemiesten, kuin oman koulun opettajiston kanssa ja samalla yhteyteen yleisen kansalaiselämän kanssa.

Omana käsityksenään mainitsi, että jokainen maaseutupaikka on maatalouskorkeakoululle sopimattomampi, kuin Helsinki. Viik' iä olisi jyrkästi vastustettava. Jos voi ryhmän asettuvan puoltamaan koulun paikkaksi Helsinkiä ja ellei koulua saada Helsinkiin, olisi koko esitys hyljättävä.

Aillo oli maatalouskorkeakoulun tarpeellisuuteen nähdessä kielteisellä kannalla, koska maatalousopetus on aivan tyydyttävällä kannalla ja koska meillä on monta muuta työväestön kannalta paljon tärkeämpää uudistusta rahoitettavana. Polemisoi eräitä Vuolijoen esittämiä näkökohtia vastaan. Huomautti kuitenkin, että jos maatalouskorkeakoulu perustetaan, olisi se perustettava Helsinkiin.

Aalto, J.F. piti mahdollisena, että koulun perustaminen tulee toteutettavaksi. Paikkaan nähdessä asetti ehdottomaksi vaatimukseksi, että koulu perustetaan maaseudulle, mainiten ensisijalla Turku. Polemisoi Vuolijokea vastaan. Huomautti, että on jokatapauksessa harkittava turkulaisten tarjousta. Ilmoitti olevansa valmis tekemään sen suuntaisen päätöksen, että maatalouskorkeakoulu päätettäisiin perustaa johonkin maaseudulle, myöhemmin lähemmin määrättävään paikkaan.

Voionmaa oli sillä kannalla, että uuden, suuria kustannuksia kysyvän korkeakoulun perustamiseen ei toistaiseksi ole tarpeellista ryhtyä,

koska opetuksen nykyisellään ollen tullaan hyvin toimeen. Maataloudellisen tiedekunnan eroittaminen yliopistosta olisi kyllä toivottavaa, mutta valtiotalouden nykyiseen ahtaaseen ~~tilaan~~ tilaan katsoen ei uuden korkeakoulun perustamiseen olisi ryhdyttävä tälläkertaa. Piti luonnollisena, että välttämättömän tarpeen mukaan ja sikä kun varoja riittää, on maatalouskorkeaopetustakin kehitettävä. Lausui käsityksensä, ettei ole ehdottomasti hyljättävä tällaisen oppilaitoksen maaseudulle sijoittamisajatus, jos kerran oppilaitoksen perustamiseen nähdään olevan syytä ja löytyvän varoja.

Myllymäki: huomautti, että hänessä on herännyt epäily koko maatalouskorkeakoulun tarpeellisuudesta. Mainitsi asian johdosta olleensa keskusteluissa useiden asiantuntijoiden kanssa ja tullessaan havaitsemaan sen, että samoista asioista eivät eri asiantuntijat aina ole samaa mieltä, josta päättäen jotkut henkilölliset intressit täytyy olla ammattimiestenkin kantaan vaikuttamassa. Huomautti edelleenkin olevansa kovin epäilevällä kannalla tällaisen oppilaitoksen tarpeellisuudesta, varsinkin kun otetaan huomioon sen perustamisesta aiheutuvat suuret kustannukset. Asia on sitäpaitsi sekava vielä siinäkin suhteessa, että paikasta ei ole ollenkaan tietoa. Polemisoi laajasti Vuolijoen esittämiä mielipiteitä vastaan, osoittaen ne kohtakohdalta enemmän tahi vähemmän perusteiltaan heikoiksi. Yhtyi Aallon kantaan siinä, että jos korkeakoulua päätetään ryhtyä perustamaan, se päätettäisiin perustaa maaseudulle myöhemmin eri lainsäädännöllä määrättävään paikkaan.

Vahistén puhui korkeakoulun Turkuun sijoittamisen puolesta, tehden muutamia vertailuja Helsingin ja Turun välillä näiden sopivaisuudesta korkeakoulun paikaksi. Yhtyi Aallon ja Myllymäen kantaan, että korkeakoulu päätettäisiin perustaa maaseudulle.

Huttunen mainitsi illan kuluessa todenneensa, ettei korkeakoulun perustaminen ole välttämättömän tarpeen vaatima. Oli siinä käsityksessä, että jotkut poliittiset intressit vaikuttavat siihen, että maalaisliitto runaa uutta yliopistoa perustettavaksi. Huomautti, että kun perustamiskustannukset nousevat noin 100 miljoonaan markkaan ja vuotuiset ylläpitokustannukset 13 miljoonaan markkaan ja näidenkin määrrien ylitysmahdollisuus on vielä olemassa, on ryhmän tarkoin ajateltava, onko nyt juuri sopiva aika ryhtyä näin vähän tarpeelliskoulun perustamiseen. Yhtyi Aillon hylkäävään kantaan.

Vuolijoki vastaili Myllymäen puhevuoroon ja perusteli lähemmin eräitä aikaisemman puhevuoronsa kontia. Ilmoitti olevansa jyrkästi Aillon hylkäävällä kannalla, jos korkeakoulu ajetaan sijoittaa, jonnekin Turkuun tahi Hämeenlinnan tai muuante maaseudulle.

Lehtokoski oli sitä mieltä, että korkeampia oppilaitoksia olisi mahdollisuuksien mukaan perustettava muuannekin kuin Helsinkiin. Ehdotti, että maatalouskorkeakoulu päätettäisiin perustettavaksi Turkuun.

Elfvig ilmoitti ei olevansa valmis määräämään kantaansa tällaisessa kysymyksessä.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi ja puheenjohtaja selosti ehdotukset mainiten olevan 1) Vuolijoen ehdotus, että korkeakoulu perustettaisiin yliopiston yhteydessä erilleen Helsinkiin; 2) Aillon ja Voionmaan y.m. hylkäävä ehdotus; 3) Myllymäki, y.m. ehdotus, että korkeakoulu päätettäisiin perustettavaksi jonnekin maaseudulle, myöhemmin lähemmin määrättävään paikkaan. Lisäksi oli Lehtokosken ehdotus, että koulu perustettaisiin Turkuun, mutta ehdotusta ei ollut kukaan kannattanut, joten se raukesi.

Ensin äänestettiin Vuolijoen ja Myllymäen y.m. ehdotuksien välillä, jolloin Vuolijoen ehdotus koulun perustamisesta Helsinkiin, sai 9 ja Myllymäen ehdotus koulun perustamisesta maaseudulle, 18 ääntä. Edelleen äänestettäessä Myllymäen ehdotuksen ja Aillon hylkäävän ehdotuksen välillä, annettiin koulun perustamisen puolesta 3 ääntä ja Aillon ehdotuksen puolesta, jonka mukaan asia saa tällä kertaa raueta, 26 ääntä. Ryhmä oli näin ollen päättänyt asettua maatalouskorkeakoulun perustamiseen näiden hylkäävälle kannalle.

7 §.

Edellisen asian käsittelyn kestäessä ryhmä otti vastaan postitiedustuksen keskuhallinnon lähetystön, johon kuului 10 henkilöä ja jonka puolesta tahdottiin kiinnittää ryhmän huomiota sanottuun alan alempipalkkaisten virkailijoiden palkkojen parantamiseen. Siinä tarkoituksessa jätettiin ryhmälle kirjallinen esitys asiasta. (Liite n:o 25)

Puheenjohtaja kiitti lähetystä ja ilmoitti, että ryhmän puolesta on koetettu tehdä voitavansa asiassa, m.m. on nyt parillaan valtiovarain valioekunnassa asian esillä ollessa tehty useita alempipalkkaisten virkailijoiden palkkojen korotusta terkoittavia ehdotuksia, toistaiseksi onnistumatta. Vakuutti, että ryhmä tulee edelleenkin työskentelemään hyvien tulosten aikaansaamiseksi.

8 §.

Päätettiin, että puheenjohtaja Tannerin selonteko venäläisten kanssa hyökkäämättömyyssopimuksesta käytävistä neuvotteluista jätetään seuraavaan kokoukseen.

9 §.

Suurivaliok. Aino Malkamäen tekemästä anomuksesta päätti ryhmä puoltaa hänelle vapautusta suuren valiokunnan jäsenyydestä.

10 §.

Lomat: Lupa loman ottamiseksi eduskuntatyöstä myönnettiin seuralle: Lehdolle perjantaina ja lauantaina kunnallisten tehtävien vuoksi. Huttuselle keskiviikkoon saakka matkan takia. Pensaalle lauantaina 4 päivän ajaksi puhujamatkan takia. Vahlstenille maanantaina ja tiistaina virkatehtävien vuoksi.

Kokous päättyi kello 9,50 i.p.

V a k u u d e k s i:

Aino Tanner

A. Louhelainen

P ö y t ä k i r j a

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kokouksesta Säätytalolla 11 päivänä marraskuuta 1926 kello 7,20 i.p.

Puheenjohtajana toimi Tanner ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen. Saapuvilla oli yhteensä 55 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 26)

1 §.

Kokouksessa läsnäolo-oikeus myönnettiin pyynnöstä J. Vuoris-
tolle ja V. Huplille, Aalto, J.F. suosituksen perusteella, sekä Pekka Railolle.

2 §.

Ryhmä päätti valmistelevaliokunnan ehdotuksesta ottaa vastaan Lähetys-
poliisien lähetystön, johon kuului 4 miestä.

töt:

Lähetystö esitti ryhmälle poliisien toivomukset palkkauskysymyksen järjestämiseen nähdessä ja toivoi, että ryhmä kiinnittäisi kysymykseen mitä vakavinta huomiota. Lähetystön puolesta esitettiin eräitä seikkoja niistä vaikutuksista, joita vahingoksi koko poliisitoimen kunnollisuudelle, alhainen poliisikunnan palkkataso aiheuttaa. Ryhmän käytettäväksi jätettiin painettu selonteko sanotusta palkkauskysymyksestä. (Liite n:o 27)

Puheenjohtaja Tanner kiitti lähetystöä ja lausui, että ryhmä on jatkuvasti työskennellyt valtion alempipalkkaisten virkaja palvelusmiesten palkkauksen parantamiseksi sekä vakuutti ryhmän tulevan kiinnittämään tähän nyt esitettyynkin asiaan vakavaa huomiota.

3 §.

Esitettiin puoluesihteerin Viik'in kirjelmä 11/11-26, koskeva Kirjelmät
ryhmän jäsenten eduskuntapuheiden selostamista puoluelehdissä.
(Liite n:o 25)

Kirjelmässä esitetyt seikat ryhmän jäsenten tietoon saatetuina ja noudatettavaksi merkittiin.

4 §.

Kajaanin kihlakunnan kuntien tilusrahoitus- ja aitauskokouksen puolesta ryhmälle jätetty kirjelmä, koskeva tilusrahoituslain erästä kohtaa, päätettiin valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaan jättää laki- ja talousvaliokunnan sos.-dem ryhmän huomioitavaksi.

5 §.

Dollari-
lainan
käyttö:

Valmisteluvaliokunnassa tekemänsä alotteen mukaisesti, ehdotti Vuolijoki, että ryhmä päättäisi n.s. dollarilainan käyttämisestä koskevan kysymyksen ratkaisun yhteydessä kannattaa hänen toimestaan tehtävää ehdotusta, että Veitsiluodolle valtion sahan yhteyteen perustettaisiin puuhiomo ja että dollarilainasta varattaisiin tätä tarkoitusta varten 21 miljoonaa markkaa, joka summa vähennettäisiin maatal. luotto-olojen parantamiseen ehdotetusta 80 miljoonan markan erästä. Ehdotustaan perusteli Vuolijoki metsähallituksen puolesta tehdyillä laskemilla, joiden mukaan puuhiomo tulisi hyvinkin kannattavaksi yritykseksi, samalla kun sen avulla tuettaisiin myöskin valtion sahan kannattavuutta huomattavassa määrässä. Puhuja ei kuitenkaan tahtonut ehdotuksellaan särkeä sos.-dem. edustajien vastalauseetta, joka sisältyy dollarilainan käyttöä koskevaan valtiovarain valiokunnan mietintöön, vaan kannatettavaksi ehdotustaan ainoastaan siinä tapauksessa, ettei vastalause tule hyväksytyksi.

Puheenjohtaja ilmoitti, että valmisteluvaliokunta puoltaa Vuolijoen ehdotusta.

Velling, huomauttaen, ettei Vuolijoen ehdottama asia ole saanut valtiovarain valiokunnassa yhdenkään porvarillisen edustajan kannatusta, kannatti valmisteluvaliokunnan ehdotusta.

Helo piti asiaa toisarvoisena ja oli sitä mieltä, ettei sitä olisi kannattanut ryhmään tuoda. Ei kuitenkaan tahtonut asettaa ehdotusta vastustamaan.

Ryhmä päätti hyväksyä Vuolijoen tekemän ja valmisteluvaliokunnan puoltaman, edellä selostetun ehdotuksen.

6 §.

Ryhmän pol.
taktiikka:

Sittenkuin ryhmä oli kokouksessaan 2/9-26 päättänyt, että välikysymysten tekemiseen ei toistaiseksi ryhdytä ja että valmisteluvaliokunnan tehtäväksi jätetään laatia ehdotus ryhmän poliittiseksi esiintymiseksi ensi vaaleihin saakka, oli valmisteluvaliokunta kysymyksen valmistelevasti käsitellyt ja ehdotti ryhmän hyväksyttäväksi seuraavan periaatteellisen päätöksen: 1) Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän on aktiivisena oppositiosipuolueena tarpeen vaatiessa asiallisilla syillä hyökättävä hallitusta vastaan silläkin uhalla, että hallitus kaatuu; 2) Jos hallitus kaatuu ja sosialidemokraattinen ryhmä on siihen myötävaikuttanut, ei ryhmä kieltäydy hallitusvastuusta ja 3) Hallitus voidaan muodostaa, joko yksin tai jonkun muun puo-

puheen myötävaikutuksella, etukäteen sovittavan minimi-ohjelman pohjalla.

Samassa yhteydessä esitettiin puoluesihteerin Viik'in kirjelmä 25/10-26, jossa ehdotetaan puoluetoimikunnan tahoilta, että ryhmä valitseisi muutamia jäseniään, jotka saisivat toimeksi jatkuvasti pysyä kosketuksissa puoluetoimikunnan kanssa käsiteltäessä puolueen suhtautumista hallituskysymykseen. (Liite n:o 29)

Keskustelussa:

Aalto, J.F.: lausui käsityksensä, että olisi koetettava välttää hallitukseen menemistä, koska näki siinä puolueelle suuren vaaran nykyisessä tilanteessa. Puhui laajasti erilaisista mahdollisuuksista, joihin asioiden kehittyminen voisi johtaa. Kiinitti myöskin huomiota siihen, että olisi aikanaan sovittava myöskin henkilökysymyksestä, koska se paljon asiaan vaikuttaa.

Leino: kannatti valmisteluvaliokunnan ehdotusta. Huomautti edelliselle, ettei ole tarpeellista lähteä tätä kysymystä käsittelemään henkilökysymyksenä.

Bryggari: piti ponsia selvänä ja johdonmukaisina. Huomautti, että edellytyksiä hallituksen muodostamiselle puuttuu, sillä jos sosialidemokraattinen hallitus muodostettaisiinkin, alettaisiin siitä oman puolueen keskuudessa hangata enemmän kuin nykyistä maalaisliittolaista hallitusta. Hallitukseen menon edellytyksenä piti sitä, että parlamentaariset voimasuhteet saadaan huomattavasti muuttumaan. Oli valiokunnan ehdotuksen vastustamisen kannalla.

Helo: yhtyi Aallon esittämiin näkökohtiin. Piti välttämättömänä, että puolueen eheydestä otetaan selvää. Huomautti, ettei hallitukseen voida mennä muulla edellytyksellä, kuin vissien kongreettisten kysymysten ajamista varten. Kuitenkin olisi oltava varovainen ja koetettava välttää hallitukseen menemistä. Yhtyi kuitenkin kannattamaan valmisteluvaliokunnan ponsiehdotusta.

Vuolijoki: piti selvänä, ettei nykyisessä tilanteessa ole pyrittävä hallitukseen. Huomautti kuitenkin, että on huonoa taktiikkaa sanoa, ettemme me ota hallitusvastuuta. Valiokunnan ponnet sisältävät puhujan mielestä mahdollisuuden erilaisiin taktillisiin menettelyihin, joten yhtyi kannattamaan niiden hyväksymistä. Yhtyi Leinon ajatukseen siinä, että illojaalinen menettely hallitusta kohtaan, jos sellainen joudutaan muodostamaan, ei saa tulla kysymykseenkään. Ehdotti 4-miehistön komitean valitsemista puoluetoimikunnan ehdottamaa tarkoitusta varten.

Voionmaa: yhtyi kannattamaan valmisteluvaliokunnan ehdotusta. Huomautti, että puolueen on toimittava rohkeasti myöskin hallituskysymyksessä. Puolueesta on annetta maailmalle suuremmuuden käsitys ja osoitettava, että me ainakin pyrimme positiivisiin toimiin. Vaikkei toiminta tuottaisikaan sanottavia tuloksia, tuottaa sellainen kuitenkin srekpektiä puolueelle, jota se kyllä tarvitsee.

Aalto, A.: Kannatti valmisteluvaliokunnan ehdotusta ja huomautti, että on turhaa puhuakaan henkilökysymyksestä tässä yhteydessä, koska ilman muuta on selvää, etteivät puoluejohdon epäluottamusta nauttivat henkilöt tule pyrkimäänkään hallitukseen.

Hakala: yhtyi valmisteluvaliokunnan ehdotukseen. Huomautti varsinkin ehdotuksen 2 jälkimäistä pontaa olevan sopusoinnussa puoluepuolesta tekemän päätöksen kanssa. Arveli, ettei suurta vaaraa hallitukseen menemisestä ole, koska porvarilliset puolueet eivät aivan helpolla suostu jättämään hallitusta sosiaalidemokraattien käsiin. Tästäkin syystä katsoi asian yksityiskohtaiseen käsittelyyn tällä kertaa olevan vähemmän aiheutta.

Sventorzetski: piti hallituskysymystä erittäin vaikeana ja oli toivonut, että erikoinen komitea olisi asiaan ennen ryhmän käsittelyä perin pohjin syventynyt ja esittänyt tuloksensa ryhmän käsittelyä pohjaksi. Ei katsonut voivansa yhtyä siihen, että puolue menisi hallitukseen siinä tapauksessa, että se on myöskin vaikuttanut hallituksen kaatumiseen. Hallitukseen menon tulisi riippua silloin vallitsevista konjunktoureista, jos ne ovat puolueelle edulliset, mentäisiin, elleivät sitä ole, niin ollaan hallitukseen menemättä.

Myllymäki: yhtyi valmisteluvaliokunnan ehdotukseen. Lausui käsityksensä, että valiokunnan ehdottamien ponsien hyväksyminen lykkää hallitukseen menon vaaraa kauemmaksi. Mainitsi niistä ohjelmakysymyksistä, joita hallitus voisi ottaa ajaakseen esimerkiksi: veroreformin; kurinpidollisesti erotettujen valtionpalvelijain asian y.m. Toivoi, ettei olisi aiheutta pelätä hallituksen nakertamista oman puolueen keskuudessa.

Aalto, J.F. ilmoitti hyväksyvänsä valmisteluvaliokunnan ponsit ja selvensi aikaisempaa lausuntoaan eräiltä osiltaan.

Reinikainen: piti ponsien hyväksymistä luonnollisena. Vakuutti puolueen olevan nyt ehjemmän kuin koskaan ennen. Oli toivonut, että erikoinen komitea saisi asian ennen ryhmään tulemistä valmistella.

Kannatti komitean asettamista puoluetöimikunnan esittämässä tarjouksessa.

Piippo: yhtyen valmisteluvaliokunnan ehdotukseen, huomautti, että puolueemme on pyrittävä hankkimaan köyhälistölle etuja myöskin hallituksen kautta. Piti erittäin tarpeellisena sitä että puolueeseen saadaan verestä työtä, ettei tarvitse alituisen olla toistensa raaveleissa kiinni.

Viik: oli sitä mieltä, että ei ole pyrittävä hallitukseen mutta mentävä sinne, jos työväenluokan etu niin vaatii. Tahtoi ponsien johtolauseeksi liitettäväksi tätä seikkaa erikoisesti selventävän johtolauseen, joka kuuluisi: "Pitäen selvänä, ettei sos.-dem. puolue vähemmistönä ollessaan pyri hallitukseen, mutta että sen on siihen astuttava, jos tämä työväen etua silmälläpitäen näyttää tarpeelliselta, lausuu ryhmä: "

Edelleen huomautti puhuja valiokunnan ehdottaman kolmannen ponsin sanamuodosta, että ei ole hyväksyttävää mennä hallitukseen yhdessä jonkun muun puolueen kanssa, ellei näin saada muodostetuksi enemmistöhallitusta. Ponsin sanamuoto olisi vastaavasti korjattava.

Ampuja: kannatti ainoastaan neuvottelukomitean asettamista, mutta vastusti valiokunnan ehdottamien ponsien hyväksymistä.

Tainio: huomautti, että Viik on käsittänyt 3 ponsin tarkoituksen liian suppeasti. Katsoi kuitenkin voitavan sen sanamuodon korjata, muutamalla samat: "jonkun muun puolueen" sanoiksi: "joidenkuiden muiden puolueiden".

Sventorzetski: yhtyen Ampujaan, ehdotti, että ryhmä päättäisi hyljätä valmisteluvaliokunnan ehdottamat ponsit ja tyytyä tällä kertaa ainoastaan valitsemaan puoluetöimikunnan ehdottaman neuvottelukomitean.

Bryggari: kannatti Sventorzetskin ehdotusta.

Tainio: perusteli lähemmin valiokunnan ehdotusta.

Hakala: katsoi voitavan ponsien hyväksyminen tällä kertaa jättää, tuottamatta sillä asialle mitään haittaa.

Seppälä: kannatti valiokunnan ehdotusta ja Viikin 3 ponsien tekemää muutosehdotusta.

Leinonen: yhtyi Sventorzetskin ehdotukseen.

Leino: ilmoitti vastustavansa Svent. ehdotusta.

Huttunen: huomautti, että puoluepäätösten mukaan voidaan hallitukseen meno toteuttaa ainoastaan, jos siitä nähdään olevan työväenluokalle hyötyä. Kannatti Sventorzetskin ehdotusta.

Asiassa käytettiin vielä muutamia lyhyitä puhevuoroja, jonka jälkeen keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja selosti keskustelun kuluessa esiintyneet eri ehdotukset: 1) valmisteluvaliokunnan ponsiehdotus;

2) Sventorzetskin ponsien hylkäämisehdotus;

3) Viik'in ehdotus johtolauseeksi: ja

4) Viik'in muutosehdotus valiokunnan ehdotuksen 3 pönteeseen.

Äänestettäessä Sventorzetskin ehdotuksesta valiokunnan ehdotusta vastaan, päätti ryhmä suurella äänen enemmistöllä hyväksyä valmisteluvaliokunnan ponnat.

Yksimielisesti hyväksyttiin Viik'in ehdottama johtolause ja korjaus 3 pönteeseen, joten ryhmän päätös kokonaisuudessaan tuli asiasta kuulumaan seuraavasti:

Päätös:

"Pitäen selvänä, ettei sos.-dem. puolue vähemmistönä ollessaan pyri hallitukseen, mutta että sen on siihen astuttava, jos tämä työväen etua silmällä-pitäen näyttää tarpeelliselta, lausuu ryhmä:

1. Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän on aktiivisena oppositsionipuolueena tarpeen vaatiessa asiallisilla syillä hyökättävä hallitusta vastaan silläkin uhalla, että hallitus kaatuu.

2. Jos hallitus kaatuu ja sosialidemokraattinen ryhmä on siihen myötävaikuttanut, ei ryhmä kieltäydy hallitusvastuusta.

3. Hallitus voidaan muodostaa, joko yksin tai toisten puolueiden myötävaikutuksella, etukäteen sovittavan minimiohjelman pohjalla.

Komitea:

Samalla päätettiin asettaa komitea, joka puolue toimikunnan, tämän pykälän alussa mainitussa kirjeessä edellytetyssä tarkoituksessa asettuu yhteistoimintaan puolue toimikunnan kanssa.

Komiteaan valittiin seuraavat 5 ryhmän jäsentä: Kalle Myllymäki, J.F. Aalto, Väinö Vuolijoki, Väinö Voionmaa ja Väinö Tanner.

7 §.

Hyökkääm.

sopimus-

neuvott.

Puheenjohtaja Tanner selosti ryhmälle niiden neuvottelujen alkamista ja myöhempiä vaiheita, joihin Suomen hallitus oli Venäjän hallituksen kanssa hyökkäämättömyyssopimuksen aikaansaamiseksi näiden maiden välille, ryhtynyt. Selostaja mainitsi loppuvaikutelmansa olevan, ettei kumpikaan puoli usko sopimukseen päästävän, koska esteenä esiintyy useita ja joukossa vaikeiltakin näyttäviä erimielisyyksiä.

8 §.

Kirjelmät:

Esitettiin S.raittiuslautakuntain keskuslautakunnan kirjelmä,

11/11-26, jossa ryhmän jäseniä pyydetään seuraamaan raittiuslautakuntain edustajakokousta, joka pidetään Vuorik. 17, kuluva marraskuun 12 ja 13 päivinä. (Liite n:o 30)

Kirjelmä ryhmän jäsenten tietoon saatettuna merkittiin.

9 §.

Eduskuntatyöstä vapautusta puollettiin seuraaville ryhmän jäsenille: Rantalalle lauantaksi, kunnallisten asioiden vuoksi; Kontulalle maanantaiksi, kunnallisten asioiden vuoksi ja Haloselle samoin.

10 §.

Merkittiin, että ryhmän pöytäkirjojen tarkastajina toimivat seuraavan kahden viikon aikana: Huotari ja Huttunen sekä varalla Koivu-lahti-Lehto ja Komu.

11 §.

Itkonen esitti, että ryhmä ottaisi käsitelläkseen kysymyksen suhtautumisestaan ryhmän puheenjohtajan Tannerin esiintymiseen t.k. 2 p. osuuskuntien verotuskysymyksen eduskunnassa esillä ollessa.

Tanner ilmoitti, että koska kysymys koskee häntä henkilökohtaisesti, jättää hän tämän asian käsittelyajaksi puheenjohtajan varapuheenjohtaja Itkoselle, joka siirtyikin heti johtamaan puhetta.

Itkonen esitti tapahtuman johdosta hyväksyttäväksi valmisteluvaliokunnassa esittämänsä, mutta siellä 7 äänellä 5 vastaan hyljätyn päätöslauselman, joka kuului seuraavasti: "Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä lausuu, että se ei hyväksy sellaista tapaa, jolla toveri Väinö Tanner tämän kuun toisena päivänä pidetyssä eduskunnan täysistunnossa osuuskuntain verotusasiaa käsiteltäessä esiintyi ryhmää vastaan ja teroittaa vakavasti jäsenilleen, että kysymyksessä olevanlaatuiset, kokonaisuutta särkevät välikontaukset eivät erimielisyyksienkään sattuessa saa vastaisuudessa uusiintua."

Keskustelussa:

Hakkila lausui mielihyvänsä siitä, että asia on kerrankin otettu oikeassa paikassa pohdittavaksi. Kiinitti huomiota erinäisiin "S.sosialidemokraatissa" ja Kansantyyssä" y.m. olleisiin tätä asiaa koskeviin kirjoituksiin, jotka punujan mielestä osoittavat puolueemme keskuudessa vallitsevan moraalisen tason heikkoutta ja että siinä suhteessa mailla on paljon toivomisen varaa. Painosti erikoisesti puoluekurin, puolueen kunnian ja puolueen sisäisen rauhan säilyttämisen tarpeellisuutta. Vaikka ei hyväksy nytkään Tannerin esiintymistä sanotussa

asiassa, katsoi sen jälkeen kun asiaa on sanomalehdissä sillä tavalla hoidettu, ei voivansa kannattaa Itkosen ehdotuksen hyväksymistä.

Aalto A. yhtyi pääasiassa edellisen puhujan kantaan mikäli se koski päätösehdotuksen hyväksymistä.

Helo kannatti Itkosen ehdotusta, huomauttaen että kysymys on enemmän periaatteellista kuin henkilöllistä laatua.

Itkonen mainitsi ehdotuksensa johtuneen siitä, että Tanner on sanomalehtikirjoituksessa vedonnut siihen, ettei ryhmä ole moittinut hänen esiintymistään. Jos T. ei olisi tällaista väitettä esittänyt, olisi hän jättänyt tämän asian ryhmään tuomatta.

Bryggari ja Aalto J.F. kannattivat Itkosen ponsiehdotusta.

Voionmaa huomautti, että Tannerin saama rangaistus rikoksestaan on jo riittävä. Vastusti Itkosen ehdotusta ja toivoi, että kysymys siirretään pois päiväjärjestyksestä.

Ranatala ehdotti päätöksessä lausuttavaksi seuraavasti: "Ryhmä, samalla kun se selittää, ettei se tahdo estää ryhmän vähemmistöä arvostelemasta ryhmän enemmistön päätöksiä, ei pidä sopivana, että ryhmän jäsenet esiintyvät eduskunnassa vähemmän harkitulla tavalla ryhmää vastaan, jollaista menettelyä ryhmä toteaa tapantuneen n.s. osuuskuntien verohelpoitusasiasiaa käsiteltäessä."

Vuolijoki ilmoitti, että тов. Tanner on valmisteluvaliokunnassa valittanut sitä, että sanat sattuiivat niin onnettomasti. Yhtyi, koska piti sanomalehti arvostelua jo riittävänä rangaistuksena, Voionmaan kantaan.

Elfving ilmoitti, ei tulewansa ottamaan osaa äänestykseen. Huomautti, että personapolitiikkaa on ollut ryhmässä ennenkin ja se näkyy jatkuvan yhäkin.

Viik piti tämänlaatuisia asioita ikävinä, mutta piti tarpeellisenä asiasta jotain lausua ja ehdotti, että ryhmä päättäisi hyväksyä seuraavan päätöslauseen: "Ryhmä teroittaa jäsenilleen, että erimielisyyksien sattuessa ryhmän keskuudessa, on vältettävä ryhmän kokonaisuutta särkevää esiintymistä."

Reinikainen piti tarkeana, että ryhmäkuri saadaan säilymään ja siinä mielessä kannatti Viik'in ehdotusta. ~~Keto~~

Keto yhtyi valmisteluvaliokunnan hylkäävään kantaan.

Louhelainen luki ryhmän päätöksen 25/3-26, § 8, joka oli aiheutunut samanlaatuisesta tapauksesta, huomauttaen, että siinä ei ole ollenkaan mainittu rikkomukseen syyneiden nimiä, eikä katsunut

nytkään olevan syytä määrättyyn henkilöön kohdistettua moitetta hyväksyä. Huomautti, että ryhmä ei ole aina katsonut asiakseen käsitellä kurittomia siten kuin nyt ehdotetaan. Mainitsi esimerkkinä sen tapauksen, joka sattui viimeisessä eduskunnan puhemisvaalissa, jolloin ryhmän jäsenet Itkonen ja Helo mielenosoituksellisesti jäivät pois vaalista ja ratkaisivat vaalin tuloksen porvarien eduksi. Piti oikeana, että ryhmän sisällä tällaiset asiat perinpohjin käsitellään, eikä kuten on pyritty, käytetä siihen sanomalehtiä. Käsitysensä mainitsi, että tämä juttu on yksi mykäys sen jalustan alasrepimisessä, jolla тов. Tanner on puolueessamme seisonut ja jos nykäys onnistuu, hykerrellään eräällä taholla käsiä voiton johdosta.

Myllymäki paheksui Tannerin menettelyä, mutta kohdisti myöskin moitteita sanomalehtipolemilleen ja siihen, ettei Itkonen saapunut osuuskuntien verotuskysymystä ryhmän puolesta eduskunnassa hoitamaan. Jos hän sen olisi tehnyt, olisi mahdollisesti tämä juttu vältetty. Kannatti Viik'in ehdotusta.

Haverinen kannatti Rantalan ponsiehdotusta.

Savolainen yhtyi Voionmaan kantaan. Huomautti, että jos ryhmä jotain paheksumislauseintoa asiassa esittää, on se esitettävä niille sanomalehdille, jotka ovat menneet asian näin siivottomalla tavalla sotkemaan.

Asiassa käyettiin vielä muutamia puhevuoroja, jotka kohdistettiin vastineiksi toisille puhujille, jonka jälkeen keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Äänestyksessä: 1. hyväksyttiin Rantalan ehdotus kaikilla äänillä, Itkosen ehdotuksen puolesta annettu 7 ääntä vastaan; 2. hyväksyttiin Viik'in ehdotus 20 äänellä, Rantalan ehdotuksen puolesta annettu 12 ääntä vastaan; 3. hyväksyttiin Viikin ehdotus ~~hakkilankuylä~~ 23 äänellä, Hakkilan hylkäävän ehdotuksen puolesta annettu 16 ääntä vastaan.

Näinollen oli ryhmä päättänyt asiasta lausua seuraavaa: Ryhmä teroittaa jäsenilleen, että erimielisyyksien sattuessa ryhmän keskuudessa on vältettävä ryhmän kokonaisuutta särkevää esiintymistä".

Kokous päättyi kello 11,50 p.p.

V a k u u d e k s i:

Viik *Aalto*
Helo *Voionmaa*
Bryggari *Aalto J.F.*
Keto
Louhelainen
Reinikainen
Elfving
Vuolijoki
Haverinen
Savolainen
Myllymäki
Itkonen
Helonen

Pöytäkirja

Sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän kokouksesta Saatytaolilla 18 päivänä marraskuuta 1926 kello 7,15 i.p.

Puheenjohtajana toimi Tanner ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen. Saapuvilla oli yhteensä 44 ryhmän jäsentä. (Lähte n:o 31.)

Pyynnöstä myönnettiin läsnäolo-oikeus seuraaville: J.O. Aromalle ja Väino Saarelle, Ahlfors in suosituksella, Alangolle Leinosen suosituksesta.

1 §.

V.192/ V.192/ budgettikäsittelyssä noudatettaviksi ohjeiksi ryhmän jäseniä varten yksimielisesti valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta ^{tehtiin} ~~ky-~~ ^{uudistettavaksi} edellisenä vuotena samasta asiasta tehty seuraava päätös: 1) että ehdotuksia uusista määrärahoista ja määräraha-korotuksista ei yleensä tehdä; 2) että lisäykset määrärahoihin ja uudet määrärahaehdotukset ovat sallittuja ryhmän jäsenten valtiovarain valiokunnan mietintöön liittämän vastalauseen mukaan ja paikallista laatua oleviin tarkoituksiin; 3) että ~~mitä~~ määrärahojen vähennysehdotukset ovat luvallisia, vaikkapa ne eivät vastalauseeseen sisältyisikään ja 4) että poikkeuksia näihin määräyksiin saadaan kuitenkin tehdä, jos ehdotuksen tekijä, asianomainen valtiovarain valiokunnan jäsen ja jompikumpi ryhmän puheenjohtajista siitä yhdessä sopivat.

2 §.

Lähetyst. Ryhmä otti vastaan vähävaraisten veronmaksajain kokouksen 2 miehen lähetystön Pprista, johon kuuluivat Aromaa ja Saari ja jonka puolesta ryhmälle esitettiin toivomus, että ryhmä voimakkaasti ajaisi verotusolojen uudistusta vähävaraisten veronmaksajain verorasituksen huojentamista silmälläpitäen.

Ryhmän puheenjohtaja kiitti lähetystöä ja vakuutti, että ryhmä tulee tekemään asiassa kaiken voitavansa.

3 §.

Välikys. Ryhmän suhtautumisesta ruotsalaisten ~~kokemaan~~ puolustuslaitoksen hankintoja koskevaan välikysymykseen, ehdotti valmisteluvaliokunta päätettäväksi, että ryhmän puolesta asiassa esiintyvät ed. Hakkiila ja Myllymäki ja että välikysys äänestetään valiokuntaan.

Myllymäki tahtoi kieltäytyä sanotusta tehtävästä, koska hänen tehtäväänsä on valiokunta ehdottanut välikysymystä eraasta toisesta asiasta.

Myllymäen pyyntö hyväksyttiin. Hänen tilalleen ryhmän puolesta edellämäinitussa välikysyksessä esiintymään valittiin Puittinen. Muuten valmisteluvaliokunnan ehdotus sellaisenaan hyväksyttiin.

4 §.

Ryhmän puolesta tendyn, Suojärven imp.tiloja koskevan välikysymyksen eduskunnassa hoitaminen, päätettiin valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaan jättää välikysymyksen valmistajain tehtäväksi. Siitä, onko välikysymystä ehdotettava lähetettäväksi valiokuntaan, päättää hallituksen vastauksen kuultuaan ja siitä riippuen, valmisteluvaliokunta.

5 §.

Eduskunnassa esille tulevan sotatilalain käsittelyn suhteen ehdotti valmisteluvaliokunta: 1) että jos eduskunnassa muiden ryhmien taholta tehdään ehdotus lain käsittelemisestä perustuslain luontoisena, yhtyy ryhmä kannattamaan tätä ehdotusta; 2) että ellei lakia hyväksytä perustuslain luontoiseksi, äänestetään se lepäämään seuraaviin uusien vaalien jäsestä kokoontuviin valtiopäiviin ja 3) että 2 kohtaan näiden on päätös kaikkia ryhmän jäseniä sitova.

Aasiasta syntyneessä laajemmassa keskustelussa kiinitettiin päähuomio valiokunnan ehdotuksen 1 kohtaan, johon näiden Tanner, Lehtokoski, Rantala, Voionmaa y.m. asettivat sille kannalle, että ryhmä ei olisi äänestettävä lakia perustuslain luontoiseksi, jotavastoin Viik, Aalto, J.F., Ryömä, Harvala, Leino, Bryggari, Huttunen y.m. olivat sillä kannalla, että jos ryhmä katsoo lain olevan sitä laatua, että se voidaan perustuslainluontoisena käsitellä, on siitä ryhmän puolesta tehtävä selvä ehdotus ja kannan merkintä. Edelleen kannatettiin myöskin valmisteluvaliokunnan ehdotusta.

Keskustelun jälkeen puheenjohtaja totesi olevan 3 eri ehdotusta: 1) Valmisteluvaliokunnan ehdotus, että ryhmä äänestää lakia perustuslain luontoiseksi, jos ehdotus siitä muiden ryhmien taholta eduskunnassa tehdään; 2) Ryömän ehdotus, että ryhmä tekee ehdotuksen lain käsittelemisestä perustuslain luontoisena ja äänestää sen puolesta ja 3) Lehtokosken ehdotus, että ryhmä ei äänestää.

tä lain perustuslain luontoisena käsittelemisen puolesta.

Äänestyksessä ensiksi, otettiin ratkaistavaksi, onko laki katsottava perustuslain luontoiseksi, vaiko ei, jolloin suurella äänten enemmistöllä ryhmä päätti, että laki on käsiteltävä perustuslain luontoisena. Toiseksi äänestettiin valmisteluvaliokunnan ja Ryömän ehdotuksen välillä, jolloin Ryömän ehdotus, suurella äänten enemmistöllä tuli hyväksytyksi.

Tämän jälkeen hyväksyttiin yksimielisesti valmisteluvaliokunnan ehdotus siitä, että ellei lakia hyväksytä perustuslain luontoiseksi, on se äänestettävä lepäämään ensimmäisiin uusien välien jälestä kokoontuviin valtiopäiviin ja että tähän päätökseen nähden on ryhmän kanta kaikkia ryhmän jäseniä sitova.

6 §.

Välikysymys: Valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta päätti ryhmä 1) tehtäväksi välikysymyksen, joka koskee sotilasjohdon vihamielistä suhtautumista sos.-dem. sanomalehdistöön, työväenjärjestöihin ja työväentaloihin nähden, mikä vihamielisyys ilmenee siten, että sotilaita kielletään tilaamasta näitä lentä, käymästä työväentaloilla ja sotilassoittokuntia esiintymistä työväentaloilla toimeenpantavissa juhlissa, y.m. tilaisuuksissa ja 2) jättää välikysymyksen tekemisen aloitteentekijän, K. Myllymäen huoleksi.

7 §.

Kirjelmat: Esitettiin ja ryhmän jäsenten tiedoksi saatettuna merkittiin raitituslautakuntien keskuslautakunnan kirjelma 18/11-26, koskeva raititusmäärärahan koroittamista. (Liite n:o 32)

8 §.

Lomat: Vapautusta eduskuntatyöstä esitetyillä syillä ja määräajoiksi myönnettiin seuraaville edustajille: Koposelle, Saariselle, Paasoselle, Komulle.

Kokous päättyi kello 8,45 i.p.

V a k u u d e k s i:

.....
Ant. Luoma
Yllä oleva pöytäkirja tarkastettu
H. Järvelä *A. Mäkelä* *K. Koponen*

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kokouksesta Saatyatalolla 25 päivänä marraskuuta 1926 kello 7 i.p.

Puheenjohtajana toimi Väinö Tanner ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen. Saapuvilla oli yhteensä 55 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 33)

Pyynnosta saivat läsnäolo-oikeuden seuraavat puoluetoverit: Saltila, Hupli, Lönngren, Manninen, Pohjanmaa, Saxell, E. Huttunen (Sääminki) Aström ja Moisala.

1 §.

Puheenjohtaja ilmoitti, että sittenkuin hallitus, sotilashankintoja koskevan välikysymyksen yhteydessä saamansa epäluottamuslauseen johdosta oli presitentille 24/11-26 jättänyt eroilmoituksensa, oli presitentti käskenyt eduskuntaryhmien puheenjohtajat luokseen neuvottelemaan näin syntyneestä hallituskysymyksestä. Puheenjohtaja Tanner oli tällöin ilmoittanut haluavansa neuvotella asiasta ryhmän kanssa, ennekuin antaa vastaustaan.

Samalla puheenjohtaja selosti ryhmän ja puolue toimikunnan muodostaman hallituskysymystä valmistelevan komitean työtä, joka hallituksen eroilmoituksen johdosta syntyneen tilanteen suhteen on laatinut ryhmän päätökseksi seuraavanlaisen ehdotuksen, johon ehdotukseen myöskin ryhmän valmisteluvaliokunta oli yhtynyt:

1. Koska puoluekokouksen päätös edellyttää, ettei hallitukseen päätös ole pyrittävä, ei ryhmän ole tehtävä mitään ponnistuksia sinne tullaan. Kiehteistä vastausta ei kuitenkaan myöskään katsota voitavan antaa. Sen vuoksi olisi presitentille vastattava seuraavaan tapaan: ryhmä ei halua vetäytyä myötävaikuttamasta hallituksen muodostamiseen, vaan on valmis kysymystä valmistamaan. Ennen lopullisen vastauksen antamista tulee ryhmä neuvottelemaan heti koolle kutsuttavan puolue neuvoston kanssa.

pyydetään
2. Puolue toimikuntaa ~~kutsutaan~~ kutsumaan puolue neuvoston kokous koolle mahdollisimman pian. Sopivana päivänä esitetaan torstaita joulukuun 2 päivää.

3. Puolue neuvoston kokoukseen mennessä laaditaan muodostettavaa hallitusta varten ohjelma, joka mahdollisesti tulee olemaan erilainen sikäli kuin on kysymyksessä kokoomushallitus tai puhdas sosialidemokraattinen hallitus.

Keskustelussa Aalto, A., Bryggari, Aromaa, Saarinen, Harvala,

ja Hakkiä kannattivat valmisteluvaliokunnan ja komitean ehdotuksen hyväksymistä, kuitenkin Bryggari ja Ryömä lausuiivat epäilyksensä siitä, ettei hallitukseen menemiselle ole edellytyksiä, joten asian valmistelu on turnaa touhua.

Ampuja oli sillä kannalla, ettei ryhmän olisi ryhdyttävä hallituksen muodostamiskysymystä valmistelemaan.

Ailio piti puolueuueuvoston koolle kutsumista enneaikaisena toimenpiteenä.

Kun Ampujan ja Ailion ehdotuksia ei puhevuoroissa kannatettu, raukesivat ne ja jälella oli ainoastaan komitean laatima ja valmisteluvaliokunnan puoltama päätösendotus, jonka lisäksi valmistavalioikunta ehdotti päätettäväksi, että päätös, mikäli se koskee presitentille annettavaa vastausta, saatetaan julkisuuteen.

Ryhmä päätti hyväksyä edelläolevat komitean ehdottamat ponnet ja saattaa presitentille annettavaa vastausta koskevan osan sanomalehtien kautta julkisuuteen.

2 §.

Edusk.oike-
usasiames:

Eduskunnan oikeusasiamesien vaalissa, joka plakkoin tulee toimitettavaksi, päätti ryhmä valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaan äänestettäväksi ed. Väinö Hakkiä.

3 §.

Raittiusmaa-
rärahat:

Lehtokosken tekeman ja valmisteluvaliokunnan puoltaman endotuksen mukaan paatti ryhmä asettua puoltamaan raittiusmäärärahan korottamista 300,000 markalla, joten koko sanottu maararaha tulisi olemaan 2 miljoonamarkkaa.

4 §.

Hyökk.sopim.
neuvottelut:

Ryhmän puheenjohtaja Tanner selosti venäläisten kanssa käytyjä hyökkäämättömyyssopimusneuvotteluja, ilmoittaen, että valittsevien erimielisyyksien vuoksi ja kun Suomen hallitus ei nykyisessä tilanteessa katso voivansa antaa mitään uusia vaituuksia, ovat neuvottelut päätetyt toistaiseksi keskeyttää eilen pidetyssä kokouksessa. Neuvottelujen jatkaminen tulee kysymykseen sitten kuin uusi hallitus on antanut sitä varten tarpeelliset uudet ohjeet.

5 §.

Sanomai.miest.
stipentit:

A.Aalto endotti, että ryhmä asettuisi kannattamaan sanomalehtimiesliitoille stipenteja varten myönnettävän valtion apurahan ko-

roittamista 75000 markalla, joten sanottu apuraha nousisi 150,000 markkaan.

Keskustelussa Lehto, Aalto, J.F. Tainio ja Aromaa kannattivat A.Aalion ehdotusta, jota vastoin Bryggari ja Ampuja asettuivat vastustavalle kannalle.

Ryhmä paatti hyväksyä A.Aalion ehdotuksen.

6 §.

Setälälle myönnettiin lomaa kunnallisten tentavien vuoksi ensi maanantaina.

Kokous päättyi kello 8 1.p.

V a k u u d e k s i:

Kuusinen

A. Aalto

..... Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty...

Antti Ilvonen

Vilho Kärnä

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän ja Sosialidemokraattisen puolueenuevoston yhteisestä kokouksesta Säätytalolla 2 päivänä joulukuuta 1926 kello 6 i.p.

Puheenjohtajana toimi Rieti Itkonen ja pöytäkirjan ryhmää varten laati A. Louhelainen. Saapuvilla oli yhteensä 59 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 34)

1 §.

Pyynnöstä myönnettiin kokouksessa läsnäolo-oikeus seuraaville puoluetovereille: Herajärvi, Puro, Airamo, Pekkala, Mäntynen, Aaltonen, Lindahl, Rautio, Koskelin, Paakki, Mäkinen, Hedberg, Lahtinen, Salmela ja Viinikainen.

2 §.

Ilmoitettiin, että kokouksen päätöksistä ei anneta sanomalehdille eikä muutenkaan julkisuuteen muita tietoja, kuin virallinen selonteko ja että kokouksessa läsnäolo-oikeus on ainoastaan Sos.-dem. ryhmän ja puolueenuevoston jäsenillä, piiritoimikuntien ja sanomalentien edustajilla, eri liittojen edustajilla ja muilla puolueen jäsenillä sikäli kun se erikseen myönnetään.

3 §.

Kokous otti vastaan lähetystön Viipurin Sorvalista, jonka taholta esitettiin, että ryhmä myötävaikuttaisi Sorvalissa toimivan Toukelan nimisen Cedamentin valtioavustuksen saamiseen smkan 100,000:- suuruisena.

Kokouksen puheenjohtaja kiitti lähetystä annetusta tiedoista ja vakuutti, että ryhmä tulee kiinnittämään esitettyyn seikkaan huomiota.

4 §.

Hallituskysymys:

Sos.-dem. puoluetolimikunnan jäsen Väinö Hupli alusti kokoukselle hallituskysymyksen, esittäen alustuksensa pohjaksi viimeisen puoluekokouksen, hallituskysymystä koskevan päätöksen; puolueenuevoston kokouksen 13/9-26 tekemän päätöksen, sekä eduskuntaryhmän päätökset 11/11-26 ja 25/11-26.

Alustus kokonaisuudessaan merkittiin pikakirjoituksella pöytäkirjaan liitettäväksi. (Liite n:o 35)

Alustuksen esitettyä otettiin kahviloma, jonka aikana nautittiin Sos.-dem. puoluetolimikunnan tarjoamat kahvit.

Ennen keskustelun alkamista rajoitettiin puhevuorojen aika 10 minuuttiin.

Keskustelussa käytettiin runsaasti puhevuoroja. Niitä käyttivät seuraavat henkilöt ja seuraavassa järjestyksessä: Viik, asettuen sille kannalle, että kun puolueen taholta on tarjottu porvarillisille ryhmille kokoomushallituksen muodostamista ja elleivät ne siihen suostu ja kieltävät kannatuksensa puhtaalta sos.-dem. hallitukselta, on silloin tehtävämme hallituksen muodostamisessa täytetty; Tanner, selostaen tilanteen kehittymistä Kallion hallituksen eroilmoituksen jälkeen ja sos.-dem. ryhmän toimenpiteitä asiassa sekä porvareillisten ryhmien suhtautumista siihen; Valta, asettuen myönteiselle kannalle hallituksen muodostamiseen nähden; Huttunen, puhuen niistä vaaroista joita sos.-dem. hallitus kohtaa ja pitäen onneellisempana, ettei puolue mene hallitukseen; Helo, puolustaen hallitukseen menemistä puolueen edun mukaisena; Aalto, J.F. yhtyen pääasiassa Viik'in ja Huttusen ajatuksiin; Sventorjetski, asettuen mahdollisimman kielteiselle kannalle asiassa; Marttila, selittaaseutuvaestön kannan olevan, että sos.-dem. puolueen on astuttava hallitukseen; Norlund, yhtyen pääasiassa kokoukselle jaettuun sekä komitean laatimaan esitykseen puolueen suhtautumisesta syntyneeseen hallituspulaan; Ampuja, asettuen kysymykseen nähden kielteiselle kannalle; Leino, puoltaen komitean esityksen sellaisenaan hyväksymistä; Laitinen, ilmoittaen pohjakerrosten tahdon asiassa olevan myönteiseen suuntaan; Ryömä, ollen asiassa myönteisellä kannalla, kuitenkin niin, että asian edelleen ajaminen jäisi ryhmän asiaksi; Lehikoinen, yhtyen kannattamaan komitean esitystä sellaisenaan; Elfing, huomauttaen, että suuret kansan pohjajoukot odottavat puolueelta myönteistä tulosta hallitusasiassa; Myllymäki, puolustaen hyväksyttäväksi komitean ehdotusta; Kivisalo, ollen myönteisellä kannalla asiassa ja puoltaen komitean esitystä; Kuittinen, pitäen hallitukseen menoa puolueen etujen mukaisena; Julkunen, yhtyi kannattamaan komitean esitystä; Reinikainen, asettuen hallitukseen menoon nähden myönteiselle kannalle; Kantola, yhtyen pääasiassa komitean esitykseen; Paavilainen, asettui epäilevälle kannalle siihen etuun nähden, joka puolueelle hallitukseen menosta koituisi; Herrala, ilmoitti myönteisen kantansa asiassa; Hupli, vastailleen eräisiin pu-

hevuoroihin; Lehto, yhtyen komitean esitykseen; Norlund, vastailien eräisiin puhevuoroihin ja tehden muutosehdotuksen komitean esityksen 4 kohtaan; Aalto, J.F. yhtyi Norlundin muutosehdotukseen ja vastaili eräisiin puhevuoroihin; Moisala, yhtyen komitean esitykseen; Aromaa, ollen hallitukseen menemiseen nähden myönteisellä kannalla.

Eri puhevuorojen sisältö selviää lähemmin pikakirjoituspöytäkirjasta. (Liite n:o 35)

Samalla luettiin kokoukselle ennemmin jaettu komitean ehdotus puolueen suhtautumisesta syntyneeseen hallituspulaan. (Liite n:o 36)

Päätös: Komitean esityksessä oleva hallitusohjelmaehdotus hyväksyttiin kokonaisuudessaan muuttamattomana, muuten paitsi, että IV kohtaan Typön ehdotuksesta lisättiin yksi uusi lause, joka kuuluu: "Pienviljelijäin ammattitaitoa on lisättävä".

Esityksen 2 ja 3 ponsi hyväksyttiin muuttamattomina.

Esityksen 4 ponsi hyväksyttiin Norlundin ehdotuksen mukaan seuraavanlaisena: "4) Ellei tällaista kokoomushallitusta synny riittävän laajalla pohjalla, voidaan, jos muilta ryhmiltä saaduista vastauksista ilmenee, että eduskunnan enemmistö ei katso esitettyä ohjelmaa sellaisenaan aiheeksi hallituksen kaatamiseen, muodostaa sosialidemokraattinen hallitus saman ohjelman pohjalla."

Esityksen 5, 6, 7 ja 8 ponsi hyväksyttiin muuttamattomina.

Kaikki päätökset tehtiin yksimielisesti.

Kun yhteiselle kokoukselle kuuluva asia oli näin saatu loppuun käsitellyksi, lausui kokouksen puheenjohtaja Itkonen, että nyt kun on tässä asiassa päästy yksimieliseen ratkaisuun, voidaan tehtyjen päätösten kautta ^{koivun} päästävän mahdollisimman hyvin tuloksiin.

Lopuksi laulettiin "Kansainvälinen työväenmarssi".

5 §.

Rautatiel. Helo ehdotti ryhmän päätettäväksi, että rautatieläisten alemmissa palkkausluokissa palkkojen parantamista varten ryhmän puolesta esitettäisiin asianomaisella kohdalla myönnettäväksi 7 milj. markkaa vastalauseeseen otetun 5 milj. asemesta.

Lyhyen keskustelun jälkeen ryhmä päätti Helon ehdotuksen antaa valmisteluvaliokunnan valmisteltavaksi.

6 §.

Valt.tilint. Ryhmän puolesta ehdokkaiden asettaminen valtiontilintarkasta-

jain vaalia varten, jätettiin valmisteluvaliokunnan asiaksi.

7 §.

Ryhmän suhtautumisesta ed. Jokelan tekemään välikysymykseen, kos- Väliky- keva Jokelan passikieitoa Venäjälle matkustamista varten, päätti ryh- symykset: mä, että ryhmän jäsenille annetaan valtuudet yhtyä allekirjoittajina sanottuun välikysymykseen.

Kokous päättyi kello 11,40 i.p.

V a k u u d e k s i:

Ann Lummala
Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty
Ann Huotari. *Hilma Koivula kirjuri*

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kokouksesta Säätytalolla 9 päivänä joulukuuta 1926 kello 7 i.p.

Puheenjohtajana toimi Itkonen ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen. Saapuvilla oli yht. 57 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 36)

1 §.

Läsnäolo.

Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaan päätti ryhmä, että sos. dem. puoluetoimikunnan jäsenillä on vastedes ilman erikseen pyydettyä lupaakin oikeus olla läsnä ryhmän kokouksissa ja käyttää niissä puhevaltaa. Tässä kokouksessa puoluetoimikunnan jäsenistä merkittiin saapuvilla oleviksi toverit Hupli ja *M. Ström*.

Tässä kokouksessa saapuvillaolo-oikeus myönnettiin pyynnöstä seuraaville: Koskelin, Sallila, Peräläinen, Anni Rinne, Uski, rva ja hra Yliruusi, Lönngrén, Kapanen,

2 §.

Lomat:

Ryhmän jäsenille Huttuselle ja Lendolle myönnettiin oikeus ottaa lomaa eduskuntatyöstä määrätyn syyn nojalla.

3 §.

Hallitus-

kysymys:

Ryhmän puheenjohtaja Tanner teki selkoa hallitusneuvottelujen kulusta, esittäen eri ryhmille tehtyyn, kokoomushallituksen muodostamista koskevaan tarjoukseen annetut vastaukset. (Liite n:o 37) Näiden vastausten ja muuten saatujen tietojen nojalla puhuja piti selvänä, että nyt voi tulla kysymykseen ainoastaan puhtaan sosialidemokraattisen hallituksen muodostaminen, huomauttaen, että kaiken todennäköisyyden mukaan tulisivat eri puoluer ryhmät suvaitsemaan sosialidemokraattistakin hallitusta, jos se tyytyisi lukemaan ohjelmansa ainoastaan Valtioneuvoston pöytäkirjaan, eikä sen kanssa esittäytyisi eduskunnalle. Eduskunnan enemmistö ei ole katsonut esitettyä ohjelmaa sellaisenaan aiheeksi hallituksen kaatamiseen, joten hallituksen muodostamiseen on ryhmälle edelleenkin puolue neuvoston tekemän päätöksen mukaan oikeus. Puhuja edelleen huomautti, että hallitusmuodon hengen mukaista olisi, että hallitus heti nimityksen saatuaan esittäytyisi eduskunnalle ja esittäisi ohjelmansa. Tämä seikka saatettuna porvarillisten ryhmien tietoon, on niissä herättänyt levottomuutta ja ovat he selittäneet, etteivät ne, ainakaan

siinä tapauksessa, että hallitusohjelma esitetään puolue neuvoston hyväksymässä muodossa, voi antaa hallitukselle luottamustaan, joten hallitus nähtävästi tulisi saamaan taakseen ainoastaan eduskunnan vähemmistön. Tästä syystä tulisikim luottamuslauseen hankkiminen tapahtua, ei niin paljoa ohjelmalle, kuin Valtioneuvoston jäsenille ja ohjelma voitaisiinkin näinollen esittää vain suppeassa muodossa.

Puhuja selosti hallituskysymystä valmistelleen sekakomitean kannasta asiassa sen nykyisessä vaiheessa, että komitea on 6 äänellä 4 vastaan asettunut hallitusneuvottelujen keskeyttämisen kannalle, koska toiveet kokoomushallituksen aikaansaamisesta ovat lopullisesti rauenneet: 4 jäsenen asettuessa sille kannalle, että ryhmän olisi yritettävä sosialidemokraattisen hallituksen muodostamista. Ensinmainitun kannan ovat komiteassa omaksuneet tov. Viik, Paasivuori, Helo, Voionmaa, Sventorzetski ja Aalto J.F. kun taas jälkimäiselle kannalle ovat asettuneet tov. Vuolijoki, Hupli, Myllymäki ja Tanner.

Valmisteluvaliokunta oli asiaa käsitellyt sekakomitean ehdotuksen pohjalla, sillä tuloksella, että valmisteluvaliokunta 11 äänellä 3 vastaan asettui sekakomitean vähemmistön kannalle, nimittäin, että ryhmän olisi yritettävä sosialidemokraattisen hallituksen muodostamista.

Puheajan tultua rajoitetuksi 5 minuuttiin, suoritettiin asiasta keskustelu, jossa pohjana oli valmisteluvaliokunnan ehdotus.

Keskustelussa Aromaa, Harvala, Saarinen, Ryömä, A. Aalto, Hakila, Myllymäki, Vuolijoki, Lehto, Vahlsten, Piippo, Toivonen, Bryggari, Kontula, Anton Huotari (jolle eri pyynnöstä myönnettiin puheoikeus) Leino, Hupli, Elfving, Itkonen ~~Itkonen~~ ja Halonen asettuivat valmisteluvaliokunnan ehdotuksen kannalle. Tämän kannan perusteluna m.m. Hupli painosti erikoisesti sitä, että hallitukseen menossa ja siellä olossa on ohjeena pidettävä sitä, mikä vaikutus sillä on vaaleihim, joukkojen mielialan kohottamiseen ja yhteiskunnallisten reformikysymysten ja puolueen ohjelman esille vetämiseen. Myönteinen ratkaisu on nyt sopusoinnussa näiden pyrkimysten kanssa. Mutta se päätös on tentävä siinä mielessä, että ollaan valmiit tulemaan hallituksesta pois heti, kun olosuhteet sitä vaativat, joten se ole koetettava pysyä hallituksessa hinnalla millä hyvänsä.

Sitävastoin keskustelussa toverit J.F. Aalto, Ampuja, Viik, Seppälä, Sventorsetski, Reinikainen, Helo, Velling, Voionmaa, Huttunen, Savolainen, ja Valjakka asettuivat asiassa sekakomitean enemmistön ja valmisteluvaliokunnan vähemmistön kannalle, nimittäin, että sosialidemokraattisen hallituksen muodostamiseen ja toiminnalle ei ole olemassa riittäviä edellytyksiä, joten hallituksen muodostamisyrityksistä olisi ryhmän nyt luovuttava.

Äänestyksessä (Liite n:o 36) annettiin valmisteluvaliokunnan ehdotuksen puolesta 39 ääntä ja sitä vastaan 15 ääntä. Ryhmän päätökseksi siis tuli, että ryhmä tulee edelleen yrittämään puhtaan sosialidemokraattisen hallituksen muodostamista.

Päätöstä vastaan ilmoitti tov. J.F. Aalto jättävänsä vastalauseen perusteltuna. (Liite n:o 38.)

Velling ja Reinikainen toivoivat, että ryhmän vähemmistö lojalisesti alistuu enemmistön päätökseen.

Kokous päättyi kello 9,50 i.p.

V a k u u d e k s i:

Ant. Louhelainen.....

Tarkastettu ja hyväksytty.....

Anni Huotari.....

H. Koivulampi.....

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kokouksesta Säätytalolla 13 päivänä joulukuuta 1926 kello 5,30 i.p.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Myllymäki ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen. Saapuvilla oli yhteensä 52 ryhmän jäsentä.

(Liite n:o 39)

1 §.

Ilmoitettiin, että ryhmän molemmat puheenjohtajat ovat tulleet nimitetyiksi Valtioneuvoston jäseniksi, jonka vuoksi valmisteluvaliokunta on ryhmän puheenjohtajan tehtävien hoidon antanut väliaikaisesti Kalle Myllymäen huoleksi.

Tämän jälkeen toimitettiin ryhmän puheenjohtajien vaali, jolloin valituiksi tulivat Kalle Myllymäki, 15 äänellä ja Kaarlo Harvala 13 äänellä, Reinikaisen saadessa 2 ääntä.

2 §.

Valtioneuvoston jäseneksi nimitetyn eduskunnan ensimmäisen varapuhemiehen Väinö Vuolijoen tilalle, päätti ryhmä asettaa ehdokkaaksi J.W. Kedon, joka äänestyksessä sai 31 ääntä, O.Reinikaisen saadessa 11 ääntä.

3 §.

Koska aikaisemmin ryhmän ehdokkaaksi ~~asetettiin~~ eduskunnan oikeusasiamiehen toimeen asetettu V. Hakila oli tullut nimitetyksi Valtioneuvoston jäseneksi, päätti ryhmä hänen tilalleen ehdokkaaksi eduskunnan oikeusasiamiehen toimeen asettaa F.J. Leinon.

4 §.

Valtioneuvoston jäseniksi nimitettyjen ryhmän jäsenten tilalle eduskunnan erikoisvaliokuntaan jäsenten asettaminen jätettiin ryhmän valitsijamiehien tehtäväksi.

Kokous päättyi kello 6,35 i.p.

V a k u u d e k s i:

Ant. Louhelainen.....

Ant. Louhelainen.....

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty.....
H. Koivulampi.....
Anni Huotari.....

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kokouksesta Säätytalolla 16 päivänä joulukuuta 1926 kello 7 i.p.

Puheenjohtajana toimi Myllymäki ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen. Saapuvilla oli yht. 43 ryhmän jäsentä. (Liite n:o 40)

1 §.

Onnittelut: Ilmoitettiin, että ryhmälle on saapunut seuraavanlainen sähkösanoma 14/12-26 kello 12 päivällä: "Hallituksen muodostamisen johdosta pyydämme teitä vastaanottamaan sydämellisen onnittelumme. Me luotamme ja toivomme, että tämä tärkeä askel tuottaisi uusia voittoja niin Suomen kuin kansainvälisellekin sosialidemokratialle. Riigikogun sosialistisen ryhmän ja puolueen keskuskomitean puolesta Martna".

Tähän oli samana päivänä lähetetty seuraava vastaus: Tallinna Martna. Lähetämme kauttanne Riigikogun sosialistiselle ryhmälle ja puolueenne keskuskomitealle vilpittömän kiitoksemme onnittelustaan. Eläköön kansainvälinen sosialidemokratia. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä. Myllymäki. Louhelainen. "

2 §.

Ohjelma- Pääministeri Tanner teki lyhyesti selkoa hallituksen puolesta välikysym. tänään anettavan vastauksen sisällöstä, joka koskee kokoomuspuolueen eduskuntaryhmän välikysymystä.

Valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta päätti ryhmä asiassa seuraavaa: Ryhmän jäsenten on mahdollisimmassa määrässä vältettävä keskustelun paisuttamista, kuitenkin on vastattava tehokkaasti ~~myös~~ hyökkäyksiin ja myös hyökättävä välikysymyksen tekijöitä vastaan sikäli kuin se ryhmän arvokkaan aseman säilyttämiseksi on välttämätöntä ja että ryhmä äänestää yksinkertaista siirtymistä päiväjärjestykseen.

Ryhmän puolesta asian hoitaminen jätettiin puheenjohtajien ja Viikin huoleksi.

Kokous päättyi kello 7,40 i.p.

V a k u u d e k s i:

...*Myllymäki*... *Louhelainen*
...*Tarkastettu ja hyväksytty*...
Edlän Koponen *J. Kovanen*

*Sos.-dem. Eduskuntaryhmän
valmisteluvaliokunnan
pöytäkirjat
o. 1926.*

Pöytäkirja

kirjoitettu Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmisteluvaliokunnan kokouksessa Saatytalolla 1 päivänä helmikuuta 1926, kello 7,45 i.p.

Puheenjohtajana toimi Tanner ja pöytäkirjan laati A. Lounelainen, joitapaitsi olivat saapuvilla: Aalto, J.F., Hakkiila, Helo, Reinikainen, Lonkainen, Itkonen, Harvala ja Ryömä.

1 §.

Valiokunta päätti ryhmälle ehdottaa järjestäytymiseen näiden seuraavaa: 1) että ryhmälle valitaan 2 puheenjohtajaa: 2) että ryhmän sihteeriksi valittaisiin edelleen A. Lounelainen ja J. Lonkainen: 3) että ryhmän taloudenhoitajaksi valittaisiin edelleen A. Aalto: 4) että ryhmän tilien tarkastajaksi valittaisiin uudelleen K. Myllymäki, K. Harvala ja A. Paasonen, ja 5) että ryhmän jäsenmaksu määrättäisiin entiselleen, nimittäin 40 mk. istuntokuukaudelta.

2 §.

Valiokunta päätti ryhmälle ehdottaa, että ryhmän edustajaksi koolla olevaan Sos.-dem. puolueen puoluekokoukseen valittaisiin K. H. Viik.

3 §.

Ryhmän pöytäkirjojen tarkastukseen näiden päätti valiokunta ryhmälle ehdottaa, että sihteerin tehtäväksi annettaisiin kahdeksi viikoksi kerrallaan määrätä aakkosjärjestyksessä nimiluettelon mukaan ryhmän jäsenistä 2 varsinaista ja varalle, tarkastamaan ryhmäkokouksien pöytäkirjat.

Valiokunnan omat pöytäkirjat tarkastaa ja allekirjoittaa puheenjohtaja yhdessä sihteerin kanssa.

4 §.

Eduskunnan puhemiesvaalissa päätti valiokunta ryhmälle ehdottaa, että vaalissa noudatettaisiin entistä menettelyä, nimittäin, että ryhmä äänestää puhemiehen ja varapuhemiehen vaaleissa omaa ehdokastaan niin kauan kuin se on tullut valityksi, jonka jälkeen ryhmän jäsenillä on vapaus äänestää oman mielensä mukaan. Valiokunnan jäsenistä Helo ja Aalto J.F. olivat sillä kannalla, että ryhmän ei olisi puhemiespaikkaa tavoiteltava tai jos niin tehdäankin olisi ehdokasta muutettava.

Valiokunta päätti puhemiesehdokkaaksi ehdottaa edelleen V. Vuolijokea.

5 §.

Kuultiin puheenjohtajan ilmoitus ruotsalaisen ryhmän esityksestä, että mainittu ryhmä tulee äänestämään puhemiehen paikalle Vuolijokea, ^{Talvikuun} Sos.-dem. ryhmä ^{suostuu} varapuhemieheksi äänestämään ruotsalaisen ryhmän ehdokasta. Esitykseen oli puheenjohtaja maininnut, ettei Sos.-dem. ryhmä tule mihinkään sopimukseen menemään, mutta että esitys saatetaan ryhmän jäsenten tietoon.

Puheenjohtajan kanta asiassa hyväksyttiin.

6 §.

Sos.-dem. ryhmän edustajaksi eduskunnan kansliatoimikuntaan päätti valiokunta ehdottaa asetettavaksi edelleen K. Harvalan.

7 §.

Valiokunta päätti ryhmälle ehdottaa, että valitsijamiehistöön asetettaisiin ryhmän puolesta ehdolle entiset valitsijamiehistön jäsenet lisättynä tarpeellisella määrällä varajäseniä.

8 §.

Kun kommunistisesta eduskuntaryhmästä aikaisemmin eroanut edustaja Huttunen oli yksityisesti ilmoittanut olevansa halukas liittymään jäseneksi Sosialidemokraattiseen eduskuntaryhmään, päätti valiokunta ryhmälle ehdottaa, että ryhmä antaisi valitsijamiehilleen tehtäväksi varta Huttuselle paikka johonkin valiokuntaan.

Kokous päättyi kello 8,15 i.p.

V a k u u d e k s i:

Antti Tanner

A. Louhelainen

P ö y t ä k i r j a

kirjoitettu Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän valmisteluvaliokunnan kokouksessa Seätytalon la 11 päivänä helmikuuta 1926 kello 6 i.p.

Puheenjohtajana toimi Itkonen ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen, joitapaitsi olivat saapuvilla: Lehtokoski, Lonkainen, Myllymäki, Helo, Vuolijoki ja Viik.

1 §.

Merkittiin, että valtiovarain valiokunnan edustajana valmisteluvaliokuntaan kuuluu Helo.

2 §.

Esitettiin Pienviljelijäliiton kirjelmat 3/2-26, joista ensimmäinen koski pienviljelijäin laidunmaakysymyksen järjestämistä lainsäädäntötoimenpiteiden kautta ja toinen anomuksen tekemistä määrärahan myöntämisestä pienviljelijöiden opintomatkaa varten varten Skandinaavian maihin.

Valiokunta päätti kirjelmat ja niiden johdosta mahdollisiin toimenpiteisiin ryhtymisen jättää maatalousvaliokunnan sos.-dem. jäsenten asiaksi.

3 §.

Valiokunnalle ilmoitettiin seuraavat eduskunta-alotteet:

Halosen laatima anomusendotus 50 milj. markan suuruisen määrärahan myöntämisestä vuoden 1927 menoarviossa kuoletuslainoiksi maanhinnan suoriuttamista ja välttämättömien uusien rakennusten rakentamista varten sellaisille pienviljelijöille, jotka ovat maanviljelystä varten hankkineet maata ilman valtion maksuvalitusta.

Halosen anomusendotus 2 miljoonan markan suuruisen määrärahan myöntämisestä käytettäväksi maatalousministeriön toimesta maalaiskuntien valityksella pienviljelijäin ammattitaidon kohottamiseksi.

Lehtokoski: esitys ammattiopetuksen järjestämisestä sotaorvoille.

Myllymäki: esitys kansalaisoikeuksien palauttamisesta v. 1918 kapinan johdosta tuomituille ehdonalaisille.

Huttunen: anomusendotus Veitsiluodon työläisille valistustalon rakentamisesta valtion varoilla.

Helö: esitys asevelvollisuuslain muuttamisesta palvelusajan lyhentämiseksi.

Valiokunta päätti periaatteessa kannattaa sanottuja alotteita ja antoi niiden tekemiseen valtuuden.

4 §.

Eduskunta-alotteiden tarkistukseen näiden päätti valmisteluvaliokunta ryhmälle ehdottaa, että ryhmä asettaisi erikoisen alotteiden tarkastuskomitean, joka yksityiskohtaisemmin kävisi läpi kaikki sille ilmoitettavat ryhmän jäsenten tekemät alotteet ja esittäisi ne lausuntonsa ohella valmisteluvaliokunnalle joka taas ne esittäisi ryhmälle. Tähän komiteaan ehdotetaan valittavaksi 4 jäsentä, nimittäin Tanner, Viik, J.F. Aalto ja Lonkainen.

5 §.

Maatalousyliopiston paikkaan näiden tahtoivat suurenvaliokunnan sos.-dem. jäsenet kuulla ryhmän mielipidettä. Myllymäki ja Vuolijoki selostelivat asian nykyistä tilaa ja mainitsivat, että maatalousyliopiston paikaksi on suurivaliokunta määrännyt Helsingin tai sen lähiseudun.

Valiokunta päätti ehdottaa yhdyttäväksi suurenvaliokunnan omaksumaan kantaan.

6 §.

Valiokunnan kokoukseen saapuneena esitti ed. Huttunen, että valiokunta käsitteleisi alustavasti toimenpiteisiin ryhtymistä työttömyyskysymyksessä, ehdottaen samalla, että olisi ryhmän puolesta lähetettävä lähetystö hallituksen puheille ja sen jälkeen päätettävä mahdollisista muista toimenpiteistä.

Lyhyen keskustelun jälkeen päätti valmisteluvaliokunta yhtyä Huttusen endotukseen.

7 §.

Esitettiin paperityöntekijäin liiton kirjelma 10/2-26, jossa ehdotetaan, että ryhmä ryhtyisi toimenpiteisiin sellaisen lakimuutoksen aikaansaamiseksi, että työsopimuslain valvonta tulisi kuulumaan ammattien tarkastukselle ja että työsopimuslain 41 § kumottaisiin.

Kirjelmässä esitetyn asian huomioiminen jätettiin työväenasiainvaliokunnan sos.-dem. jäsenten toimeksi.

8 §.

Tainio oli ilmoittanut haluavansa vapautusta perustuslakivaliokunnasta ja paikkaa jossain muussa valiokunnassa.

Valmisteluvaliokunta päätti ryhmälle ehdottaa, että asiasta annettaisiin Tainiolle valta sopia valitsijamiehien kanssa.

9 §.

Puoluesihteri Viik'in jättämät, ryhmää koskevat puoluekokous päätökset päätettiin esittää ryhmälle.

10 §.

Ryhmän toimintakertomuksen valmistamisesta vv. 1922-25, päätettiin ed. Viik'ille maksaa palkkiota ryhmän varoista. Palkkion suuruudesta asianomaisen kanssa sopimaan valtuutettiin Itkonen ja Aalto A.

11 §.

Valmisteluvaliokunta päätti ryhmälle ehdottaa, että seuraavalle ryhmäkokoukselle alustettaisiin kysymykset ryhmän suuntautumisesta kansakoululaitoksen kustannuslakiin ja tielakiin. Ensimmäisen asian alustajaksi ehdotetaan ed. Ailio ja jälkimmäisen ed. Itkonen.

Kokous päättyi kello 7 i.p.

V a k u u d e k s i:

.....*Risti-Francis*.....

.....*Mari Laurilainen*.....

Pöytäkirja

soaillidemokraattisen eduskuntaryhmän valmisteluvaliokunnan kokouksesta Saatyntalolla 15 päivänä helmikuuta 1926, kello 6 i.p.

Puheenjohtajana toimi Tanner ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen, joitapaitsi olivat saapuvilla Helo, Lonkainen, Ailio, Viik ja Reinikainen.

1 §.

Ryhmän jäsenten laatimat eduskunta-alotteet päätettiin tarkastuskomitean lausunnon seuraamana esitellä ryhmälle.

2 §.

Edellisessä ryhmäkokouksessa päätetyt alustukset päätettiin siirtää esitettäväksi myöhemmin pidettävissä ryhmäkokouksissa, koska tänään ei ryhmä ole täysilukuisena koella.

3 §.

Valiokunta päätti ehdottaa, että ryhmän puolesta jätettäisiin anomusehdotus, että hallitusta kehoitettaisiin kiireellisesti eduskunnalle jättämään esityksen 20 miljoonan markan suuruisen määrärahan myöntämisestä työttömyyden vastustamiseksi, joka määräraha merkittäisiin lisäyksenä kuluvaan vuoden menoarvioon.

4 §.

Edellisessä §:ssä mainitusta toimenpiteestä jontuen, päätettiin ehdottaa ryhmälle, että ryhmän jäsenet eivät yhtyisi kommunistien tekemään välikysymykseen työttömyysasiassa.

5 §.

Viik ehdotti, että ryhmän olisi asetuttava vastustamaan maahan muuton säännöstelyä koskevan, ed. Vennolan alotteen johdosta valmistunutta laki- ja talousvaliokunnan ehdotusta.

Lyhyen keskustelun jälkeen valiokunta päätti ryhmälle ehdottaa, että asiaan nähdessä jätettäisiin ryhmän jäsenille vapaat kädet.

6 §.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomuksessa vuodelta 1923 ja sitä koskevassa perustuslakivaliokunnan mietinnössä kosketeltuun valuttakauppoja koskevaan osaan nähdessä päätti valmisteluvaliokunta ryhmän jäsenille ehdottaa jätettäväksi vapaat kädet.

7 §.

Kunnallisia hautausmaita koskevan eduskuntaalotteen tekeminen päätettiin ehdottaa jätettäväksi tov. Itkosen huoleksi.

Kokous päättyi kello 7 i.p.

Vakuudeksi:

M. Tanner

A. Louhelainen

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän valmisteluvaliokunnan kokouksesta Säätytalolla 4 päivänä maaliskuuta 1926 kello 6 i.p.

Saapuvilla olivat puheenjohtajana Tanner, sihteerinä Louhelainen ja jäsenet: Aalto, J.F. Lehtokoski, Lonkainen, Myllymäki, Rantala, Vuolijoki, Keto ja Reinikainen sekä lakivaliokunnasta Hakala.

1 §.

Esitettiin ryhmän tilintarkastajien lausunto vv. 1923, 1924 ja 1925 tileistä. Lausunto päätettiin esittää edelleen ryhmälle.

2 §.

Esitettiin puoluesihteerin Viikkinen kirjelmä 23/2-26, jossa mainitaan m.m. seuraavaa: "Olen Kuopion l. länt. vaalipiirin sos.-dem. piiritoimikunnalta saanut vastaanottaa kirjeen, jossa mainitaan, että kommunistisesta eduskuntaryhmästä äsken eronnut Antti Soikkeli on Savon Työväen ~~XXXXXX~~ säästöpankissa toimien tehnyt itsensä syyppäksi väärin käytöksiin, joista tähän asti ei julkisuudessa ole tietoa" ja edelleen että ".... Soikkeli on suhtautunut holtittomasti Kuopiossa toimivaan Työkansa nimiseen osuuskauppaan. Piiritoimikunta pyytää, ettei näitä tietoja laajemmin levitetä, mutta että ne tarpeen vaatiessa otetaan huomioon".

Kirjelmä ei tällä kertaa aiheuttanut mitään toimenpidettä.

3 §.

Kieltolakiliiton Mikkelin Aluejärjestön vuosikokouksen julkilausuma 21/2-26, päätettiin esittää ryhmän tietoon.

4 §.

Kansakouluopettajien keskusliiton puolesta ryhmälle osoitettu kansakoulujen kustannuslakia koskeva kirjelmä, päätettiin jätettäväksi ryhmän valtiovarain valiokunnan jäsenten huomioitavaksi.

5 §.

Kuopijärveltä työttömyyskomitean puheenjohtajan kirjelmä 25/2-26, päätettiin jättää ryhmän valtiovarain valiokunnan jäsenten käytettäväksi.

6 §.

Talousvaliokunnan sos.-dem. ryhmän puolesta esitteli valiokunnalle tov. Hakala Hallituksen esitystä kieltolain valvontaa ja salakuljetuksen ehkäisemistä tarkoittavista lakimuutoksista, kiinnittäen erikoisesti huo-

miota siihen tullisäännön muutokseen, jonka tarkoituksena on tulliviranomaisten ampuma-aseen käyttöoikeuden laajentaminen erinäisissä tapauksissa ja johon muutokseen näiden on valiokuntaryhmässä esiintynyt erimielisyyttä, sikäli että tov. Leino on asettunut jyrkästi vastustamaan hallituksen esitystä sanotussa kondassa.

Keskustelussa Myllymäki, Lehtokoski, Hakala, y.m. olivat sillä kannalla, että aseankäyttöoikeutta on tulliviranomaisille laajennettava jos aiotaan salakuljetuksen ehkäiseminen saada tehokkaaksi. Itkonen, Helo ja Vuolijoki periaatteessa hyväksyivät hallituksen esityksessä suunnitellut toimenpiteet salakuljetusta vastaan, mutta asettuivat epäilevälle kannalle siinä, onko onnellista laajentaa ampuma-aseen käyttöoikeutta siinä määrin kuin hallituksen esitys edellyttää. Helo asian lähempää harkitsemista varten ehdotti, että ryhmälle ehdotettaisiin asetettavaksi erikoinen komitea asiaa pohtimaan. Tätä ehdotusta ei kuitenkaan kannatettu, joten se raukesi.

Valmisteluvaliokunta päätti ehdottaa, että hallituksen esitys pääasiassa sellaisenaan hyväksyttäisiin.

7 §.

Aalto, J.F. esitti valiokunnalle käsiteltäväksi, olisiko ryhmän kantaa vaalilaki-asiassa tarkistettava, koska nyt sanottu lakiuudistus on taas piakkoin eduskunnan ratkaistavana.

Keskustelussa Tanner, Helo, Myllymäki, y.m. olivat sitä mieltä, että sen jälkeen kuin ryhmä viimeksi on asiasta päättänyt ja asettunut vaalilain uudistamiseen näiden hylkäävälle kannalle, ei olosuhteet mitenkään ole muuttuneet, eikä niinollen ole syytä ryhmän kannanmuutokseen asiassa. Lehtokoski, Vuolijoki, y.m. olivat lain hyväksymisen kannalla.

Valiokunta enemmistönä päätti suositella ryhmälle aikaisemmin omaksuttua hylkäävää kantaa asiassa.

8 §.

Aikaisemmin tehdyn päätöksen mukaan päätettiin nyt esittää tov. Itkonen alustus tielaista ryhmälle.

9 §.

Puheenjohtaja esitti, että kun piakkoin tulee eduskunnan valitsijamiesten yhdessä pankkivaliokunnan kanssa toimittaa pankkivaltuusmiesten ja pankintilintarkastajain täytevaali, olisi ryhmän sovittava valittavista henkilöistä. Pankkivaltuusmiehistä on erovuorossa m.m. Nevanlinna, jonka maalaisliittolaiset aikovat syrjäyttää ja asettaa tilalle Piikkimäen, joka olisi estettävä.

Keskustelussa yleensä kannatettiin pankkivaltuusmiehiksi entisten jäsenten valitsemista. Sensijaan pankkivaltuusmiesten varamiesten suhteen syntyi erimieltä sikäli, että Aalto J.F. piti tarpeellisena että ryhmän puolesta pankkivaltuusmiesten varamieheksi entisen varajäsenen Salmion tilalle asetetaan enemmän poliittisesti tunnettu henkilö ja ehdotti siksi тов. Helon. Ehdotusta Reinikainen kannatti.

Valiokunta päätti 1) että pankkivaltuusmiehiksi varsinaisiksi, ryhmän taholta kannatettaisiin entisiä jäseniä: 2) että pankkivaltuusmiesten varamieheksi valittaisiin niinkään ryhmän puolesta entiset jäsenet Heinonen ja Salmio ja 3) että pankintilintarkastajiksi valittaisiin varsinaiseksi Harvala ja varalle Helo, molemmat uudelleen.

10 §.

Ryhmän puheenjohtajalle jätetyt kruununtorppareiden itsenäistytymistä koskevat selvitykset ja asiakirjat, jotka oli tarkoitettu ryhmälle käsiteltäväksi, päätettiin jättää asianomaisen valiokuntaryhmän huomiotavaksi.

11 §.

Keto esitti valmistelevasti käsiteltäväksi ryhmän kannan määräämisen osuuskauppojen veroitusta koskevaan lakimuutokseen, joka paraikaa on eduskunnan valiokunnissa esillä.

Puhuja selosti laki muutoksen tarpeellisuutta ja ehdotti, että olisi hyväksyttävä ed. Reinikan eduskuntaesityksessä v.1925 valtiopäiville esitetty lakimuutokset sellaisinaan, joten valtiovarain valiokunnan mietinnössä n:o 6 olevista lakiehdotuksista olisi poistettava viimeinen lause: "Tässä momentissa mainittua vähennystä alkoon kuite nkään tentäkö tulosta, joka on saatu maatalouskiinteistöistä" j.n.e.p.

Keskustelussa Itkonen ja Aalto J.F. olivat Kedon ehdotusta vastaan, koska ei enää olisi laajennettava jo ennestäänkin huomattavaa osuuskuntien verohelpotusta. Vuolijoki y.m. olivat Kedon ehdotuksen kannalla.

Äänestyksessä päätti valiokunta 8 äänellä 4 vastaan hyväksyä Kedon ehdotuksen.

Kokous päättyi kello 7,20 i.p.

V a k u u d e k s i:

Matti Tamm...

Antti Luukkainen...

P ö y t ä k i r j a

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän valmisteluvaliokunnan kokouksesta Saattalolla 11 päivänä maaliskuuta 1926 kello 6 i.p.

Puheenjohtajana toimi Itkonen ja pöytäkirjan laati Louhelainen, joitapaitsi olivat saapuvilla Lehtokoski, Aalto, J.F. Hakala, Myllymäki, Lonkainen, Aalto, A. Keto, Rantala, ja Helo.

1 §.

Aalto A. esitti valiokunnan käsiteltäväksi kysymyksen ryhmän illanviettojuhlan kustannusten rahoittamisesta, koska juhlatöimikunnan keskuudessa on siitä syntynyt erimielisyyttä.

Valiokunta päätti, että edustajat itse suorittavat omasta ja vieraidensa puolesta aiheutuvat kustannukset, joten ryhmän varoilla kustannettavaksi jää ainoastaan ohjelma ja mandollisten kunniavieraiden henkilömaksut, jäänä asia muuten juhlatöimikunnan lähemmin järjestettäväksi.

2 §.

Ryhmäkokouksessa tänään päätettiin ottaa käsiteltäväksi edellisellä kerralla käsittelemättä jääneet kysymykset: osuuskuntien verotuksesta ja tielain uudistamisesta.

3 §.

Esitettiin ed. Viik'in kirjelmä 10/3-26, korkea puoluekokouspäättöksen toteuttamista ryhmäkurin tehostamiseen nänden. (Liite)

Valiokunta päätti ryhmälle suositella Viik'in ehdotuksen sellaiseen hyväksymistä.

4 §.

Sirolan esittämä asia, kysymys asutustoiminnan rahoittamisesta, päätettiin jättää pöydälle toistaiseksi.

5 §.

A.Aallon ehdotuksesta päätettiin ensi viikon kuluessa toimeenpanna ryhmän jäsenten puoluejäsenkirjojen tarkastus, jonka toimittaa taloudenhoitaja Aalto.

6 §.

Saukkolan t.y:n kokouksen päätös, koskeva kruununmaiden asuttamista, päätettiin saattaa ryhmän tietoon.

V a k u u d e k s i:

Riitta Pitkanen...

Antti Luukkainen...

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän valmisteluvaliokunnan kokouksesta Saatytiloissa 18 päivänä maaliskuuta 1926 kello 6 i.p.

Puheenjohtajana toimi Itkonen ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen. Saapuvilla olivat Helo, Lonkainen, Rantala, Hakala, Aalto J.F., Ailio ja myöhemmin Tanner.

1 §.

Esitettiin Vilppulan T.y:n kirjelmä, jossa yhdistys pyytää ryhmästä puhujaa 20 v. juhlaansa I pääsiäispäivänä 1926.

Valmisteluvaliokunta päätti pyynnön täyttämisen jättää Hämeen l. pohjoisen vaalipiirin sos.-dem. edustajien huoleksi.

2 §.

Ed. Saarinen selosti valtiovarain valiokunnassa käsiteltävänä olevaa maailmansodanaikusten vaninkojen korvauskysymystä, huomauttaen, että nyt esillä oleva laki on saanut sikäli paremman muodon leppämissä olevaan lakiin verrattuna, että tässä laissa on otettu korvattavaksi n. 6000 työläisen palkat 24/I-18 saakka ja että erinäisiä tapaturma-eläkkeitä niinkään tulee työläisille maksettavaksi 1/I-18 lähtien. Kun on varmaa, että jos tämä laki jätetään leppämissä yli vaalien, tulee porvaristo silloin vaalien jälkeen asialle tullessa hyväksymään jo ennestään leppämissä olevan lain, joka on tätä lakia huonompi. Tämänvuoksi puhuja ehdotti, että korvauslaki hyväksyttäisiin.

Aalto J.F. oli korvauslain hyväksymisen kannalla.

Helö vastusti korvauslain hyväksymistä, mutta oli kuitenkin suostuvainen sen hyväksymään ehdolla, että maalailiitto menee lupaukseen siitä, että korvaussumman rasittaessa valtion menearviota, ei tulopuolta peitetä kulutusveroilla, vaan korvittamalla omaisuusveroa. Tämänohella olisi lain hyväksymisen ehdoksi asetettava, 1) että työläisille maksettavat eläkkeet tulee vastaamaan nykyisen tapaturmavakuutuslain edellyttämiä korvaus-
~~maksu~~ määriä ja 2) että kapinan aikana työväenyhdistyksille valkoisten toimeenpanemista ryöstöistä ja majoituksista aiheutuneet vahingot otetaan korvattavaksi.

Valmisteluvaliokunta päätti ryhmälle ehdottaa, että korvauslaki hyväksyttäisiin edellyttäen, että työläisten tapaturmakorvaukset tulevat määrältään vastaamaan nykyisen tapaturmalain säättämää korvausmääriä, ja että työväenyhdistysten kapinassa kärsimät vahingot, mikäli ne ovat

valkoisten joukkojen aiheuttamia, säädetään valtionvaroista korvattavaksi.

3 §.

Asutustoiminnan rahoittamista koskeva kysymys päätettiin ottaa tänään pidettävässä ryhmäkokouksessa käsiteltäväksi ja sitä varten esitetaan asiaa valmistelleen komitean ehdotus ryhmälle.

4 §.

Kansakoulujen kustannuslain hyväksymisessä valtiovarain valiokunnan sos.-dem. jäsenten kesken esiintynyt esimielisyyttä, varsinkin siinä, onko valtion osuus erinäisiin kansakoulumehoihin oleva 2/3 osaa vaiko 1/2, ol-
len Ailio, Seppälä, Puittinen kirjoittamassaan vastalauseessa ehdottaneet sanotun avustuksen 2/3 osaksi, kun taas Paasonen, Helo, Sventorjetski ovat asettuneet valtiovarainvaliokunnan enemmistön kannalle, että sanottu avustus on oleva vaan 1/2.

Itkonen ehdotti, että valiokunta tahtoisi ryhmälle ehdottaa asiassa ~~xxxia~~ kiinteän kannan määräämistä sikäli, että avustusmäärä asetettaisiin 2/3 osaksi. Tätä ehdotusta kannattivat Rantala, Aalto, Louhelainen ja Ailio. Helo ehdotti, että avustusmäärä asetettaisiin 1/2 osaksi, että supistetun koulumuodon laajempaa käyttöönottamista tarkoittava ponsi olisi poistettava ja että opettajien navetta^{y. m. etuinen} ~~etuen~~ näiden hyväksyttäisiin valtiovarain valiokunnan ehdotus. Ailio ehdotti, että hänen allekirjoittamansa vastalause koskeva hallitukselle kehoitusponnen hyväksymistä siitä, että v. 1926 kalliinaajan lisäyksestä annettaisiin eduskunnalle esitys., hyväksyttäisiin ryhmän kannaksi. Lisäksi tehtiin muutamia muita pikkuseikkoja koskevia erilaisia ehdotuksia.

Keskustelun jälkeen valiokunnan päätettäväksi esitettiin seuraavat kannatetut ehdotukset:

1) että ryhmä päättäisi asettua kiinteästi puoltamaan valtioavustuksen määräämistä 2/3 osaksi;

2) että Ailion vastalauseessa oleva ponsi esityksen antamisesta v. 1926 kalliinaajan lisäyksen myöntämiseksi, hyväksyttäisiin;

3) että ryhmä hyväksyisi sos.-dem. jäsenten vastalauseessa olevan ponn, joka koskee supistettuja kansakouluja ja 4) että opettajien luontais-
etujen rahalla korvaamiseen näiden koetetaan kunnille saada mahdollisimman suuri vapaus.

Valiokunta päätti hyväksyä ehdotusten 1, 3 ja 4 kohdan. Äänestettäessä 2 kohdan hyväksymisestä, annettiin sen puolesta 4 ääntä ja vastaan niinkään 4 ääntä.

5 §.

Paasivuori ehdotti, että työttömyysapukassoja koskeva laki äänestettäisiin yli vaalien, ellei siihen saada eräitä työväen kannalta katsoen välttämättömiä muutoksia. Laki siinä muodossa, jonka se työväeräsiainvaliokunnassa on saanut, on huomattavasti huonompi jo voimassa olevaa apukassoja koskevaa lakia.

Valiokunta päätti ryhmälle suositella Paasivuoren ehdotuksen hyväksymistä.

6 §.

Esitettiin eduskunnan sihteerin laatima pro memoria, koskeva eduskunnan äänestysten järjestämistä sähköllä toimitettavaksi.

Tanner puhevuorossaan selosti sihteerin suunnitelmaa ja oli sitä mieltä, että ajan säästämiseksi olisi äänestyskoneet hankittava ja ne pantava kuntoon jo nykyisessä eduskuntatalossa.

Lyhyen keskustelun jälkeen päätti valiokunta yksimielisesti puoltaa äänestyksen koneellistuttamista.

Kokous päättyi kello 7,20 i.p.

V a k u u d e k s i:

Riitta Fikarinen

Airi Louhelainen

Pöytäkirja

kirjoitettu Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän valmisteluvaliokunnan kokouksessa 23 päivänä maaliskuuta 1926 kello 12, Eduskuntatalolla.

Puheenjohtajana toimi Tanner ja pöytäkirjan laati A. Louhelainen. Saapuvilla olivat jäsenet Helo, Itkonen, Hakala, Aalto, J. F. Aalto A. Lehtokoski, Lonkainen, ja Ailio.

1 §.

Ed. Sventorjetski ilmoitti haluavansa tehdä välikysymyksen ed. Aililan vangitsemisesta ja siitä tavasta, jolla ilmoitus vangitsemisesta saatettiin eduskuntaan tietoon ja tantoi kuulla asiassa valmisteluvaliokunnan mielipidettä. Välikysymys käsittäisi kysymykset: 1) mistä johtui, että vangitseminen pantiin juuri nyt toimeen, vaikka tuomio on jo ollut kauan aikaa olemassa ja 2) onko poliisimestari oikea henkilö välittömästi hoitamaan ilmoituksia eduskunnalle tällaisista asioista.

Keskustelussa Tanner ja Helo kannattivat välikysymyksen tekemistä, edellyttäen, ettei siitä tehdä hallituksen kaatamiskysymystä, mutta tyydytään asiasta vaan keskustelemaan.

Valmisteluvaliokunta päätti hyväksyä välikysymyksen keskustelussa esitetyllä edellytyksellä.

2 §.

Lehtokoski ilmoitti tarvitsevänsä välttämättä lomaa ensi perjantaisiksi ja lauantaisiksi. Samoin Louhelainen keskiviikosta ensi maanantai-iltaan.

V a k u u d e k s i:

Matti Tanner

Airi Louhelainen